

Ma'rifat

МАЪРИФАТ * ХАЛҚ ЗИЁЛИЛАРИ ГАЗЕТАСИ * مەرىفەت

1931 йилдан чиқа бошлаган

2002 йил 26 январь, шанба

Баҳоси сотувда эркин нархда

№ 7 (7410)

Айни кунларда Ватанимиз фуқаролари 27 январь кунини ўтказиладиган референдумга қизғин тайёргарлик кўрмоқдалар. Жумладан, Тошкент иқтисодиёт университетида ёшларнинг илк бор референдумда иштирок этишлари муносабати билан тушунтириш ва тарғибот ишлари олиб борилди. Ўтказилган йиғилишларда референдумнинг Ўзбекистонимиз тараққиётидаги аҳамияти, Президентимизнинг одилона сиёсати ва президентлик ваколатининг 7 йилга

ИЛК БОР ОВОЗ БЕРУВЧИЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

ўзгартирилиши ва икки палатали қонун чиқарувчи органлар ҳақида ёш сайловчиларга атрофлича тушунтирилди.

Тарғибот ишларида фалсафа фанлари номзоди Нигорахон Раҳимбобоева, доцент Феруза Акромова ва 488-Ўқчи сайлов округи жойлашган Тошкент иқтисодиёт коллежи тарғиботчиларидан Нодир Муҳитдинов, Муслимжон Баратовлар референдумда илк бор қатнашадиган талабаларга фуқаро — референдум иштирокчисининг бурчи ҳақида алоҳида маънавият соатлари ўтказдилар.

Муборак МАҲМУДОВА,
олий тоифали амалиётчи
психолог

— Мен референдумда биринчи маротаба иштирок этяпман, — дейди ЎзДЖТУ халқаро журналистика факультети биринчи курс талабаси Элнора Нишонбоева. — Албатта жуда катта масъулиятни ҳис қилиб турибман. Шу кунлари бўлиб ўтган суҳбатлар натижасида икки палатали парламентнинг аҳамияти, Президентлик ваколатини етти йилга узгартириш заруратини чуқур англаб етдим. Эртага албатта кўнглимдаги муносабатимни билдираман.

Ertaga umumxalq referendumi!

Ҳаяжонли лаҳзалар нафаси

Мамлакатимизнинг

юз минглаб
талабалари
устозлари
билан бирга
биринчи
маротаба
овоз берадилар.

ЎҚИТУВЧИЛАР ЁРДАМ БЕРИШМОҚДА

Эртага бўлиб ўтадиган умумхалқ референдумига тайёргарлик ишлари ҳам ўз низоҳасига етиб қолди. Лекин шундай бўлса-да, ҳар бир референдум участкаларида иш сурати қизғин паллада. Юнусобод туманидаги 594-референдум участкасида ҳам айни пайтда эртага ўшбу участкада овоз берувчилар учун барча шароитлар яратилган.

— Мақсадимиз, бўлажак умумхалқ референдумини юқори савияда ўтказиш — дейди участка комиссияси раиси Х.Абдуллаев, — Шу кунгача участкамизда эртанги референдумни ўтказиш учун шароитлар, тарғибот-ташвиқот ишлари, овоз бе-

рувчилар билан учрашувлар ўз вақтида ўтказилди.

Ҳар бир референдум участкасида бўлганидек, 594-участкада ҳам тушунтириш ишлари, илк бор овоз беришда қатнашувчи ёшлар билан учрашувлар уюштирилмоқда.

Бунинг учун ўшбу участкага Олий ўқув юртининг профессор ўқитувчилари яқиндан ёрдам бериб келмоқда.

Айни пайтда 594-участка жойлашган маҳаллада шу маҳалланинг оқсоқоллари, фалолари ҳам комиссия аъзоларида ишларни ташкиллаштиришда кўмак бериб келмоқда.

МУХБИРИМИЗ

Республика "Маънавият ва маърифат" маркази ташаббуси билан Давлат солиқ кўмитасида "Референдум халқ иродасининг ифодаси" мавзuida анжуман ўтказилди.

— Бугун давлат ва жамият курилишини эркинлаштириш сари дадил одим ташляпмиз, — деди Тошкент шаҳрида Ўзбекистон Республикаси референдумини ўтказишга кўмаклашувчи ташаббускор гуруҳ раҳбарининг ўринбосари Султонмурод Олимов "Туркистон-пресс" мухбирига. — Республика Олий Мажлисининг иккинчи чақириқ еттинчи сессиясида ижтимоий-сиёсий жабҳадаги ислохотларнинг натижалари сарҳисоб қилинди. Сессияда республикаимиз демократик

давлат куришининг янги палласига қадам қўяётганлиги таъкидланди ва муҳим масалалар кўтарилди. Бу — республикада икки палатали парламентни шакллантириш масаласининг умумхалқ ҳукмига ҳавола этилиши демократик жамият сари муҳим қадам бўлади.

Тадбирда умумхалқ референдумида ўртага қўйилган икки муҳим масаланинг моҳияти, Ўзбекистон Республикаси Президентининг Конституцион ваколати муддатини ўзгартириш ва жаҳон мамлакатларида икки палатали парламент тизими бўйича тўпланган тажрибалар, уларни Ўзбекистонда жорий этиш масалалари муҳокама қилинди.

"Туркистон-пресс"

ХАЛҚ ИРОДАСИНING ИФОДАСИ

**«Қарияларни
қадрлаш йили»
давлат дастури
тўғрисида**

Ўзбекистон
Республикаси Вазирлар
Маҳкамасининг Қарори

2-бет

**Танишинг: «Йил
мактаби — 2001»
кўрик-танлови
иштирокчилари**

3-4-бетлар

**Ишонч
оқланаяптими?
ёхуд академик
лицей ва касб-ҳунар
коллежлари битирув-
чиларининг неча
фоизи олий ўқув
юртларига кираётган-
лиги ҳусусида**

6-бет

**Кучлилар
Фарғонада
беллашади**

7-бет

**Бехбудийнинг
«Ойна»си
бугунги алифбода**

8-бет

ТЕЛЕДАСТУРЛАР

14-бет

**«Ибрат»
совринли
суперкроссворди**

15-бет

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг
ҚАРОРИ

«ҚАРИЯЛАРНИ ҚАДРЛАШ ЙИЛИ» ДАВЛАТ ДАСТУРИ ТЎҒРИСИДА

Кекса фуқароларга давлат ва жамият томонидан диққат-этибор, ғамхўрлик кўрсатишни ошириш ҳамда уларни ижтимоий муҳофаза қилишни, моддий ва маънавий қўллаб-қувватлашни янада кучайтириш мақсадида ва 2002 йил Ўзбекистон Республикасида «Қарияларни қадрлаш йили» деб эълон қилинганлиги муносабати билан Вазирлар Маҳкамаси қ а р о р қ и л а д и:

1. «Қарияларни қадрлаш йили» давлат дастури тасдиқлансин. Дастур:

кексаларни қадрлашдан иборат халқимизга хос асрий анъаналарни, оилаларда тинчлик ва тотувлик, жамиятда барқарорлик муҳитини шакллантиришга уларнинг қўшаётган муносиб хиссасини ёритиш ва тарғиб қилишда, улардан тарбиявий мақсадларда фойдаланишда оила, маҳалла, жамоат ташкилотлари, ижодий уюшмалар ҳамда оммавий ахборот воситаларининг ролини оширишга;

кексаларни ижтимоий муҳофаза қилиш, уларнинг пенсия таъминотини такомиллаштириш, тиббий, санаторий-курорт, коммунал-маиший ва транспорт хизматлари кўрсатишни яхшилаш борасидаги чора-тадбирларни янада кучайтиришга;

ёлғиз кексалар, пенсионерлар ва ногиронлар, уруш қатнашчилари ва ногиронлари тўғрисида ғамхўрликни кучайтиришга, уларнинг дори-дармонлар ва

ижтимоий хизмат кўрсатиш билан таъминланиши даражасини оширишга;

жамиятни тубдан ўзгартиришда, соғлом авлодни тарбиялашда, бой касбий ва ҳаётий тажрибанинг, эзгу анъаналар ҳамда маданий қадриятларнинг узвийлигида ва уларни ёшларга етказишда кексаларнинг фаол иштирок этишларини таъминлашга;

болалар ва ёшларни ота-оналар ҳамда кексаларни иззат-хурмат қилиш, қадрлаш ва улар тўғрисида ғамхўрлик қилиш руҳида тарбиялаш ва таълим бериш тизимини такомиллаштиришга йўналтирилган.

2. «Қарияларни қадрлаш йили» давлат дастурининг тадбирлари республика бюджети ва маҳаллий бюджетларда тасдиқланган аниқ манбалар, бажарувчиларнинг маблағлари билан таъминланганлиги маълумот учун қабул қилинсин.

3. Вазирликлар, идоралар, хўжалик тузилмалари, ҳукумат-

га қарашли бўлмаган ташкилотлар ва жамоат ташкилотлари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари Давлат дастурининг ўз вақтида ва сифатли бажарилишини, кекса авлодга ғамхўрлик ва этиборни кучайтиришни таъминлайдиган чора-тадбирларни ишлаб чиқсинлар ва амалга оширсинлар.

4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси комплекслари, вазирликлар, идоралар, уюшмалар, концернлар, корпорациялар ва компаниялар, хўжалик бирлашмалари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар, шаҳарлар ва туманлар ҳокимликлари:

«Қарияларни қадрлаш йили» давлат дастури амалга оширилишини ўз мажлисларида манфиатдор органлар ва тузилмаларни жалб этган ҳолда ҳар чоракда кўриб чиқсинлар;

ҳар чорак якунлари бўйича Давлат дастури топшириқларининг ҳисобот даврида амалга оширилиши натижалари тўғрисидаги таҳлилий ахборотни йил чорагидан кейинги ойнинг 5-кунигача Республика комиссиясига тақдим этсинлар.

5. «Қарияларни қадрлаш йили» давлат дастури бажарилишини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2001 йил 18 декабрдаги Ф-1494-сон фармойиши билан тузилган Республика комиссиясига юклансин.

Республика комиссияси, зарурият бўлганда, Давлат дастурининг тегишли йўналишлари бўйича дастурий чора-тадбирларнинг рўёбга чиқарилишини назорат қилишни ва жойларда ишларнинг ҳақиқий аҳволини ўрганишни таъминлаш учун олимлар, амалиётчи мутахассислар ва жамоатчилик вакилларида иборат ишчи гуруҳлар тузсин. Давлат дастурининг бажарилиши 2002 йилнинг биринчи ярим йиллиги якунлари бўйича Вазирлар Маҳкамаси мажлисида кўриб чиқиш учун киритилсин.

6. Республика комиссияси, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раиси, вилоятлар, шаҳарлар, туманлар ҳокимлари, вазирликлар, идоралар, хўжалик бирлашмалари, ҳукуматга қарашли бўлмаган

ташкилотлар ва жамоат ташкилотлари раҳбарлари, Давлат дастури бажарилиши учун масъул бўлган барча шахслар Дастурнинг асосий вазифаси — унинг йўналишлари ва қоидаларида назарда тутилган барча тадбирлар пировард натижада ҳар бир пенсионернинг, кекса авлод кишиларининг турмуш шароитлари, соғлиги ва кайфиятида ижобий акс этиши зарурлигини чуқур тушуниб олсинлар ва бу тадбирларнинг амалга оширилишини таъминласинлар.

7. Давлат матбуот қўмитаси, «Ўзтелерадио» компанияси, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги, республика оммавий ахборот воситалари «Қарияларни қадрлаш йили» давлат дастурида назарда тутилаётган чора-тадбирларнинг роли ва аҳамияти кенг тушунтирилишини, уларнинг турли даражаларда амалга оширилиши ва натижалари ёритилишини таъминласинлар.

8. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазирини ў.Султонов зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси

И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2002 йил 24 январь

«ҚАРИЯЛАРНИ ҚАДРЛАШ ЙИЛИ» ДАВЛАТ ДАСТУРИГА ШАРҲ

Республиканинг мустақил ривожланиши шароитларида давлатнинг, ҳукуматга қарашли бўлмаган ташкилотлар ва жамоат ташкилотлари, корхоналарнинг саъй-ҳаракатлари ва ресурсларини умуммиллий устувор ижтимоий мақсадларга эришишга бирлаштириш эзгу анъана бўлиб қолди.

Ўзбекистон Республикаси Президентини Исмоил Каримовнинг ташаббуси билан 2002 йил «Қарияларни қадрлаш йили» деб эълон қилинди.

Бу давлат қурилишида, ижтимоий ва маданий қурилишда ҳамда мамлакатимизни обод қилишда, оилани шакллантиришда, ўсиб келаётган авлодни тарбиялашда кекса авлод кишилари ва пенсионерларнинг юксак ўрни ва хиссаси эътироф этилишигина эмас, балки уларнинг хурматини жойига қўйиш ва янги жамиятни қуришда уларнинг бой ҳаётий тажрибаси ва билимларидан фойдаланишга, кекса авлод кишиларига ҳурмат, эътибор муҳитини ва муносиб турмуш шароитларини яратишга интилиш ҳамдир.

Вазирлар Маҳкамаси томонидан қабул қилинган «Қарияларни қадрлаш йили» давлат дастури тўғрисида»ги қарор республикамиз кекса фуқароларининг давлат ва жамият томонидан ижтимоий муҳофаза қилиниши, моддий ва маънавий қўллаб-қувватланишини янада оширишга доир аниқ чора-тадбирлар рўёбга чиқарилишига қаратилган.

Давлат дастури Олий Мажлис томонидан маъқулланган 2002-2003 йилларда Аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларини аниқ йўналтирилган тарзда қўллаб-қувватлаш дастури билан ўзаро мустаҳкам боғлиқ ҳамда давлат тузилмалари ва ҳукуматга қарашли бўлмаган тузилмаларнинг, жамоат ташкилотларининг («Нуроний», «Маҳалла» жамғармалари, Хотин-қизлар қўмитаси, «Камолот» ижтимоий ҳаракати ва бошқаларнинг) таклифларини ҳисобга олган ҳолда ишлаб чиқилган.

Давлат дастури беш бўлимдан иборат.

Улардан ҳар бири куйидаги мақсадга қаратилган ва аниқ тадбирларни ўз ичига олади:

қарияларни қадрлашдан иборат халқимизга хос асрий анъаналарни ёритишда ва тарғиб қилишда, улардан тарбиявий мақсадларда фойдаланишда оила, маҳалла, жамоат ташкилотлари, ижодий уюшмалар ҳамда оммавий ахборот воситаларининг ролини ошириш;

қарияларни ижтимоий муҳофаза қилиш, уларга тиббий, санаторий-курорт, коммунал-маиший ва транспорт хизматлари кўрсатишни яхшилаш борасидаги чора-тадбирларни янада кучайтириш;

ёлғиз кексалар, пенсионерлар ва ногиронлар тўғрисида ғамхўрлик қилишни кучайтириш, уларни дори-дармонлар билан таъминлаш ва уларга ижтимоий хизмат кўрсатиш даражасини ошириш;

соғлом авлодни тарбиялашда, бой касбий ва ҳаётий тажрибанинг, эзгу анъаналар ҳамда маданий қадриятларнинг узвийлигини ва уларни ёшларга етказишда кекса авлоднинг фаол иштирок этишини таъминлаш;

болалар ва ёшларни ота-оналар ҳамда кекса авлодни иззат-хурмат қилиш, қадрлаш ва улар тўғрисида ғамхўрлик қилиш руҳида тарбиялаш ва таълим бериш тизимини такомиллаштириш.

Дастур доирасида пенсионерларнинг пенсия ва ижтимоий нафақаларини ошириш, стажи илгари белгиланган энг юқори меҳнат стажидан ошувчи пенсионерлар гуруҳлари учун пенсия миқдорини аниқлашда иш стажи бўйича чеклашларни бекор қилиш, коммунал харажатларга ҳақ тўлаш бўйича имтиёзларнинг айрим турларини пенсия ёшидаги шахсларга жорий этиш, санаторий-курортларга йўлланмалар, протез-ортопедия буюмлари, дори-дармонлар ва тиббий ёрдамнинг бошқа шакллари билан таъминлаш мўлжалланган. Дастурда ёлғиз пенсионерлар ва ногиронларга моддий ёрдам кўрсатишни кенгайтиришга алоҳида эътибор берилган.

Тиббий хизмат кўрсатишни яхшилаш

учун бир қанча чора-тадбирлар назарда тутилган. Ёлғиз кекса кишилар саломатлигининг мунтазам мониторингини олиб бориш, уларга зарур бепул тиббий ёрдам кўрсатиш, пенсия ёшидаги шахсларни ҳар йили диспансер кўригидан ўтказиш, чекка туманларда яшовчи кекса кишиларни мунтазам равишда тиббий кўрикдан ўтказишни ташкил этиш шулар жумласидандир. Туман поликлиникаларида маслаҳат-ташхис марказлари ва геронтология хоналари ташкил этиш, кекса кишилар кўпроқ фойдаланадиган дори-дармонларни мамлакатимизнинг ўзида ишлаб чиқаришни кенгайтириш назарда тутилган.

Дастур кекса кишиларни имтиёзли асосда санаторий-курортда соғломлаштириш юзасидан бир қанча чора-тадбирларни, шунингдек тегишли муассасаларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашни назарда тутди. Фарғона вилоятидаги «Олтиариқ» уруш ва меҳнат фахрийлари санаторийи, Тошкент шаҳридаги «Нуронийлар оромгоҳи» мукамал таъмирланади, «Косонсой» санаторийсини реконструкция қилишнинг биринчи навбатини ишга тушириш мўлжалланган, Қорақалпоғистон Республикасидаги Тахиятош ГРЭСи санаторий-профилакторийси уруш ва меҳнат фахрийлари учун мўлжалланган санаторий этиб қайта ихтисослаштирилиши назарда тутилмоқда, «Турон» санаторийида кардиология-реабилитация маркази, «Оқтош» санаторийида респиратор ва асмастик касалликларга чалинган кекса кишилар учун бино ва бошқа объектлар қурилиши бошланди.

«Саховат», «Муруват» интернат-уйларини мукамал таъмирлаш юзасидан махсус чора-тадбирлар назарда тутилган.

Дастур жамоат ташкилотларининг кенг иш олиб боришини назарда тутди. Кекса кишиларнинг маҳаллаларда дам олишини ташкил этиш, мамлакат ҳаётида кекса авлоднинг ролини оширишга қаратилган ҳар хил жамоатчилик тадбирларини ўтказиш шулар жумласига қира-

ди. Радио ва телекўрсатувлар туркумлари, оммавий ахборот воситаларидаги материаллар ва бадиий асарлар, ҳар хил кўрик-танловлар ушбу масалаларга бағишланади.

«Қарияларни қадрлаш йили» давлат дастури декларатив тусда эмаслиги унинг асосий хусусиятларидан биридир. Унга киритилган ҳар бир тадбир аниқ мақсадга қаратилган, бажаришнинг аниқ муддатларига ва масъул бажарувчиларга эга, тегишли молиявий ва моддий ресурслар билан таъминланган, пенсионерларнинг аниқ тоифалари ва кекса кишиларнинг манфаатларини аниқ йўналтирилган тарзда таъминлашга қаратилган.

Вазирлар Маҳкамасининг қарориди Дастурнинг рўёбга чиқарилиши учун шахсий жавобгарлик махсус ташкил этилган Республика комиссиясига, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раисига, вилоятлар, шаҳарлар ва туманлар ҳокимларига, вазирликлар, идоралар, хўжалик бирлашмалари, ҳукуматга қарашли бўлмаган ташкилотлар ва жамоат ташкилотлари раҳбарларига юкланган. Улар Дастурнинг асосий вазифаси — унинг йўналишлари ва қоидаларида назарда тутилган барча тадбирлар пировард натижада ҳар бир пенсионернинг, кекса авлод кишиларининг турмуш шароитлари, соғлиги ва кайфиятида ижобий акс этиши вазифаси амалга оширилишини таъминлашлари шарт.

Давлат дастурини амалга оширишга 91,3 миллиард сўм миқдорида маблағ йўналтирилади, ундан 8 миллиарддан ортиғи давлат бюджетидан, 79 миллиард сўмдан ортиғи республика Пенсия жамғармасидан йўналтирилади.

Давлат дастурининг амалга оширилиши кекса кишиларнинг моддий аҳволини сезиларли равишда мустаҳкамлаш, жамиятимизга хос бўлган анъаналарга мувофиқ кекса авлод кишиларига алоҳида ғамхўрлик ва иззат-икром кўрсатишга асосий эътиборни қаратиш имкони беради.

Tanishing: "Yil maktabi — 2001" ko'rik-tanlovi ishtirokchilari

Мактаблар жамиятимиз кўригига айланмоғи лозим. Айни пайтда Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлигида мазкур тамойилга қатъий амал қилинмоқда. 2001 йилнинг 21 декабрида Халқ таълими вазирлигида Ўзбекистон Республикасининг "Таълим тўғрисида"ги Қонуни, "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури" талаблари асосида таълим тизимини янада такомиллаштириш, ўқувчиларга Давлат таълим стандартлари талаблари асосида пухта билим бериш, уларни Ватанга муҳаббат, миллий истиқлол ғояларига садоқат руҳида тарбиялаш борасида кенг қамровли ишларни ҳаётга татбиқ этаётган илғор педагогик жамоаларни аниқлаш ва уларнинг тажрибаларини оммалаштириш мақсадида қабул қилинган "Йил мактаби — 2001" кўрик-танловининг республика босқичини ўтказиш ҳақида"ги буйруқ ҳам ана шу қатъийликнинг мантикий давомидир, десак асло муболага бўлмайди.

Шу кунларда кўрик-танловнинг вилоят босқичи натижалари ва республика босқичига тавсия этилган мактаблар фаолиятини жойида ўрганиш мақсадида тузилган ҳакамлар ҳайъати ва экспертлардан иборат гуруҳлар вилоятларга юборилиб, ғолиб мактаблар тажрибалари, хусусан, илм масканида "Одобнома", "Ватан туйғуси", "Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари" фанлари ўқитилиши бўйича олиб борилган ва олиб борилаётган ишлар ўрганилиб, баҳолаб борилмоқда.

Гуруҳлар томонидан мактаб теварак-атрофининг ва биносининг ҳолати, ўқув хоналарининг жиҳозланиши, ўқитувчилар томонидан тайёрланган методик ишлар, кўргазмалар қуроллар, мактабда инновация, янги педагогик технологияларнинг жорий этилиши, ўқувчиларнинг тўғарак ва мактабдан ташқари таътил муассасаларига жалб этилиши, улар томонидан тайёрланган ижодий ишлар, мониторинг хонасининг жиҳозланиши, унда ички назорат ва ДТС ижроси натижалари таҳлили бирма-бир кўздан кечирилди.

Шунингдек, мактабнинг моддий базаси, ўз ўзини бошқаруви (тадбиркорлиги, ҳисоб рақами борлиги, бюджетдан ташқари маблағ топиш йўналишлари), ҳукуматнинг таълимга оид қарорлари, таълим бошқарув органларининг қарор ва буйруқларини бажариши (3 йиллик таҳлил), ички ёки ташқи назоратга кўра ўқувчиларнинг ДТС ва ўқув дастурларини ўзлаштиришдаги сифат самарадорлиги даражаси, олимпиадаларда қатнашиши (вилоят, республика миқёсида — 1998, 1999, 2000 й.), охириги уч йил ичида битирувчиларнинг олий ўқув юртларига кириши ҳам фаолият мезони ҳисобланади. Хуллас, яқин кунларда бўлиб ўтадиган "Йил мактаби—2001" республика кўрик-танловида вилоятда ғолиб бўлган мактаблар энг муносиб ўринлар учун ўзаро беллашадилар.

Қорақалпоғистон Республикаси умумтаълим мактаблари орасида утказилган "Йил мактаби — 2001" кўрик-танловининг II босқич яқунлари бўйича энг юқори — 600 балл тўплаган Кегайли туманидаги 9-мактаб (раҳбари Н.Айтимбетова)га I-урин берилди. Хуш, илм маскани бунга қайси кўрсаткичлари билан эришди?

Сирасини айтганда, Кегайли туманидаги 9-мактаб 11 та фан, 2 та лингафон хонаси, 1 та спорт зал, 105 уринлик ошхона, 2 та устахона, 90 уринли мажлислар зали, 2 та фан лабораторияси, тишини даволаш хонаси, тиббий хона, кутубхона ва қўшимча ўқув хоналарига эга. Мактабнинг фан кабинетлари киноаппарат, IBM русумли компьютер комплекти, 3 комплект лингафон аппаратлари, 10875 дона дарсликлар, ёғоч ва металл қайта ишловчи станоклар ва бошқа жиҳозлар билан таъминланган. Шунингдек, мактаб ичимлик суви ва электр энергияси билан тулик таъминланган, иситиш ти-

1926 йил 5 сентябрда 7 йиллик тўлиқсиз мактаб сифатида ўзининг илк толиби илмларини бағрига чорлаган ҳозирги Андижон вилояти Кўргонтепа туманидаги 27-ўрта мактаб, мана, йиллар оша улкан масъулият — юрт эртасини белгиловчи фарзандларимизга таълим-тарбия беришдек вазифани шараф билан уддалаб келмоқда.

Ўтмиш ва бугун, бугун ва келажак уйғунлашган ушбу муқаддас даргоҳда ҳозирда ёшларимизнинг замон талаблари даражасида илм-фан сирларини эгаллашларида алоҳида эътибор қаратилмоқда. Бу йўлдаги биринчи қадам энг аввало ўқувчиларга қулайлик яратиш мақсадида 1991 йилда 840 ўринли замонавий мактаб биноси қурилиб, фойдаланишга топширилгани

иший хизмат курсатиш (сартарошлик, пойафзалларни таъмирлаш), шахсий компьютерга ургатиш, мактаб спорт залида тренерлар раҳбарлигида қаратё бўйича пуллик машғулотлар ўтказишдан сармоя тўплаган. Бу пуллар мактаб эҳтиёжлари учун ишлатилган. Умуман, илм масканининг кейинги уч йил ичида бюджетдан ташқари тўплаган сармоя миқдори 3 миллион 200 минг сўмни ташкил этади.

Қўшимча маблағлар ҳисобидан мактаб қайта таъмирланди, синф хоналар жиҳозланди. Мактабда ҳар бир ўқитувчи техникавий воситалардан фойдаланган ҳолда 9 фан бўйича кабинет тизимида машғулоти олиб бориш имкониятига эга.

"Кадрлар тайёрлаш

бўлди. Албатта, бу эзгу ишлар самараси ўлароқ таълим-тарбияда даргоҳнинг ўқитувчи ўқувчилари янги-янги ютуқларни қўлга кирита бошлади.

Мактабда ўзбек тили ва адабиёти, инглиз тили, ма-

ри, мактаб жамоасининг биргина 1999-2001 ўқув йилларида эришган муваффақиятларини сарҳисоб қиладиган бўлсак, юқоридаги фикрлар муболаға эмаслигига яна бир қарра ишонч ҳосил қила-

1-синфга келувчи ўқувчилар қобилияти мутахассислар томонидан олдиндан ўрганилиб, бўлғуси ўқувчиларни "Яқшанбалик мактаблари", "Махсус мактаблар", мактабга тарбиялаш муассасалари, "Отаналар университети" орқали оилада, яқка тартибда ўқитилиб, мактабга тайёрлаб борилади.

Мактабда вилоятда энг намунали "Мониторинг хонаси" ҳамда "Маънавият ва маърифат" хоналари ташкил этилганлиги ҳам ўқувчилар билим даражасининг ўсишига хизмат қилмоқда. Зеро, мониторинг хонасида синфдаги ҳар ўқувчи қобилияти фанни ўзлаштириш даражаси аниқ таҳлил этилган бўлиб, ўқитувчининг ўқувчиларга чуқурроқ билим беришга йўналтириб боради. Шунингдек, илм ўчоғида ўқувчининг ёшлигидан ўзлигини англашда, аждодлар тарихини, уларнинг жаҳон цивилизациясига қўшган ҳиссаларини билиш, улардан гурурланиш, қолаверса, шулар асносида боболарга муносиб ворис бўлишга интилиш туйғусини шакллантириш, юрти, эли хизматига шай фарзандлар қилиб тарбиялаш мақсадида умумтаълим фанлари сирасига кирувчи "Одобнома", "Ватан туйғуси", "Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари" каби фанларнинг чуқур, қизиқарли ва ноанъанавий ўтказишга ҳаракат қилинадики, бу ҳам ўқувчиларнинг мактабга, таълим олишга бўлган қизиқшини оширади. Шу ўринда "Биз Конституцияни ўрганамиз" марказининг иш бошлаганини ҳам айтиб ўтиш жоиз.

Ушбу мактабда таълим-тарбия олувчиларнинг жисмонан бақувват, руҳан "тетик бўлиб вояга етишишлари, спорт билан доимо ошно бўлишлари йўлида ҳам мактаб маъмурияти томонидан кўплаб эзгу ишлар амалга ошириб борилмоқда. Айниқса, бу кўрсаткич умумтаълим мактаби ўқувчилари ўртасида ўтказиб келинаётган "Умид ниҳоллари" спорт мусобақаларида яққол намоён бўлмоқда. Ҳозирда мактабнинг спортчи ўқувчилари баҳсларнинг вилоят босқичида футбол, стол теннис, шахмат-шашка мусобақаларида ғолиб чиқиб, республика босқичларида иштирок этиш имкониятини қўлга киритди.

КЎҲНА ВА НАВҚИРОН

тематика, тарих фанлари чуқурлаштирилиб ўтилади. Кейинги уч йилда илм маскани битирувчиларнинг олий ўқув юртларига кириш кўрсаткичи 51 фойдан 60 фойзга кўтарилганлиги, айниқса, эътиборга молик. Бундан ташқари

ўқитувчилари Б.Сарибоева, К.Калибетова, бошланғич синф ўқитувчилари Г.Жолдасова, А.Давлатбоева, биология фани ўқитувчиси Г.Ибрашева, физика фани ўқитувчиси Б.Хожамқулова, ўзбек тили ўқитувчиси А.Кайтекееваларнинг янги педагогик технология асосида ноанъанавий дарсларини шулар сирасига киритиш мумкин.

Маънавият — ҳаёт чироғи, дейдилар. Утган давр мобайнида мактабда ўқувчиларга фақат билим берилибгина қолмай, уларнинг маънавий дунёсини бойитишга катта аҳамият берилди. Президентимиз Ислам Каримовнинг "Ўзбекистон — буюк келажак сари", "Ўзбекистон XXI асрга интилмоқда", "Хушёрликка даъват", "Оллоҳ қалбимизда, юрагимизда" каби асарлари ўқувчилар томонидан қизиқиш билан урганилмоқда. Мактабда махсус "Маънавият ва маърифат" маркази тузилган. Унда Президентимизнинг асарлари, шунингдек, улуг мутафаккир олим ва ёзувчиларнинг асарлари урин эгаллаган. Бу каби ишларни ташкил этиш мақсадида дарсларда ва ундан ташқари ишларда ҳар хил мусобақа, кўрик-танловлар, викторина, савол-жавоб, адабий ўқиш кечалари ўтказилиб турилади. Шунингдек, мактабда ўқувчиларни касб-хунарга йўналтириш, ота-оналарни мактабга жалб қилиш, билимларни аниқлаш, "Оила, маҳалла, мактаб ҳамкорлиги" концепциясини амалга ошириш, миллий урф-одатларни қайта тиклаш бўйича мунтазам ўтказилаётган турли хил кўрик-танловлар, ҳафталиклар, баҳс-мунозаралар ҳамда спорт мусобақалари мактаб ўқувчиларини фаоллаштиришда, туман, республика олимпиадаларида ғолиб бўлишда муҳим омили бўлатир...

миз. Мактаб ўқувчилари ушбу ўқув йиллари мобайнида "Сиз қонунни биласизми?" кўрик-танловининг туман ва вилоят босқичларида мутлоқ биринчилиكنи қўлга киритиб, танловнинг республика босқичига йўлланма олди ва мазкур баҳслар натижасига кўра, фахрли иккинчи ўринга лойиқ топилди. Вилоятда ўтказилган умумтаълим фанлари бўйича фан олимпиадаларида ҳам ушбу мактабнинг 10-синф ўқувчиси А.Орифжонов ҳуқуқ фани баҳсларида иккинчи ўринни эгаллади.

Албатта, илм даргоҳининг бундай ютуқларни қўлга киритишларида таълим жараёнидаги илғор тажрибалар, янги инновация ва янги педагогик технологияларнинг жорий этилиши, қолаверса, шу мақсадда ҳар пайшанба кунининг мактабда "Маънавий-маърифий ва педагогик билимлар куни" деб белгиланиб, бу ўқув мунтазам олиб борилиши ҳам омил бўлмоқда, десак хато қилмаймиз. Зотан, ушбу ўқув ишлари, айниқса, ёш ўқитувчилар тажрибасининг оширилишида муҳим аҳамият касб этмоқда.

Шуни таъкидлаш жоизки, таълим масканида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 13 майдаги 203-сонли қарорини амалиётга жорий этишга, яъни энди мактаб остонасини ҳатлаётган 6 ёшли болаларни психологик-педагогик, тиббий кўрикдан ўтказиб, мактабга тайёрлаш ва қабул қилишга алоҳида эътибор қаратилган. Бу борада мактабда кўплаб ижобий тажрибалар ҳам тўплаган. Унга кўра мактабда "6 ёшли болаларни мактабга тайёрлаш маркази" ташкил этилганки, унда

Суратда: мактабнинг рус тили ўқитувчиси С.Убайдуллаева тўғарак машғулотида «Инсон хотираси муқаддас» мавзусида ўқувчилар билан суҳбат олиб бормоқда.

МАКТАБНИНГ ЎЗ ЖАМҒАРМАСИ — 3200000 СЎМ

зими эса марказлаштирилган.

Мактаб жамоаси ва раҳбарияти, энг аввало, ўз имкониятларини урганиб чиқиб, таълим соҳасида амалга оширилиши мумкин булган маҳсулотлар руйхатини эътибор билан таҳлил қилиб чиққанлар. Бу борада мактабда самарали ишлар олиб борилган. Мактабга "Кегайли" деҳқон фермер хужалиги томонидан 13 гектар ер ажратилган ва бу ерларга пахта ва полиз экинлари экилган.

Бундан ташқари, мактаб буш жойларни ижарага бериш, ҳар хил хайрия тадбирларини ўтказиш, мактаб ўқувчилари иштирокидаги концертларни ташкил этиш, ўқувчиларга репетиторлик ҳамда ма-

миллий дастури"ни амалга оширишнинг биринчи босқичида курсатилганидек, педагог кадрларнинг иш фаолиятини яхшилаш бўйича замон талабига жавоб берадиган янги педагогик технология, услубларни топиш ҳамда уларни биринчи навбатда мактабда, сунгра туман ва республика миқёсида қўллашда жамоа ибратли ишларни амалга оширмоқда. Мисол учун, мактабда "Илғор педагогик технология маркази" тузилиб, унда инновацион гуруҳ ташкил этилган. Гуруҳ томонидан мониторинг натижаларига кўра, аниқланган 10 нафар ўқитувчининг иш тажрибалари плакат, китобча шаклида оммалаштирилди. Инглиз тили фани

Ўқитувчи маҳорати мониторингининг йўлга қўйилиши Бухоро шаҳридаги 8-мактаб эришган ютуқларнинг дастлабки омилидир. Уларнинг услубий, педагогик ва психологик тайёргарлигига қараб, «жойлашниш харитаси» ташкил қилинган. Ўз устида тинимсиз ишлайдиган, ижодкор ўқитувчилар «харита»нинг юқори погонасига кўтарилиши мумкин. Ушбу усул ўқитувчи фаолиятини адолатли баҳолашга ва оқибатда унинг ўз ишига меҳр билан ёндошувига сабаб бўлмоқда. Негаки ўқитувчининг фаолияти 30 та талаблар асосида баҳоланиб, юқори ўринларга эга бўлганлар меҳнатига яраша рағбатлантирилади. Рағбатлантириш адолатли, демократик ва ошқоралик асосида бўлишини таъминлаш учун унинг низоми ишлаб чиқилган.

Мактаб 1996 йилдан ЮНЕСКОнинг бирлашган мактаблар рўйхатига киритилган. «Жамоат таълим марказлари фаолиятларини такомиллаштириш» хусусида таклиф этилган дастурни амалга ошириш учун мактабга ЮНЕСКОнинг Ўзбекистондаги комиссияси 10 млн. сўмлик 5та замонавий «Репитум-3» маркази компьютер тақдим этди ва у модемга уланди. Бу ўқитувчи ва ўқувчиларнинг замонавий техникадан фойдалана олиши сифатини яхшилаш ҳамда малакасини оширишга кўмак бермоқда. ЮНЕСКО билан бир қаторда мактаб АҚШнинг «Тинчлик корпуси», Бухоро вилояти Ёшлар маркази, «Орзу» болалар маркази, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати, виллоят «Тадбиркор аёл» уюшмаси билан ҳамкорлик алоқаларини йўлга қўйган. ЮНЕСКО томонидан тақдим этилган 300 дан ортиқ бадний, илмий ва услубий адабиётлар, «Тинчлик корпуси» тақдим этган 50 та илмий, 50 дан ортиқ бадний китоблар ва 100 дан ортиқ беақали журналлар мактаб кутубхонасига қўшимча манба бўлиб қўшилди. ЮНЕСКОнинг Тинч океани

БУХОРОДА ЮНЕСКОГА АЪЗО ЯГОНА МАКТАБ

ва Осиё ҳудудий координатори Даруни Рюпитун 2001 йилнинг июнь ойида мактабда бўлиб, жамоат таълим марказининг фаолияти билан танишди. Марказда олиб борилаётган компьютер саводхонлиги, чет тилларни ўрганиш, мактаб газетаси, «Дебат» клуби фаолияти билан танишгач, бу йўналишдаги ишларни янада такомиллаштириш мақсадида сканер, ксерокс аппарати, телевизор ва видеомангитфон совға қилди.

2001 йил 16-17 март кунлари ЮНЕСКОнинг миллий комиссияси таклифи билан мактабда ўтказилган «Жамоат таълими марказлари фаолиятларини такомиллаштириш» мавзусида семинарда республика миқёсида барча ЮНЕСКОга бирлашган мактаблар директорлари иштирок этишди.

Ўқитувчилар «Ўйин асосида ўқитиш», «Индукция методи»,

«Жадаллаштириб ўқитиш», «Тестлардан кенг фойдаланиш», «Компьютер ёрдамида ўқитиш», «Ўқувчини ўз билимига ишонтириш» каби илғор педагогик технология усулларида 15 нафар муаллимдан иборат «Ижодкор ўқитувчилар уюшмаси» ташкил этилган. Улар томонидан ҳозиргача 10 мингдан ортиқ тест саволлари тузилган бўлиб, улар қўлланилиши натижасида ўқувчилар билими мониторинги яратилди. Тарих ўқитувчиси Н.Иброҳимова томонидан тайёрлаган тестлар Давлат тест Маркази танловида 1-ўринга сазовор деб топилди.

«ДТС мониторинги ва янги педагогик технологияларни жорий этиш хонаси»да ўқитувчилар фаолияти ва ўқувчилар билими, қизиқишлари, тўғрақларга жалб этилиши, синф раҳбарлари мониторинги ва

бошқа маълумотлар ўз аксини топган.

Ўқувчиларнинг мунозара юритишлари ҳамда «Одобнома» дарсларини ўтиш учун махсус ўрнатилган «Давра столи» қўл келмоқда.

«Бухорокитобсавдо»нинг бир дўкони мактабда очилган бўлиб, унда дарсликлар билан бирга ўқув куроллари савдоси ҳам йўлга қўйилган. Ҳар ўқув йили охири — май ойининг 15-кунидан бошлаб «Фойдаланилган дарсликлар ярмаркаси» ўтказилади. Бунда ҳар бир ўқувчи йил давомида ўзи фойдаланган дарсликларни сотиш ҳамда харид қилиш имкониятига эга бўлмоқда. Бу эса ўқув-

оширишга асос бўлмоқда.

Мактабнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга ҳам эътибор берилляпти. Юмшоқ ўйинчоқлар тўғраги аъзолари Г.Казакова бошчилигида (суратда) ўйинчоқлар тайёрлаб сотиш эвазига 100 минг сўм даромад келтиришди. Шунингдек, қўшимча маблағ топишнинг бошқа турли усуллари ҳам фойдаланилмоқда. Ҳомийлар: «Бош саноат-қурилиш банки» ҳиссдорлик жамиятидаги «20-трест» ХЖ ўз саҳийликларини аямай келишмоқда.

Мактаб жамоаси «Таълим тўғрисида»ги қонун ва Кадрлар тайёрлаш миллий дастурида кўрсатилган талабларнинг босқичма-босқич бажариш учун қуйидаги ишларни ўз олдларига вазифа қилиб қўйганлар: 1. Ҳозирги замон талабларини пухта биладиган, мустақил Республикаимизнинг ташқи ва ички сиёсатини юракдан ҳис қилиб, уни ўқувчи онгига сингдирадиган ўқитувчи кадрлар билан мактабни тўлдириб бориши.

2. Дарсда ва дарсдан сўнг ўтказиладиган тадбирларда маънавий қадриятларни, миллий анъаналарни янада чуқурроқ ўрганишга ва уни ҳар бир ўқувчининг онгига сингдиришга эътиборни кучайтириш.

3. 2-синфдан бошлаб барча ўқувчиларнинг касбга мойиллигини психологик, педагогик ташхис асосида аниқлаш, ўрганиб чиқиш ва болалар иқтидорига мос йўналтирилган синфлар, тўғрақлар ташкил этишнинг давом эттириш.

4. 9-синф битирувчиларини академик лицей ва касб-хунар коллежларига тайёрлаш тадбирларини тузиб, шу асосда доимий иш олиб бориш.

5. Ўқувчилар фаолиятини ҳар ўқув йили охирида ташкилий таҳлил этиб, уларнинг маҳоратини ошира бориш, суғуллаштирувчи ўқувчиларга ҳар томонлама амалий ёрдам уюштириш.

Ўтмиши қарийб 120 йилга тенглашган Жиззах шаҳридаги Шароф Рашидов номли 10-умумтаълим мактаби бугун ўзига хос кўриниш касб этган. Ҳозирда 1300 нафар ўқувчига таълим бераётган мураббийларнинг 97 фоизи олий тоифали мутахассислар. Шунингдек, мактабда ўқувчиларни касбга йўналтириш ва 6 ёшли болаларни мактабга тайёрлаш бўйича 3 йилдан буён амалиётчи руҳшунос фаолият кўрсатиб келаяпти. Зеро, бунинг замирида инсоннинг эртанги мустақил ҳаётда ўзи танлаган соҳанинг етук кишиси бўлиб етишиши ётади.

Барча синф хоналар Давлат таълим стандартлари талаблари асосида жиҳозланган. Жумладан, мактаб ҳаётини яққол тасвирлаб берувчи Мониторинг хонаси фикримиз далилидир. Унда ўқувчиларнинг дарсларни қай даражада ўзлаштираётганликлари, ҳар бир синфнинг рейтинг кўрсаткичи, илғор тажрибали ўқувчиларнинг иш фаолиятларидан намуналар мужассам этилган.

Бош мақсад ёш авлоднинг билим савиясини давлат талаблари даражасида шакллантириш эканлигини тушуниб етган мактаб раҳбарияти виллоят малака ошириш институти билан яқиндан алоқа ўрнатиб, жамоа ўқитувчилари малакасини мунтазам ошириб бормоқда. Бу ҳаракатларнинг самараси ўлароқ биргина 2001 йил 11-синфни тамомлаган 15 нафар ўқувчининг 9 нафари олий, 3 нафари ўрта махсус ўқув юртларига кирган бўлсалар, қолган уч нафари эса ишлаб чиқаришга жалб этилганлар. 9-синфни битирган 85 нафар ўқувчининг 65 нафари академик лицей ва касб-хунар коллежларида ўқишни давом эттирмоқдалар. 20 нафари эса 10-синфга қабул қилинганлар. Эътибор берадиган бўлсак,

120 Ёшли Илм Маскани

билим масканидан учирма бўлган ҳар бир бола назоратдан четда қолмаган.

ДТС талаблари асосида рейтинг тизими бўйича ўқувчиларнинг дарсларни ўзлаштириб боришларига қўйилаётган ҳаққоний баҳо ҳар бир боланинг баҳо учун ҳафтада бир маротаба битта мавзунинг ўзлаштириши эмас, балки ҳар кунги мавзунинг мукаммал ўрганишига туртки бўлди. Бундан ташқари, дарс жараёнларига янги педагогик технологияни олиб кириш, ноанъанавий усуллардан фойдаланиш бугун ўзини ижобий натижалар билан оқламоқда. Бу борада биз ишбилармонлар, концерт, хотира, ташаббускорлик, баҳс-мунозара, бенифис, митинг, портрет, интервью дарсларини тилга олишимиз мумкин. Яқин кунларда эса «Қарияларни қадрлаш йили» муносабати билан «Кекса авлод» дарси ҳам амалиётга жорий этилади.

Ҳар бир инсон ўз юрти ўтмишини чуқур билиши, буюк даҳолари яратган маънавий бойликлардан хабардор бўлмоғи лозим. Шундан келиб чиқиб, ёши бир асрдан ошган билим масканида тарих музейи ташкил этилган. Шунингдек, доимий ишлаб турган 23 та тўғрақка 950 нафар ўқувчи жалб этилган. Айниқса, ёш адабиётчи, ёш рассом, қонуншунос, та-

эквандо, ватанпарвар, информатика тўғрақларига бўлган қизиқиш тобора ортиб бормоқда. Фан олимпиадаларида ҳам мактаб ўқувчилари яхши натижаларга эришиб келмоқдалар. Яна бир жиҳат — жамоа ўртасида ўзаро «Компьютер—шоу» мусобақаси оммавий тус олаяпти.

Эътибор берсак, XX асрнинг сўнгги чорагида инсон ҳуқуқлари ҳимояси энг муҳим масала сифатида намоён бўлди. Янги асрда эса унинг энг юқори чўққиларга чиқиши кутилмоқда. Шу жиҳатдан, 10-ўрта мактаб ҳам ўқувчилар орасида БМТнинг «Бола ҳуқуқлари тўғрисида»ги Конвенциясини кенг тарғиб этиб келмоқда. Ёш мурғак қалбнинг ташқи хавфлардан холи яшashi, ўқиши, дам олиши, ота-онаси муҳофазасида бўлиши каби турли ҳуқуқлардан иборат мазкур Конвенцияни ўқувчилар томонидан яхши қабул қилинганлиги боис, улар ўз тенгқурлари тақдирдан сўзловчи «Эътиборсизлик ва жиноят» номли китобча нашр этдилар.

Бундан ташқари «Соғлом авлод» давлат дастури бўйича ҳам қатор ишлар қилинмоқда. Саккиз турдаги спорт тўғрақлари йўлга қўйилган бўлиб, 670 нафар бола ўзларини мунтазам чиниқтириб бормоқдалар. Яқинда босқич ўйинлари тугаган республика ўқувчилари ўртаси-

даги «Умид ниҳоллари» мусобақасида ҳам туман терма жамоаси таркибиде ушбу мактаб вакиллари яхши кўрсаткичлар билан қатнашдилар. Шаҳар миқёсида ўтказиладиган турли хил конкурс, танлов ва олимпиада мусобақаларида эса мазкур билим даргоҳи жамоаси умумий кўрсаткичлар бўйича 3 йилдан буён кетма-кет пешқадамлик қилиб келмоқда. Шунингдек, мактаб жамоаси 1997 йил футбол бўйича ўсмирлар ўртасида республика миқёсида ташкил этилган мусобақада фахрли II ўринни эгаллаган бўлса, 2000 йил Самарқандда бўлган халқаро турнирда ҳам II ўринни қўлга киритди.

Ҳар бир ишнинг 100 фоиз бажарилиши молиявий жиҳатдан таъминланишга бориб тақалади. Шу сабаб, 10-мактаб ҳам бюджетдан ташқари қўшимча маблағлар топиш, ҳомийларни жалб этиш борасида қўллаб ишларни амалга оширмоқда. Жумладан, улар ўз қарамогларидаги 0,5 гектар ерда ўрик, гилос, олча каби ҳар хил мевалар, терак қўчатлари, чорвачилик учун беда ўстирадилар. Бунга қўшимча тарзда мактабдаги бўш хоналар ижарага берилди. Шундай усулларнинг самараси ўлароқ, улар сўнгги уч йил ичида 1.473 000 сўмлик қўшимча даромад қилдилар. Ҳомий ташкилотлар ёрдамида эса кўп болали, кам таъминланган, боқувчисини йўқотган оилаларга бепул дарсликлар ва кийим-кечаклардан кўмак бериб келинмоқда.

Яна бир жиҳат, халқаро ҳамкорликка ҳам алоҳида эътибор берилгани сабаб, бугун Халқаро Қизил Хоч ташкилоти билан яқиндан алоқалар ўрнатилган. Мактабга Афғонистондан 15 кишилик делегация келган бўлса, жинсзахлик ўқувчилар Киев шаҳрида бўлиб қайтдилар.

Инсоннинг дилини оғритиш осон, буни бир оғиз сўз билан амалга оширса бўлади. Аммо уни кулдириш, унга қувонч улашиш ҳамманинг ҳам қўлидан келармайди. Бунинг учун одамда алоҳида қобилият бўлиши керак.

Саҳифамиз меҳмони одамларга қувонч улашаётган қизикчи, актёр, хонанда, "Она Замин юлдузлари" мукофоти совриндори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Мирзабек Холметов.

Mehmonxona

жон қизикдан эшитган экан: "Қизикчи, масхарабоз, дорбоз, кўшиқчи, ўйинчи, созанданинг ҳаммасини битта қозонга солиб қайнатсанг, пишиб чиқса, битта қизикчи пайдо бўлади". Қаранг қизикчи қандай одам бўлиши керак. Менда юқорида санаб ўтган хунарларнинг барчаси бўлмаса ҳам, тўқсон фоизи бор, деб ўйлайман. Шогирдим Шукруллонинг кўшиқ айтишига дастлаб кўпчилик хушламай қарашганди. Ваҳоланки, дунё тан олган қизикчилар кўшиқ ҳам айтади, ўйинга ҳам тушади, жиддий образ-

рингиз ҳам бўлганми?

— Бўлади. Мана ҳозир жуда пушаймонман. (Сухбатимиз концерт арафасида бўлган эди). На уйқумда ҳаловат бор, на еб-ичишимда. Ҳали репетиция, ҳали съёмка, бола-чақа билан уйда бир оз тинч ўтиролмаيمان. Ҳаммасига қўл силтагим келадию. Лекин...

— Қизикчи бўлмаганда ким бўлардингиз?

— Ким бўлганимда ҳам ўз касбимнинг устаси бўлган бўлардим. Спортчи бўлсам чемпион бўлардим, режиссёр бўлсам, машҳур режиссёр бўлардим. Бунга кўзим етади. Лекин мен у ҳам, бу ҳам бўлмадим қизикчи бўлдим.

— Олий ўқув юртидаги устозларингизни ҳам эслаб ўтсангиз.

— Менинг жуда ажойиб устозларим бўлган. Турсун Исроилов, Яйра Абдуллаева, Турғун Азизов, Лола Хўжаева саҳна нутқидан дарс берган. Қаддингни тўғри тут, букчайма, шевада гапирма, деб жуда кўп нарсани ўргатишган улар. Шулардан мен билан ҳамкорлик қилиб келатган устозим Мунаввархон Абдуллаева, Ўзбекистонда хиз-

нинг томошаларимизга оилавий бўлиб тушиб турамиз. Бир-биримизга ижодимиз ҳақида танқидий фикрларимизни ҳам айтиб турамиз, фақат дилни оғритмасдан. Ёшимиз улғаймоқда шекилли, бир-биримизга қадримиз баланд.

— Валижон билан Шукруллони қандай таклиф қилгансиз?

— Шукрулло мактабда ўқиб юрган кезларда менинг кассеталаримни эшитиб юраркан. Валижон ҳам шундай. Шукруллони Обиджоннинг театридан "топиб олганман", Валижонни эса тўйдан. Валижон Андижонда Тошкентга борсам икки киши билан албатта учрашаман, деб ният қилган экан. Бири Эркин Комилов, иккинчиси мен. Эркин акани қаттиқ ният қилган эканми, охири-оқибат қайинота қилиб олди.

— Сизнинг театрингизни Никулин, Вицин, Моргунов учлигига ўхшатишди. Шунақа учлик сифатида кино олиш ниятларингиз борми?

— Бўлганда қандоқ. Фақат шунақа ажойиб комедия жанридаги сценарий жуда кам, лекин биз албатта шундай фильм яратамиз, худо хоҳласа. Бунинг учун яхши режиссёр ҳам керак. Агар Зулфиқор Мусоқов таклиф қилганда, албатта биз рози бўлардик. Чунки у яхши ишляпти.

— Сухбатимиз якунида муштарийлар учун бирор-та латифа айтиб берсангиз!

— Бажонидил. «Бошланғич синф ўқитувчиси дарс ўтаётди болаларга санашни ўргата бошлабди. Ниҳоят ўргатганлари қай даражада ўзлаштирилганини билиш учун бир болани тургазибди.

— Қани ўғлим, бешгача сана-чи.

Болакай бармоқларини букиб санаб кетибди:

— Бир, икки, уч, тўрт, беш...

— Баракалла, энди қўлингни ишлатмай сана-чи.

Бола қўлини орқасига яшириб санай кетибди.

— Бир, икки, уч, тўрт, беш...

— Ўғлим, қўлингни чўнтагинга тиқиб санай қол.

Бола қўлини чўнтагига тиқиб санай бошлабди.

— Бир, икки, уч, тўрт, беш... олти... етти... саккиз...

Унинг чўнтагида битта конфет билан иккита ёнғоқ ҳам бор экан.

Сўзим сўнгида айтадиганим, устозларимиз омон бўлишсин. Шогирдлари туфайли кўкракларига шамол тегсин. Юртимиз тинч бўлсин. Оила бахти ҳеч қачон, ҳеч бир оилани тарк этмасин!

— Сухбатингиз учун раҳмат.

Абдулҳамид АБДУАҲАД ўғли сухбатлашди.

риш учун, авваламбор инсон ўзи ўша нарсага ишониши керак.

— Мавлоно Жалолiddин Румий шундай дейди: "Ё аслинг каби кўрин, ё кўринганинг каби бўл". Бу жумлани сиз қандай қабул қиласиз?

— Бу ажойиб фалсафий фикрга мен шундай қарайман. Менимча, бу фикр инсон феъл-атворида нисбатан айтилган гап, унинг касбу корига нисбатан айтилган гап эмас. Масалан, қизикчилар жиддий одамлар бўлишади. Жиддий фикрлаган инсонгина одамларни кулдириши мумкин. Болалигимда қизикчилар фақат одамларни кулдириб юради деб ўйлардим. Йўқ,

Мирзабек ХОЛМЕТОВ:

ЖИДДИЙ КИШИГИНА ОДАМЛАРНИ КУЛДИРИШИ МУМКИН

ундай эмас экан, ёш улғайган сайин одам жиддийлашиб борар экан. Ҳаётга эътибор беринг, назар солинг роса завқ-шавққа тўлиб, латифа айтиб, ҳаммани кулдириб юрадиган одамлар саҳнада лом-мим дея олмайди. Жиддий одамлар эса ҳаттоки бир оғиз жиддий гап билан ҳам ҳаммани кулдириши мумкин. Юқорида айтганимдек, инсоннинг ҳаёти билан касбини аралаштириш керак эмас. Мен саҳнада қизикчиман, лекин ҳаётда отаман, эрман, фарзандман. Ҳар бир нарсанинг ўз жойи бор, баъзи бировлар дуч келган жойда киноя-кесатиқ аралаш ҳазил қилади. Ёки сиз санъаткорсиз деб важ-карсон қилади. Ким биландир жиддийроқ гаплашмоқчи бўлсак, жиддийлик сизга ярамайди, дейди. Уларга атайдиган гапим битта: Мен ҳаётда оддий одамман.

— Аския борасида ҳам ўзингизни синаб кўрганмисиз?

— Албатта. Аския бу сўз ўйини, уни фақат водийда ёки Тошкентда учратиш мумкин, деган киши хато қилади. Оддий кундалик ҳаётимиздаги ҳазил-хузил, сўз ўйинлари ҳам аслида аскиянинг бир кўриниши эмасмикан.

— Ўзингиз бажариб турган хатти-ҳаракатингиз ўзингизга ҳам кулгули туюладими?

— Бўлмаса-чи, мен саҳнада айтиб чиққан ҳар бир латифамни ўйлаб тоганимда аввал ўзим мириқиб куламан. Шундан сўнг уни одамларга улашаман. Ўзим учун кулгули бўлмаган латифа қандай қилиб ўзгаларни кулдириши мумкин. Бировни бирор нарсага ишонти-

да ҳам ўйнайди. Улар ана шу фазилатлари билан ҳам машҳур бўлишган. Мен кинода жиддий образ ҳам яратдим, кўшиқ ҳам айтаман, ўйинга ҳам тушаман, дубляжда ҳам муваффақиятим ёмон эмас. Энди шундан келиб чиқиб ўзингиз ҳам баҳо берсангиз бўлади. Шон-шухратни, ҳеч кимга боғлаб берган эмас. Бу ҳақда менинг битта кўшигим бор:

**Сиз чаласиз қарсак,
қарсак,
Лекин биз қарисак,
қарисак,
Бошқаларга чалинар
қарсак,
Биз қоламиз чалиб
чапак.**

— Юқорида жиддийлик борасида гап очдингиз, келгусида яна жиддий образлар яратиш ниятингиз борми?

— Ўзи шунга келаяпти, кўпчилик режиссёрлар менга жиддий образларни таклиф қилишмоқда. Масалан, Яго, Гамлет ва бошқа образлар. Улғайган сари жиддийлашасан шекилли.

— Касбингиздан пушаймон бўлган ҳолатла-

М.МУҲИТДИНОВ,
Давлат тест маркази директори
А.ОЛИМОВ,
компьютер таҳлили бўлими бошлиғи

КУЧЛИЛАР ФАРҒОНАДА БЕЛЛАШАДИЛАР

Андижонда «Умид ниҳоллари» ўйинларини ўтказишга пухта ҳозирлик кўрилди. Умумтаълим мактабларидаги 453 та спорт зали, 5 та сузиш ҳавзаси, 468 та футбол, 621 та баскетбол, 743 та волейбол, 298 кўл тўпи майдони, 4 та стадион, 10 та теннис корти таъмирланиб ёшлар ихтиёрига топширилди.

Шу билан бирга вилоятдаги ҳар бир мактабда спорт клублари ташкил этилиб, уларнинг самарали фаолияти туфайли Андижон шаҳридаги, 2-, Қўрғонтепа туманидаги 8-, Булоқбоши туманидаги 4-, Жалолқудук туманидаги 3-, Балиқчи туманидаги 8-мактаблар вилоятда энг юқори натижаларга эришдилар.

«Умид ниҳоллари»нинг биринчи ва иккинчи босқич мусобақалари айтиш мумкин, мактаб ўқувчилари ўртасида спортнинг оммавийлигини оширишга, улар орасида, ўзаро ишонч ва дўстликни мустаҳкамлашга хизмат қилди. Ҳар иккала бос-

қичда вилоят бўйича 530 мингдан зиёд ўқувчи иштирок этди. Андижон шаҳри, Асака, Олтинкўл, Булоқбоши, Хўжаобод ва Қўрғонтепа туманларида мусобақалар юқори савияда ўтказилди.

Яқинда мусобақаларнинг 3-босқичи ниҳоясига етди. Ҳар

Umid nihollari

галгидек, Андижон шаҳри спортчилари олдинда. Улар энгил атлетика (масъул Н.Комилов) сузиш (масъул Р.Амилов), футбол (Қ.Тўхтасинов), баскетбол (Ўғил болалар, қизлар (масъул Р.Убайдуллаев), стол тенниси, катта теннис (масъул А.Маннопов)

ФУТБОЛЧИ ҲАЛОК БЎЛДИ

Италиянинг «Брешиа» клуби ўйинчиси Витторио Мера автомобиль ҳалокати туфайли ҳаётдан кўз юмди. 27 ёшли футболчи тушган машина Брешиа-Венеция шаҳарлари ўртасидаги шосседа бир неча машиналар билан тўқнашиб кетган. Меранинг ота-онаси, хотини ва икки нафар фарзанди бор эди. «Бу менинг ҳаётимдаги энг ёмон кун бўлди», дея қайғуга ботади жамоа дарвозабони Павел Шрнисек.

ТОКИО, ОСАКА — ЭНГ ҚИММАТ ШАҲАРЛАР

Япония ва Жанубий Кореяда ўтказиладиган футбол бўйича жаҳон чемпионатига бориш учун муҳлислар ҳозирданок қайғуришмоқда. Аммо бу борада Токио ва Осака дунёдаги энг қimmat шаҳарлар дея эътироф этилди. Боиси, томошабинлар аэропортдан мамлакат пойтахтига боришлари учун 230 доллар, икки киши бўлиб тушлик қилишлари учун 185 доллар сарф қилар эканлар. «Экономист» журнаlining ёзишича, учинчи ўринни Гонконг, 4-ўринни Осло, 5-, 6-ўринлар Либревиль, Лондон, 7-, 8-ўрин Нью-Йорк, Цюрих, 9-Сингапур, 10-, 11-ўринларни Пекин ва Чикаго эгаллашган. Булар сайёҳлар учун дунёдаги энг қimmat шаҳарлар ҳисобланар экан.

ФИНАЛДА КИМЛАР УЧРАШАДИ?

Австралияда ўтказилаётган теннис бўйича халқаро мусобақада аёллар ўртасида америкалик Женнифер Каприати ва швейцариялик Мартин Хингис турнирнинг финал босқичида курашадиган бўлдилар. Биринчи ярим финал ўйинида Хингис америкалик Моника Селешни мағлубиятга учратган бўлса, Каприати бельгиялик Ким Клийстерс устидан 7:5, 6:3, 6:1 ҳисобида ғалабага эришган эди.

ТАЙСОН КЕЧИРИМ СЎРАДИ

Ўтган сешанба кuni Нью-Йоркда Майк Тайсон ва Леннокс-Льюис иштирокида ўтказилган матбуот анжуманида темир Майк ўзаро ички низо, яъни англиялик боксчи Льюисга мушт туширгани боис, матбуот анжумани тўхтаб қолган эди. Кўрганларнинг айтишича, ҳатто у Ленноксни оёғидан ҳам тишлаб олган ва ажратмоқчи бўлган репортёрни ёмон сўзлар билан ҳақорат қилган ҳам экан. Кеча америкалик профессионал боксчи ўзининг хурмача қилиқлари учун кечирим сўради. Гарчи 6 апрель кунига мўлжалланаётган профессионал бокс тарихидаги энг кучлилар учрашувининг санаси тасдиқланмаган бўлса-да, лекин Лас-Вегасда ўтказилиши аниқ.

ЧЕМПИОННИ ПРЕЗИДЕНТ ҲАМ ТАБРИКЛАДИ

Шахмат бўйича дунё спортчилари ўртасида ўтказилган чемпионатда украиналик 18 ёшли гроссмейстер Руслан Пономарев жаҳон чемпионлигини кўлга киритди. У финал босқичининг 7-партиясида рақиби Василий Иванович устидан муваффақиятга эришди.

Руслан шахмат бўйича жаҳон ақл гимнастикачилари ўртасида энг ёш чемпион бўлди. Унинг бу ғалабаси билан Украина президенти Леонид Кучма табриклар, шахматчини орден билан тақдирлади.

БЕКХЭМ МАСАЛАСИ КЕЙИН КЎРИЛАДИ

«Манчестер Юнайтед» клуби раҳбари Питер Кенион жамоа ярим ҳимоячиси Дэвид Бекхэм билан раҳбарият ўртасида шартномани узайтириш борасида олиб борилаётган музокаралар у қадар муваффақиятли бўлмаётганлигини айтди. Лекин директорлар кенгаши 57 миллион долларга баҳоланаётган Бекхэм ёз фаслида ўтказиладиган жаҳон чемпионати тугагунга қадар «Манчестер Юнайтед» таркибида қолишини айтди. Шундан сўнг унинг кейинги тақдири ҳақида қайғуришга тўғри келади.

МАҲОРАТ ҒАЛАБА КЕЛТИРДИ

XIX республика «Кувноқ-стартирлар» телевизион мусобақаларининг ҳар бир учрашуви ўз жозибаси билан эътиборга лойиқдир. Республика саралаш-учрашувининг навбатдаги беллашувиди Қорақалпоғистон Республикасининг Бериун туманидаги 59-мактабнинг «Турон» ва Наманган вилоятининг Норин туманидаги 1-мактабнинг «Омад» командалари ўзаро куч синашишди.

Учрашув ўтган ҳафтада Жиззах вилоятининг «Орзу» ва Самарқанд вилоятининг «Ниҳол» командалари бажарган дастурлар бўйича ўтказилди. Ўйин тар-

тиблари эса алмаштирилган ҳолда амалга оширилди. Жумладан, мусобақа белда халқа айлантириш («Ким кўп айлантиради») конкурси билан бошланди. Бу баҳсда ҳар икки команда вакили белгиланган вақт ичида

“Quvnoq startlar”

ҳалқани айлантириб турди. Ҳакамлар ҳайати аъзолари дуранг (1:1) натижани қайд этишди.

Ўтган ҳафтанинг якшанба

кuni Ўзбекистон телевидениесининг биринчи канали орқали XIX республика «Кувноқ-стартирлар» мусобақасининг дастлабки учрашувини томоша қилганлар иккинчи учрашувни янада завқ-шавқ билан кўришларида имонимиз комил. Зотан, учрашувга пухта ҳозирлик кўрган «Омад» командаси ҳам, «Турон» командаси аъзолари ҳам чаққонлик ва маҳоратларини ишга солишга ҳаракат қилишди.

Бу борада «Турон» аъзоларининг кўли баланд келди. Улар тезкорлик, ҳамжиҳатликда ҳаракат қилишда, тўпларни бир-бирларига чаққонлик билан оширишда, саватга аниқ ташлашда маҳорат кўрсатишди. Дастурнинг 13 та учрашувидан 8 тасида ва битта конкурсда («Ҳаводаги шарлар») улар ғалаба қозониб, 25 очко жамғаришди. Битта ўйинда («Қирқ тош» эстафетаси) ва битта конкурсда эса («Моҳир футболчи») мағлуб бўлишди. Битта учрашувда дуранг (2:2) натижага эришилди.

Қизиқарли ва ҳаяжонли кечган учрашувда 28:16 ҳисобида ғалаба қозонган қорақалпоғистонлик ўқувчилар иккинчи давра беллашувларида иштирок этадиган бўлишди.

Ғ.МАННОПОВ

Ma'rifatsiz kishilar

БОСҚИНЧИ ЎҚУВЧИ

Саккизинчи синфда ўқийдиган ўқувчилар орасида босқинчилари борлигига ўзимиз ҳам ҳайрон қолдик. Негаки бизнинг қаҳрамонимиз қиличбозлик мусобақасида қатнашиб соврин олмаган. Шундай бўлишига қарамай, бировларни пичоқ билан кўрқитишнинг ҳадисини олган. Зўравонлик қилишнинг уddасидан чиқа олади.

Ҳамза тумани ички ишлар бўлими ходимлари томонидан аввал содир этган жинояти учун ушланган «Ғалаба»нинг 40 йиллиги» мавзесида яшовчи 282-мактабнинг 8-синф ўқувчиси, 1986 йилда туғилган Д.Карягин устидан олиб борилган тергов жараёнида унинг яна бир жинояти, яъни ўз мактабдоши, 8-синфда ўқувчи А.Хлопкиннинг уйига кириб, уни пичоқ билан кўрқитиб, турли кийим-кечакларни олиб кетганлиги аниқланди. Тергов ишлари давом этмоқда.

ТЕЛЕФОНИДАН АЙРИЛГАН ТАЛАБА

Тошкент шаҳрининг Акмал Икромов тумани ички ишлар ходимлари аввал қилган жинояти учун Чилонзор даҳасида яшовчи Б.Собировни ушлаганларида унинг Чилонзор тумани «Ҳамза» метро бекати олдида Тошкент Давлат Техника университети талабаси, 1981 йилда туғилган О.Аминовни пичоқ билан кўрқитиб, «Эриксон» русумли телефонини олиб кетганлигини ҳам аниқлашди.

Ш.РЎЗИЕВ,
ИИБ матбуот бўлими ходими

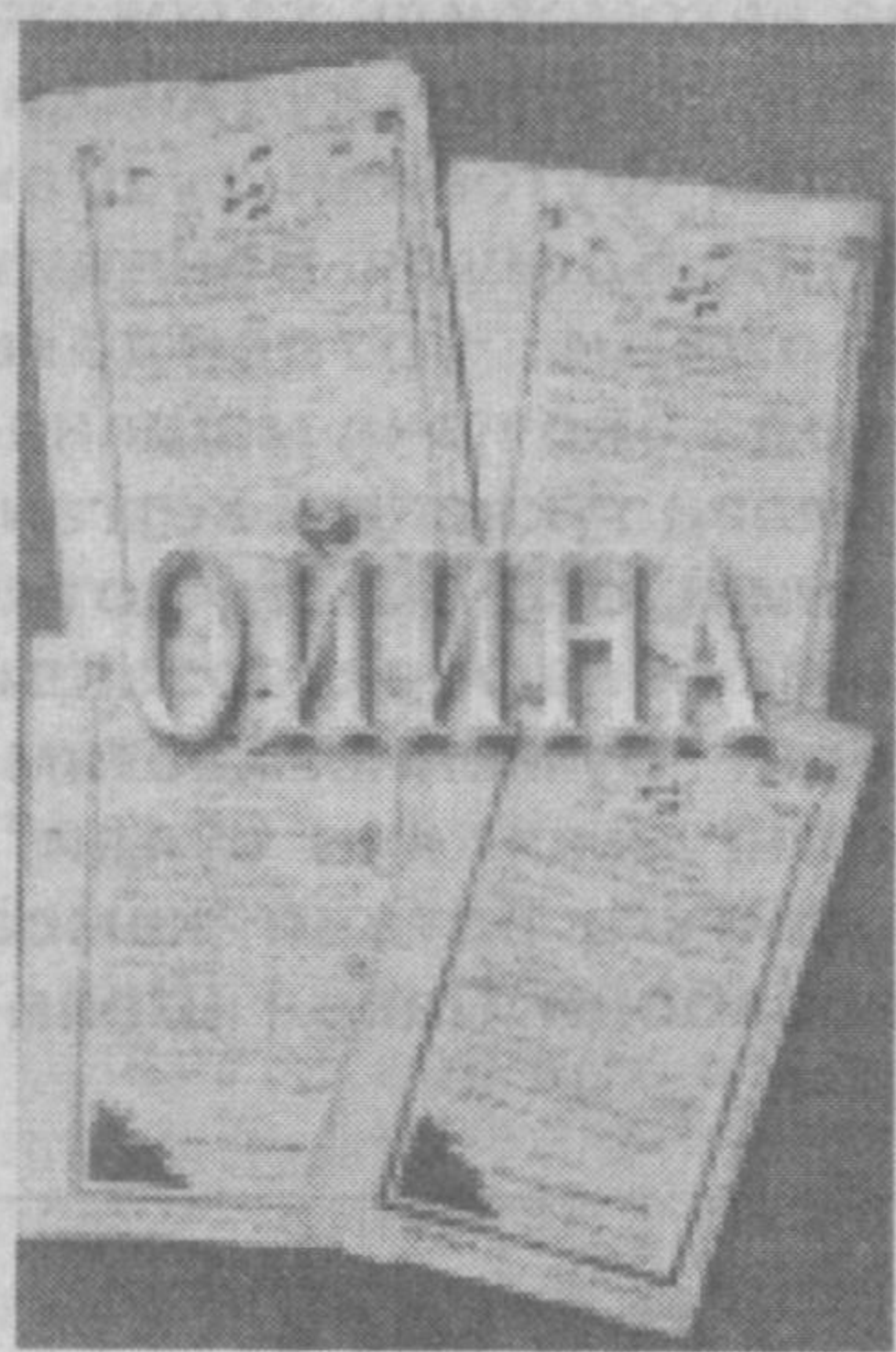
Бектемир туман халқ таълими бўлими бош мутахассис Сангин Сафаровга отаси

САФАР Отанинг вафоти муносабати билан таъзия изҳор этади.

Тошкент шаҳар Собир Рахимов туманидаги 243-мактаб жамоаси шу мактабнинг бошланғич синф ўқитувчиси Нодира Тўйчиевага умр йўлдоши

Равшан ТЎЙЧИЕВнинг вафоти муносабати билан ҳамдардлик билдиради.

БЕХБУДИЙНИНГ «ОЙИНА»СИ БУГУНГИ АЛИФБОДА

«Бу журнал «Ойина» чиққунча чиққон журналларнинг энг биринчиси ва энг яхшиси эди»

Абдулла АВЛОНИЙ

Ҳаёт кўзгуси, ойнаси, акси каби сифатлар асосан матбуотга нисбатан айтилади. Шу боис ҳам машҳур маърифатпарвар бобомиз Маҳмудхўжа Бехбудий ўзи муҳаррирлик ва ноширлик қилган (1913—1915) журналнинг номини бежиз «Ойина» деб атамаган. Журнал саҳифаларида ҳоҳ кичик ҳажмдаги янгилик, ҳоҳ таҳлилий мақола бўлсин мавзуси ҳоҳ тарихий ёки замонавий бўлсин, у Туркистон халқига кўзгу вазифасини ўтади. Бу кўзгудан тарихда ким бўлганлигини, яъни ўша машҳур мустамлака даврида кимга айланиб қолганимизни англаш мумкин эди.

Энг муҳими, унда кўтарилган мавзулар бугунги кунга ҳам тегишли эканлиги Давлат ва жамият қурилиши академиясида бўлиб ўтган «Ойина» деб номланган рисоланинг тақдими маросимида таъкидланди. Мазкур рисолада «Ойина» журналида босилган бир қанча хабару мақолалар жорий алифбода таъкидланган. Бу савобли ишни таниқли манбашунос олим Наим Норқулов ва ёш тадқиқотчи Камолитдин Раббимов бажаришган.

Академия ректори, профессор А.Азизхўжаев «Ойина» журналининг, унда чоп этилган мақолаларнинг аҳамияти ҳақида гапиргач, юқорида номлари тилган олинган олим ва тадқиқотчининг меҳнатлари учун уларга раҳмат айтиб, мукофот тариқасида қимматбаҳо совғалар топширди.

Этибор, меҳнатнинг қадрига ҳамма вақт ҳам етавермаймиз. Илмий фаолиятининг кўп қисмини мазмунли изланишларга бағишлаган олим Наим Каримов бундай этибордан, айниқса олимларимиз ниҳоятда мамнун эканликларини алоҳида таъкидлади ва мазкур ишлар давом этишига умид билдирди.

Дарҳақиқат, араб алифбосида чоп этилган кўплаб нодир кўлэмаларимиз, хусусан, жадид матбуотига тегишли газеталар, журналлар манбашуносларнинг этиборини, меҳнатини кутиб ётибди. Таъкид ишларининг нақадар машаққатли эканлигини таъкидлаган А.Азизхўжаев бундай олимлар учун академияда махсус бўлим очиш ва тегишли маблағ ажратиш режалаштирилганлигини маълум қилди.

Мазкур рисола «Академия» нашриётида чоп этилди.

Х. АБДУЛЛАЕВ

«Маънавият» нашриёти Берлин университети профессори, таниқли туркийшунос олима Ингеборг Балдауфнинг «XX аср ўзбек адабиётига чизгилар» номли китобини чоп этди.

Рисола профессор Озод Шарафиддиновнинг «Қалбимизга яқин олима» сарлавҳали кириш сўзи билан очилади. Унда Ингеборг Балдауфнинг ўзбек халқи ва унинг тарихи, тил ва адабиётига бўлган чуқур меҳр-муҳаббати, маърифатпарварларимиз М.Бехбудий, Мунаввар қори, Фитрат ҳақидаги теран фикрлари, қолаверса, олиманинг республикамизга ташрифи чоғида ўзбек олимлари ва талабалар билан мулоқотлари давомида қалбда қолган ўчмас таассуротлари ҳақида сўз юритилади. Хусусан, китобдан муаллифнинг «Мусулмон дунёсидаги ислохотчилик ва янгиланиш жараёнида Ўрта Осиё маърифатпарвар ҳаракати», «Маҳмудхўжа Бехбудий Фаластинда», «Маҳмудхўжа Бехбудий ва унинг «Ойина» журнали, «Ҳақиқат ахтариб», «Абдурауф Фитрат: «Шайтоннинг тангрига исёни» каби мақолалари жой олган.

Муаллиф биринчи мақолада Ўрта Осиё маърифатпарварлиги ҳаракати ва унинг асосий намояндалари фаолиятини, бир томондан, XX аср бошларида Бухоро ва Туркистондаги чор ҳамда совет мустамлакачилиги шароити билан боғлаб текширса, иккинчи томондан, улар фаолиятини Қозон ва Крим татарлари, Озарбойжон, Туркия, Афғонистон, Арабистон ва бошқа жойлардаги ислохотчилик, маърифатпарварлик ҳаракатлари билан узвий алоқада кузатади. Мазкур мақола Туркистондаги жадидчилик ҳаракати тарихи ва уни даврлаштириш масалаларига ойдинлик киритиши билан муҳим илмий қимматга эгадир.

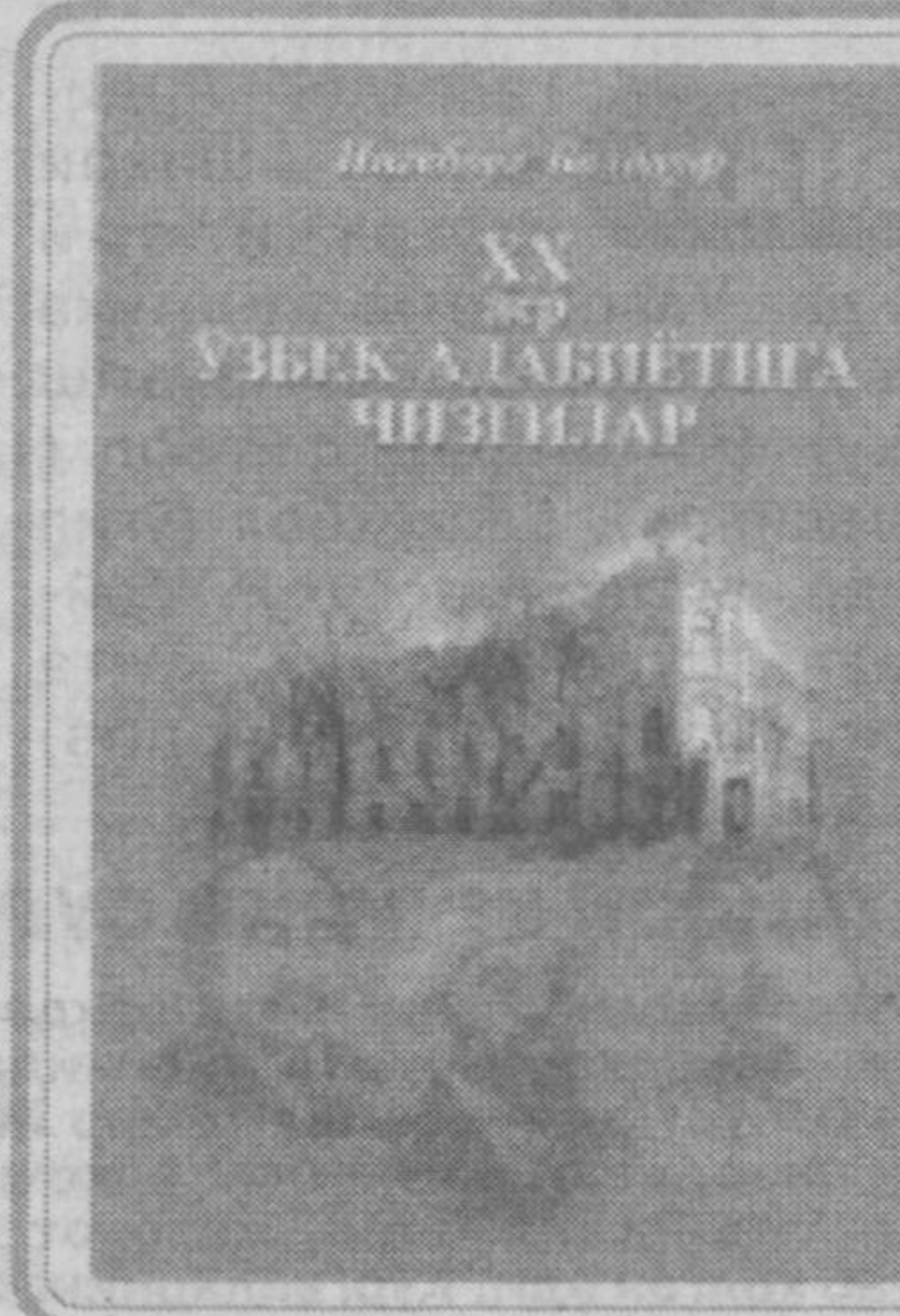
Маҳмудхўжа Бехбудий ва унинг «Ойина» журналининг фаолияти ёритилган мақолада улуғ маърифатпарварнинг XX аср бошларидаги хорижий мусулмон Шарқига саёҳати хотиралари, маърифатчилик ва матбуотчилик фаолияти Туркистондаги ижтимоий-тарихий шароит билан боғлиқ тарзда кузатилади. Бехбудийнинг бошқа мусулмон ислохотчи маърифатпарварлар, жумладан, Исмоилбек Гаспиралидан фарқли жиҳатлари ишонarli очиб берилган.

«Маҳмудхўжа Бехбудий ва унинг «Ойина» журналининг», «Маҳмудхўжа Бехбудий Фаластинда» мақолаларида муаллиф асосий диққатни «Ойина» журналининг туркий ва форсийда чиқарилиши сабаблари, Бехбудийнинг бу борада тутган нашр принципларига қаратади. Бу принциплар-

нинг танланишига Исмоилбек Гаспиралининг «Ўрта турк тили»га хос нашр принципларининг таъсири бўлгани ҳақида ишонarli фикрларни ўртага ташлайди. Хусусан, Бехбудийнинг сафардан қайтгач, журнални яна туркий ва форсийда чиқара бошлаши ва шу йўл билан Ҳожи Муин йўл қўйган бирёкламликларни тузатибгина қолмай, журнални туркий ва форсийда баббаравар ўқишда давом этаётган туркистонлик муштарийлар билан вақтинча сусайган алоқаларни қайта тиклаганини қайд этади.

Китобдан жой олган «Ҳақиқат ахтариб (ўзгариш ва узвийлик хусусида)», «Абдурауф Фитрат: «Шайтоннинг тангрига исёни» мақолаларида, асосан, XX аср-

ди, — дейди олима, — Миллий руҳдаги шоирлар учун 1924 йилдан кейин фақатгина ҳаёлий тасаввур ва зулмат қолган, холос. Худди келишиб олишгандек, улар бу икки истиорани ўзларига олиб, ижодларида улардан фойдаландилар. Маърифатпарвар зиёлиларнинг сўнгги тўғарагида иштирок этганларнинг йўллари қандай ажралиб кетишини бунга мисол қилиб келтириш мумкин. 1924 йилда «Инқилоб» журналининг Фитратнинг «Менинг кечам» шеъри чоп этилади. Шундан биров кейинроқ бу шеърга жавоб тариқасида ўша журналда Ботунинг «Менинг кундузим» шеъри босилиб чиқди. Шоирлар йўлининг икки қарама-қарши томонга ажралиб кетганли-

ОЛМОН ОЛИМАСИНИНГ ЧИЗГИЛАРИ

нинг бошида Туркистондаги жадидчилик ҳаракати ва адабиётининг совет мустамлакачилиги шароитидаги аҳволи, унинг етакчи намоёндалари ва асарлари ҳамда уларга танқидчиликнинг муносабати ҳақида фикр юритилади. Олима «Ҳақиқат ахтариб» мақоласида 1910-1935-йиллар ўзбек адабиётида ҳақиқат терминининг турли-туман номлангани ва мазмун ўзгариб бориши хусусида мулоҳаза билдиради. Бу борада турли ғоявий, диний қарашдагиларнинг тушунча ва талқинлари борасидаги фикрларини баён этади. Айниқса, муаллиф Туркистон жадидларининг орзуси бўлган миллий истиқлолчиликнинг мағлуб бўлиб, ўлкада большевиклар ҳокимияти ўрнатилгандан кейин «ҳақиқат», «адолат», «нур» ва «зулмат» тушунчаларининг ҳақиқий маъносига ҳам эгаликнинг ўзгариши, бу ўз навбатида маърифатпарварларнинг ҳам турли ғоявий йўналишларга ажралиб кетишларига таъсир кўрсатганига этибор қаратади.

«Сиёсий ғолиб фақат ҳақиқатга эгалик қилиш ҳуқуқини олиш билангина чекланмайди, энди у идеалистик метафориканинг «нур» қисмини ҳам эгаллаб оли-

ги бу шеърларда яққол кўринади».

«Абдурауф Фитрат: «Шайтоннинг тангрига исёни» номли мақоласида мазкур асарга адабиётшунослик ва диншуносликда етарли эътибор берилмагани, унинг фақат ўзбек атеистик адабиёти тарихидагина эмас, балки шу мавзудаги жаҳон адабиётида ҳам муҳим ўринга эгаллиги кўрсатиб ўтилади.

Умуман, олмон олимаси Ингеборг Балдауфнинг «XX аср ўзбек адабиётига чизгилар» китобида XX аср бошлари ва 20—30-йиллардаги ўзбек адабиёти ва унинг етакчи вакиллари фаолияти Туркистондаги тарихий-ижтимоий шароит ва хорижий дунёдаги муштарак шароитлар билан боғлиқ ҳолда таҳлил қилинган. Рисоладаги ҳар бир мақола, асосий мақсад ва вази-фаси нуқтаи назаридан мустақил ишлар бўлса-да, бу мақолалар умумий мазмуни ва ғоявий йўналиши жиҳатдан ўзаро муштарак бўлиб, муаллифнинг ўз олдига қўйган мақсадини кенг-роқ ёритиб беришга хизмат қилган.

Шерали ТУРДИЕВ

«Х» ВА «Х»НИ ФАРҚЛАЙСИЗМИ?

Таълим тизимининг қарийб барча бугунларидаги укучи (талаба)ларимиз томонидан тез-тез учраб турадиган имловий хатолардан бири «Х» ва «Х» ундош товуш (харфи) билан боғлиқ. Шунинг учун: «Қачон «х» ёзиладию қачон «х» ёзилади? Думлими ёки думсиз? Қаттиқми? Юмшоқми? Белгилими ёки белгисизми? Иккала «х» ва «х» харфларини бирга қўшиб бир хил ёзаверсак бўлмайми? каби турли хил саволларга дуч келинади. Умуман олганимизда «х» бошқа товуш, «х» бошқа товуш. Ҳосил бўлиш урнига ва усулига қўра бир-бирларидан тубдан фарқ қилади: «Х» - бугиз товуши бўлса, «Х» эса чуқур тил орқа товушидир. Қолаверса, янги алифбода бу харфлар бир-бирига ухшамайди. Худди ана шу мақсадда изланувчан тилшунос олим, Тошкент Давлат иқтисодиёт университетининг профессори Суннатилла Ризаев томонидан тузилган «Имло лугати» («Х» ми ёки «Х»?) нашрдан чиқди. Мазкур лугатга кирган 1395 та сўзнинг ҳам кирилл ёзувида, ҳам янги ўзбек лотин ёзувида берилиши ишнинг қимматини янада оширади.

Ушбу лугатнинг шу турдаги лугатлардан фарқи шундаки, бунда биринчидан, «х» ёки «х» ли сўзнинг бош (узак) қисмига сузлик сифатида, яъни лугат бирлиги сифатида келтирилган; иккинчидан, ёзилиши ёки тушунилиши қийин бўлган талайгина сузларнинг изоҳи берилган; учинчидан, бошқа лугатларда чалкаш (икки хил) берилган «х» ва «х» ли сузларга аниқлик киритилган, «х» ёки «х»нинг суз таркибида қўлланиш урни алоҳида-алоҳида диққат-эътиборга олинган. Бунда «х» ёки «х»нинг суз бошида, суз уртасида ва суз охирида қўлланишининг алоҳида-алоҳида ўзбек кирилл алифбоси таркибида жойлаштирилиши ундан унумли ва қўлай фойдаланишни бирмунча осонлаштиради ва хотирада мустақкам сақлаб қолиш имкониятини яратади. Шунингдек, янги алифбосидаги шаклини ўқисангиз, янги ўзбек лотин ёзувини ҳам урга-ниб олишингизда яқиндан қумак-лашади.

Баҳром БАФОВЕВ,
филология фанлари
доктори, профессор

ОИЛА ҚУРИШГА ТАЙЁРМИСИЗ?

Умри давомида йигит кишининг бошига бахт қуши уч маротаба қўнади, дейишади. Шуларнинг бирини оила қуриш билан боғлашади. Дарҳақиқат, оила бизда муқаддас саналиб, оқил фарзандларни тарбиялаб улғайтириш энг савобли амаллардан бири ҳисобланади. Шундай экан, ушбу жараён бошлангани — уйланиш эркак кишининг бошига бахт қуши қўнишига менгзалиши бежиз эмас. Бироқ оилавий, жинсий ҳаётга барча йигитлар ҳам доимо ҳар томонлама тайёр ҳолда қадам қўядиларми? Ота-оналари уларнинг мустақил ҳаётини бошлашлари учун ҳам руҳий, ҳам жисмоний жиҳатдан тайёр бўлишларини таъминлай олганларми? Фарзандлари бошига бахт қушининг ҳеч бир ҳадиксиз, тўсиқсиз қўнишига йўл очиб берганларми?

Тиббиёт фанлари доктори, профессор, 150 дан ортиқ илмий, 100 дан ортиқ публицистик мақолалар, 40 га яқин ихтиро, янгилик ва так-

лифлар муаллифи Жуманазар Бекназарнинг «Янги аср авлоди» нашриёт-матбаа маркази томонидан яқинда нашрдан чиқарилган «Изтироблар комида» китобида юқорида тилга олинган муаммолар борасида сўз боради. Китоб ўзи-га хос композицияга эга: унда муаллиф туғма жинсий нуқсонлар, уларнинг келиб чиқиши, олдини олиш, даволаш йўллари ҳақида ўзининг кўп йиллик фаолияти давомида дуч келган ҳаётий воқеалар, мисоллар, тажрибалари воситасида мулоҳаза юритади.

Ж.Бекназарнинг шу кунгача чоп этилган «Бо-лангиз нега безовта?», «Гулдек нозик», «Тош ба-лоси», «Она ва бола таянчи» каби илмий рисо-лалари қатори «Изтироблар комида» китоби ҳам нафақат тиббиёт соҳаси мутахассисла-ри, балки барча китобхонлар учун мўлжаллан-гандир.

КАРВОНЛИ

ЎЙИН БОЛА ҚОБИЛИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРАДИ

Халқ таълимининг бошлангич бўғини бўлмиш мактабгача таълим соҳасига ўзининг ҳаёти, меҳру муҳаббати, билиму заковатини бахш этиб меҳнат қилаётган, болаларни ҳаётнинг бе-заги, умрнинг мазмуни деб билган инсонлар бугун юртимизда керагича топилади. Зеро, фарзанд тарбияси Ватан келажаги учун муҳим аҳамият касб этади. Ижодкор тарбиячи, тажрибали раҳбар Марям опа ҳам ана шундайлар сирасига қиради.

1966 йилдан буён беғубор болалар даврасида юрган Марям опа Баталова Избоскан туман халқ таълими бўлимига қарашли 230 дан зиёд болалар камол топаётган 25-болалар боғча гимназиясига раҳбарлик қилиб келмоқда.

Этиборли жиҳати боғча педагогик жамоаси "Таълим тўғрисида"ги қонун, Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини ҳаёт-

га татбиқ этиш борасида давлат талаблари асосида "Болаларни ривожлантириш ва мактабга тайёрлаш" таянч дастурини синовдан ўтказишда фаоллик кўрсатдилар, бу ерда вилоят ҳамда минтақавий семинарлари ташкил этилди. Синов жараёнида нафақат муассасадаги болалар, балки оилада тарбияланаётган фарзандлар билан ҳам тажриба-синов ишлари олиб борилди. Болалар ва ота-оналар учун саволномалар тузилиб, тестлар ўтказилди. Амалга оширилган бундай ишлар бугун ўзининг ижобий самарасини бермоқда.

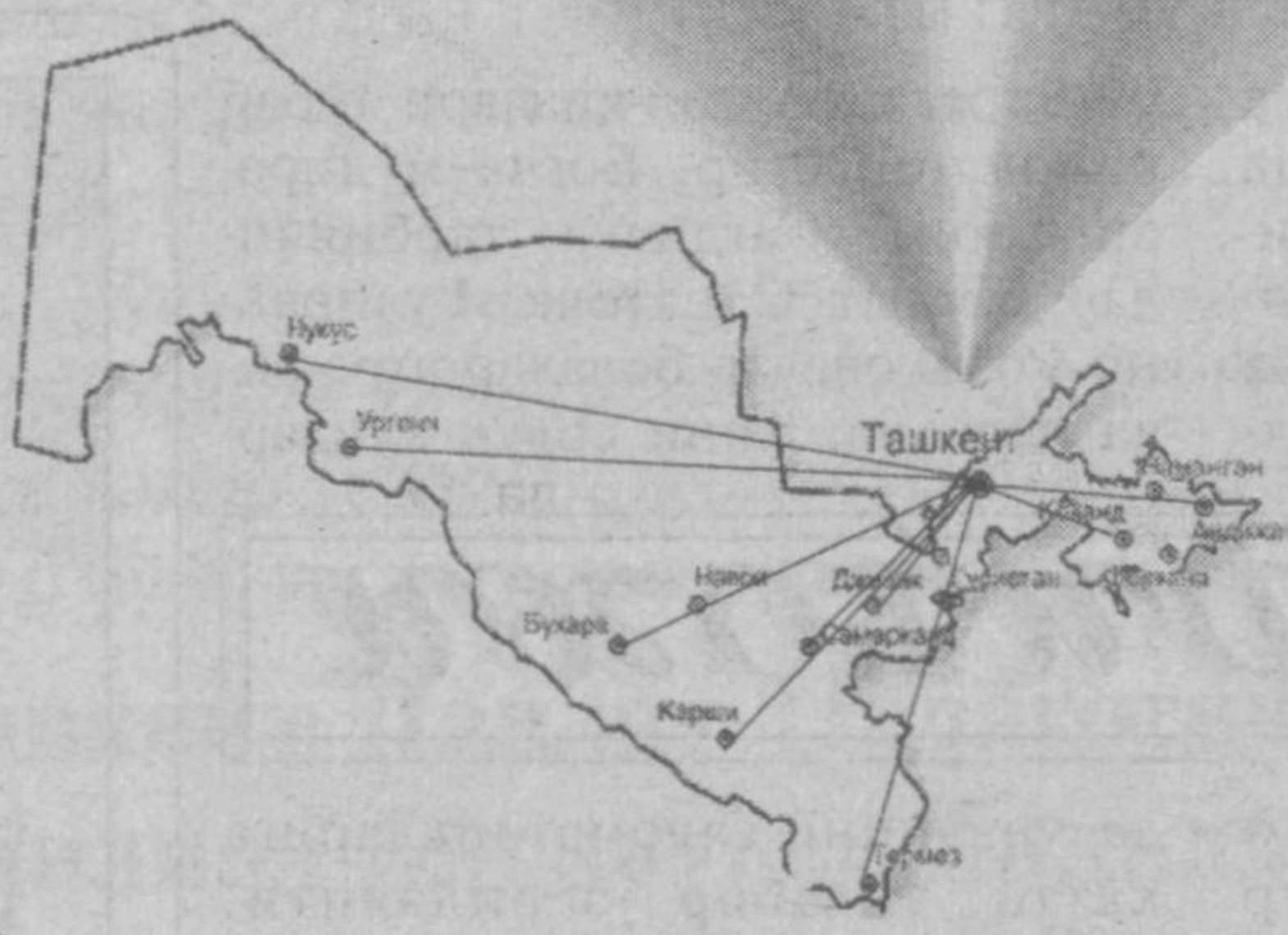
Болаларни мустақил фикрлаш ва уни нутқда ифодалашлари учун ҳар бир ёш гуруҳ тарбиячилари ўзига хос янгилик яратдилар. Боланинг қизиқиш қобилиятларини ўрганган ҳолда касб-хунар ва билимга асосланган ўйингоҳлар ташкил этдилар.

Жумладан, кулолчилик, меъморчилик, сартарошлик, чеварлик ўйингоҳлари касб-хунарга йўналтирилган бўлса, "Тил билган — эл билади", "Бир саволга беш жавоб", "Ҳуқуқ ва биз", "Аждодлар мероси" ўйингоҳлари болани ақлий билим-заковатга чорлайди. "Алпомиш авлодлари" ўйингоҳларида эса соғломлаштириш, чиниқтириш тадбирлари амалга оширилади.

Шунингдек, "Табиат шайдоси", "Ҳайвонот дунёси", "Қушлар наво-си" ўйингоҳлари кичкин-тойларга экологик тарбия беришда муҳим аҳамият касб этади.

Г.ХОЛМАТОВА,
Ў.ЮСУПОВА

«Ma'rifat»ga maktublar

БИЛИМДОНЛАРГА ХУКУМАТ СТИПЕНДИЯСИ

Маънавияти юксак халқнинг келажаги ойдин бўлади. Уни авайлаб-асраш, ёшларимизга тўла-тўқис етказиш бугунги куннинг энг муҳим вазифаларидан биридир.

Бугун ёшлар маънавиятини ўстириш, уларни замонамизнинг онгли, етук ва комил инсонлари қилиб тарбиялаш учун алоҳида ғамхўрлик қилинмоқда. Жумладан, Юртбошимиз "Ёшларга биринчи навбатда нима керак?" деган саволни ўртага ташлаб, унга ўзлари шундай жавоб бердилар: "Этибор керак".

Ажиниёз туманидаги Нукус педагогика олийгоҳида бўлиб

ўтган тадбир ҳам баркамол авлод тарбиясига, зеҳни ўткир билимдон ёшлар истеъдодини юзага чиқаришга қаратилди.

Тадбирда иштирок этган Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раиси ўринбосари Қанотбой Исмоилов олийгоҳнинг ўн бир факультетининг ўн бир нафар талабасига "аъло" ўқиганликлари, жамоат ишларида фаол иштироклари учун республика Вазирлар Кенгашининг махсус стипендияларини топширди.

Гавҳар ЖОЛДОСОВА
Қорақалпоғистон Республикаси

«ҚАРИСИ БОР ЎЙНИНГ — ПАРИСИ БОР»

Дарҳақиқат кундан-кунга ривожланиб, дунё миқёсида обрў-этибори ортиб бораётган му-стақил Ўзбекистонимизнинг келажаги ёшлар қўлидадир.

Ўқувчиларни комил инсонлар қилиб тарбиялаш учун жумладан, бизнинг мактаб-интернатимизда ҳар жума тонгида ташкил этиладиган маънавият йиғилишларида Ватан,

миллий мафкура, буюк аждодларимиз мерослари тўғрисидаги мавзулар ёритиб борилади. Навбатдаги тадбиримиз эса "Қарияларни қадрлаш йили"га бағишланди. Унга қариллик гаитини сураётган устоз мураббийлар Комилжон ака Ҳакимов ҳамда Раънохон опа Юсуповалар тақлиф қилиндилар. Учрашув чоғида ўқувчилар ота-оналарни мадҳ

этувчи шеър ва қўшиқлар айтиб, улуғ бобокалонимиз Имом Ал-Бухорийнинг ота-оналар ҳурматини жойига қўйиш, қариганда уларни эъзозлаш тўғрисидаги ҳадисларидан намуналар келтирдилар.

Айниқса, 7-9-синф ўқувчилар томонидан кўрсатилган қарияларни қадрлаш тўғрисидаги саҳна кўриниши иштирокчиларда катта

таассурот қолдирди. Ўз навбатида, меҳмонлар ҳам келажак мана шу ёш авлодники эканлигини айтиб, уларнинг билимни, одоблиги ва она Ватанини сеvuвчи, баркамол инсонлар бўлишларини тиладилар.

Салимжон АСРАНОВ,
Булоқбоши туманидаги
14-мактаб-интернат
ўқувчиси

Хатлар асосида саҳифани К.Алиохунов тайёрлади.

МУАЛЛИМЛИК МАСЪУЛИЯТИ, ТАРБИЯЧИ БҮРЧИ (ҳамкасб дўстларимга)

бўлгач, уларнинг обрў-этиборларини янада ошириш имкони туғилди. Натижада, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган халқ таълими ходими, Ўзбекистон халқ ўқитувчиси, Ўзбекистон Қаҳрамони сингари унвонлар муаллимларнинг камтарона меҳнатларига берилган юксак баҳо бўлди. Хуллас, муаллим халқ қалбидан қанчалик чуқур жой олган бўлса, давлатимиз, ҳукуматимиз эътиборига ҳам шунчалик тез туша бошлади. Касбий ўтмишимизга назар ташлаб, мустақиллик орзусида шахид кетган Бехбудий, Мунаввар қори, А.Авлоний ва

бошқа боболаримиз мактаб очиб, дарслик ёзиб, халқ фарзандларига хизмат этганликлари-

ни фахр билан ёдга олишимиз мумкин. Ёки истеъдодли шоира Зулфия Мўминова ўз устози тўғрисида ёзган "Сиз шеърга сиғмайсиз" деб номланган асарини ўқиганингизда "Қани эди, мен ҳам ўша инсондай ўқитувчи бўлсам, ўша ўқитувчидек шогирдлар тарбиялай олсам эди", дея ҳавас қиласиз.

Лекин мактаб остонасига қадам қўйиб, бир янгилик олиб киролма-

сак, ўқувчилар дилига ёруғлик бағишлай олмасак, бугунги умрим бесамар ўтмадимикин, дея ўйлаб қўймасак, биз ўзимизга, устозлик бурчи ва масъулиятига қандай баҳо қўя оламиз?! Зеро, эл назаридаги инсон эканлигимизни унутмаслигимиз шарт. Зотан, биз ҳақимизда халқ таълими бўлимидагилар ёки мактаб маъмурияти эмас, балки энг тўғри ва ҳаққоний баҳони шогирдлар-ўқувчилар ва улар орқали ота-оналар қўя оладилар.

Қадрли ҳамкасбим, сўзимнинг мухтасарида сизга ана шундай ҳаққоний баҳо шогирдларингиз томонидан қўйилишини ва у баҳо жуда юқори даражада бўлишини истаб қоламан. Ўз ҳаётингиз сарҳисобида ёруғ юзлилик насиб этсин.

Мавлуда АХТАМОВА,
Ургут туманидаги
46-мактаб ўқитувчиси,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган
халқ таълими ходими

ОИЛАДАГИ ТАРБИЯ — ТАЪЛИМНИНГ БОШ МЕЗОНИ

нади. Жисмоний тарбия ишларини ривожлантириш учун эса мактабда спорт зал, кўшимча бинолар, инвентарлар етарли. Вилоятимизда ўтказилган "Қувноқ стартлар" мусобақасида мактабимиз жамоаси муваффақиятли иштирок этиб, ғолибликни қўлга киритди.

Ўтган йили бўлиб ўтган "Йил мактаби" Республика кўриктанловининг вилоят бошқичида 1-ўринни

эгалладик. Шунингдек, мактабимизда мониторинг, ташхис ва психолог хоналари ташкил этилган. Ўйлаймизки, таълим технологияси, давлат таълим стандартларини амалга оширишда бизнинг жамоамизда ҳам келажакда янада улкан ишлар амалга оширилади.

Шарофат
ХОЖИМЕТОВА,
олий тоифали
ўқитувчи
Қумқўрғон шахри

БОҒЧАДАГИ КОМПЬЮТЕРЛАР

Қўшқўпир тумани илм масканларида ўқувчиларнинг компьютер саводхонлигини оширишга катта эътибор қаратилмоқда. Бу ерда боғча ёшидаги болалар ҳам замонавий ахборот техникаси бўйича кўникмалар ҳосил қилаётганликлари гоёта қувонарлидир.

Жумладан, тумандаги 6-болалар боғчасида жажжи кичкинтойлар компьютерда катта-кичик ҳарфларни ёзишни ўрганмоқдалар.

Шунингдек, туман мактабларининг 23 тасида компьютер синфлари мавжуд. Ўтган йил июнь ойида биргина 30-мактабга "Пентиум" русумли 13 донга компьютер олиб берилди. Эндиликда бу компьютерлар востасида ИНТЕРНЕТ тармоғига уланиш имконияти бор.

Б.МАХМУДОВ
Хоразм вилояти

ДАРАХТ БИР ЖОЙДА КЎКАРАР

Абдусалом Ҳороков бир жойда узлуксиз 42 йилдан буён ишляпти. Тўғри, бу даврнинг маълум муддати талабалик ва аспирантликка тўғри келади. Аммо «ишламоқ» сўзининг маъно доираларини кенгайтириб, таҳсил ҳам меҳнат эканини эътироф этиб, қолаверса, ўша йиллардаги ҳаёт ҳам Абдусалом ака учун тенгдошлари даврасида раҳбарлик, ташкилотчилик мавқеига тўғри келганлигидан у йилларни ҳам иш малакасига қўша бўлади.

Абдусалом Қарши давлат педагогика университети даргоҳига ilk қадам қўйганида 19 ёшли ўспирин эди. Бугун 60 ёшнинг оstonасида ўша йилларни эслаш анча ёқимли. География факультетига ўқишга қабул қилинган, талабаликнинг жўшқин даври бошланди. Қишлоқда чийралиб, анчайин пухтагина тарбия қўрган талаба факультет ёшлар ҳаётига дадил аралашиб кетди. Ҳали институтни тамомламасданок А.Ҳороков олий ўқув юрти бўйича талабалар касба уюшмаси лавозимини ишониб топширишган эди.

Одамлар қалбига йўл топа билиш, ташкилотчилик қобилияти ҳам унга эътироф ва эҳтиромлар ҳадя этди. Касаба уюшмаларида ишлади, маҳаллий кенгашларга депутат бўлиб сайланди. 1997 йилдан университет ректорининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосари сифатида фаолият кўрсатиб келаётир. Шубҳасиз, булар ҳаммаси эмас. Олим ва мураббий сифатида А.Ҳороков 10 га яқин илмий рисола ва услубий қўлланмалар яратди. Улар мавзу жиҳатидан ранг-баранг бўлиб, биология ва қишлоқ хўжалиги асослари масалаларига ёки мафкуранинг турли йўналишларига доирдир.

Халқимизда «Дарахт бир ерда кўкаради» деган мақол бор. Абдусалом Ҳороковнинг ҳаётий йўлига разм солганда, беихтиёр шу гап эсга тушади. Қиёсан қараладиган бўлса, ўз бахтини излаб, ишхонадан ишхонага кўчиб юришларни ҳам тўғри қабул қилиш лозим, бироқ бир даргоҳда барқарор ишлаб, у жойдан ҳаётнинг тўла лаззатини топа олиш

ҳам юксак санъат. Бу ҳолни санъат деб ҳам бўлмайди, бу - чинакам бахт! Негаки, «Сабрнинг тагидаги сариқ олтин»га етиш учун одам қанча иссиқ-совуқни ўтказиши, уларга чидаши, энгиши лозим. Айниқса, зерикмаслик-чи, бир йўлдан муттасил юришдан, бир хил одамларни кўраверишдан. Бироқ, А.Ҳороков буларнинг ҳаммасида ҳар куни бир янгилик кўрди, ҳар куни бир завқ туйди. Шунданми, ҳамкасблари уни доим серзавқ, сергайрат ҳолда кўрадилар...

Яқинда Абдусалом акани ўзи қирқ йилдан буён қатнаётган йўлда учратиб қолдик. Одатдагидек, янги режалар билан тўлиб-тошиб юрибди. Бунинг устига киши сессиялар яқинлашиб қолди. «Маънавият юзасидан факультетлараро беллашувлар ташкил қилганмиз. Иқтидорли талабаларни хорижий ўқув юртларига жўнатиш ташвишлари...» дейди домла.

Университет ҳаёти билан тўлиб яшаётган кишига «асло чарчаманг», деймиз.

Хушхол САРДОРОВ

Ўзбекистонда геология соҳаси ривожига катта ҳисса қўшган олимлардан бири Орип Содиқов эди. Геологиянинг вужудга келиши, янги-янги корхоналарнинг ишга тушиши ва юқори малакали кадрларни етиштиришга ҳам у киши ўзининг муносиб ҳиссасини қўшди. Орип-жон Содиқовнинг босиб

ларгина ривожлантиради.

Орип Содиқовнинг педагогик фаолияти ана шундай кадрларни тайёрлашда асқотди. Айни пайтда унинг Ўзбекистонда ўтказган геологик ишлари — фойдали қазилмаларни ўрганиш, уларнинг натижаларини эълон қилиш олимни элга танитди. Юртимизнинг рангли

Xotira

атамаларнинг изоҳли луғатини тузиш учун Орип ака кенг ўлка табиатидан фойдаланган. У киши нақш этган атамалар куёш нуридек тез орада талаба, ўқитувчи, таржимон, муҳандис ва умуман, геология-минерология соҳасида иш

ЮРТ ИШҚИДА ЁНГАН ЭДИ

ўтган ҳаёт йўлига разм солсак, унда битилмаган китоб саҳифаларига дуч келгандек бўламиз.

Ўтган асрнинг 20-йилларида фанга дадил кириб келган олим, Қўқон, Фарғона, Андижон, Ўш, Марғилон, Самарқанд, Тошкент шаҳарларида юқори малакали кадрлар тайёрлаш масаласига алоҳида эътибор билан қарарди.

Орип Содиқов келажакда фан ва техника, илму урфон ва маданият ҳам тараққий этишини яхши биларди. Бундай янги жамиятни яратишда геология-минерология фанининг ҳам ўзига хос ўрни бор эди. Соҳани эса фақат малакали мутахассис-

металлар, тарқоқ ва нодир кимёвий элементлардан ташқари кўмир, нефть ва бошқа кўпгина қазилма конларига бой эканлиги ҳам Орип Содиқов томонидан эътироф этилди. Орип Содиқов қачон, қаерда ишласин, юрт ишқиде ёниб-қуяр, табиий бойликларнинг катта миқдорига эга Ўзбекистон келгусида ўз мустақиллигини қўлга киритадиган давлатга айланишини орзу қиларди. Шундай бўлди ҳам.

Унинг ўзбекча «Геологик атамаларнинг изоҳли луғати»ни (1958 й) тузганлиги катта аҳамиятга молик эди. Бу ҳақда ТДТУ профессори Ф.Орипова шундай дейди: «Геологик

олиб борувчилар орасида қўлма-қўл бўлиб кетди».

Унинг раҳбарлиги ва иштирокида геология бошқармаси томонидан қора металлургия саноати учун хом ашё базаси барпо этилди. Бекободдаги темир эритувчи цехнинг қурилишида Орип Содиқовнинг ҳиссаси бор.

Олимнинг геология соҳасидаги асарлари сони ўттиздан зиёддир. Булар шунчаки кўрсаткичларгина эмас, балки халқимиз босиб ўтган бир асрлик тарихдан сўзловчи ашёвий далиллардир. Орип Содиқовнинг хотираси уни билганлар орасида доимо сақланиб қолади.

Х.АКБАРОВ,
академик

Сафия ҳар кунги одатига қўра бугун ҳам богчага барчадан олдин келди. У богча хоналари, ҳовли ва унинг атрофи тоза-озодлигини кўздан кечирди. Тушлик таом масаллиқларини ҳам

Ҳа, Каттақўрғон туманидаги «Ёшлик» номли 37-мактабга таълим маскани тиббий ҳамшираси Сафия Давирова ана шундай жонкуяр инсонлардан. Мана 26 йилдирки, у богчага келаёт-

ошиқ жажжи ўғил-қизлари яйраб камол топаётир. Богча мудираси Саодат Сағдиева, тарбиячилар Саодат Саматова, Гулмира Розикова болалар атрофида парвона. Айни совуқ кунлар

БОЛАЛАР МЕҲРИБОҶИ

назоратдан утказди. Сўнгра келатган ҳар бир тарбияланувчи боланинг ҳолати, кайфиятини текшириб, айримларининг ота-оналари билан суҳбатлашди ва бугунги қилган ишларини кунлик дафтарига қайд қилиб қўйди.

ган ҳар бир гудакни тиббий куриқдан утказди. Зарур бўлганда турли касалликларга қарши эмлайди, уларнинг соғлом бўлиши учун ғамхурлик қилади.

Ушбу масканда Муллакичкина қишлоғининг 40 нафардан

да уларнинг саломатликларига катта эътибор берилаётди. Спорт машқлари орқали танлари чиниктирилиб, лаззатли таомлар билан овқатлантирилмоқдалар.

Х.ШОДИЕВ

У ҲАМОН ЎЗ ҚАДРДОН МАКТАБИ БИЛАН

Сайёра опа ўзи таълим олган Сиеб туманидаги 21-мактабга директор этиб тайинланганида ишни, аввало, устоз, мураббийларга ғамхўрликдан бошлади. Мактабнинг моддий-техника базасини яхшилашга катта эътибор берди. Чунки янги услубда ишлаш у кишининг шиорига айланган эди. Биринчи очилган мактаблар қаторида 21-мактаб 1993 йилда ўзининг 60 йиллик тўйини нишонлади. Шу муносабат билан «Ҳаётга йўланма» номли китоб ҳам нашр этирилди. Бундан ташқари, Сайёра опа раҳбарлигининг ilk онларидан мактабда музей ташкил этиш, унда мактабнинг собиқ битирувчилари, уларнинг фаолияти тўғрисидаги маълумотларни йиғиб, тарих саҳифаларини жонлантиришга киришди. Бу изланиш 1993 йил ноябрь ойида амалга ошди.

Ҳозирда музейнинг «Дастхатлар китоби», «Фикр-мулоҳазалар дафтари» яхши истак ва тилакларга тўлиб кетган, меҳмонлар сони эса охири бормоқда.

Сайёра опанинг ишларига зимдан назар солган киши шуни айтмайдик, бу тадбиркор, етти улчаб бир кесадиган раҳбар қаерда янгилик бўлса ёки мактаб учун, фар-

зандлар учун қандай шарт-шароит керак бўлса, югуриб-елади, ўз сўзининг устидан чиқадиган аёл. Ҳақиқатан ҳам шундай. Ваҳоланки, 1994 йилдан иқтидорли болаларни аниқлаб, махсус синфлар очиб ёки ихтисослашган банк синфларининг ташкил этилиши бунга мисол бўла олади.

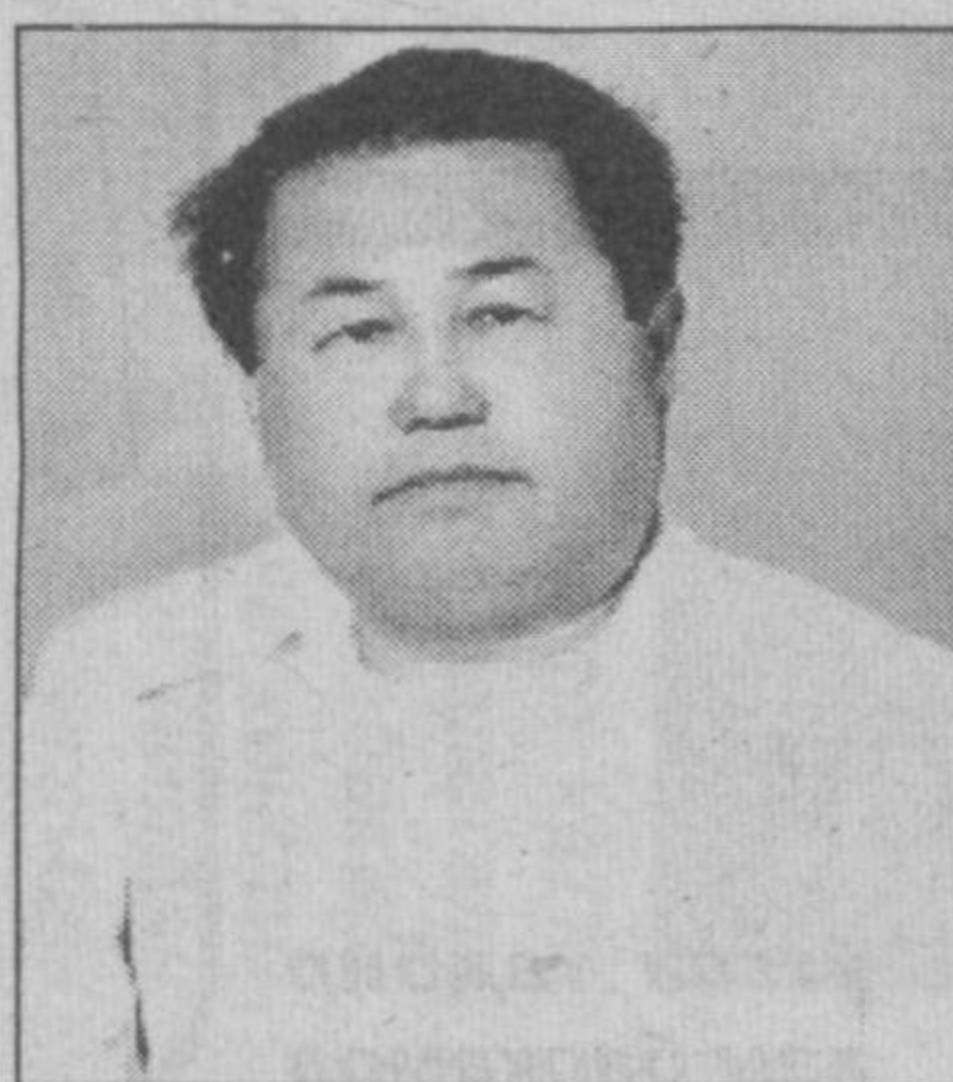
Дастлаб вилоят «Йил мактаби—99» кўрик-танловида иштирок этган мазкур мактаб жамоаси улкан ютуқни қўлга киритиб, унинг ғолиби бўлди. Республика «Йил мактаби» кўрик-танловига қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритди. Унда бугун мактабнинг иш фаолияти таълим-тарбиядан тортиб, мактаб жиҳозларию моддий-техник заҳираларига қадар ривожлантириш керак эди. Қилинган ишлар танловда иштирок этиш учун қўл келди ва 4-ўрин соҳиби бўлиш насиб этди. Ҳозирда мактаб мониторинг хонаси, маънавият хоналари, ошхона, компьютер хоналари, тўғарақлар хонаси, спорт зали, фан хоналари мавжудки, уларни дид ва сифатли таъмирлаш, жиҳозлаш учун раҳбар ҳеч қачон тинмайди, елади-юғуради.

Мактабнинг йиғилишлар зали миллий ҳунармандчилик асосида

безатилди, таъмирланди. Талабчан раҳбар кадрлар масаласида ҳам бош қотириб, ҳар бир ўқитувчининг иқтидори, маҳоратини ҳисобга олади, маслаҳатлар беради, уларнинг ютуқларидан қувонади. Қолаверса, мактабда оила, маҳалла, мактаб концепцияси ҳаётга табиқ этилиб, ҳозирги вақтда маҳалла оқсоқоллари билан долзарб ишларни амалга ошириб борилапти.

Вилоят халқ таълими бошқармаси қошидаги «Ёшлик» кўнглили спорт жамияти билан ҳамкорликда ҳам мактаб кенг қамровли ишлар олиб бориб, спорт ишларини яхши йўлга қўйган. Ҳар йили республика спартакиадаларида ушбу даргоҳнинг ёш спортчилари чемпионлик ҳамда совринли ўринларга сазовор бўлмоқдалар. У ерда етишиб чиққан бир неча спорт усталари ҳозирда Ўзбекистон терма жамоаси сафида халқаро мусобақаларга қатнашиб келмоқда. Шу мактаб битирувчиси сифатида мен ҳам бир неча йил ичида қилинган ижобий ишларни кўриб қувонаман.

М.АХМЕДОВ,
мактаб ота-оналар
кўмитаси раиси,
Ўзбекистонда ҳизмат
кўрсатган спорт устози

ОТАМНИ СОҒИНИБ ЭСЛАЙМАН...

Ёш авлод тарбияси, уларга таълим бериш масаласи ҳар доим долзарб бўлиб келган ва ҳеч қачон ўз аҳамиятини заррача йўқотмайди. Шунинг учун ҳам республикамизда ўқитувчи-муаллимлар, мураббийларга янада эътибор кучайганлиги бежиз эмас.

Тўғри, ҳар бир соҳанинг, касбнинг ўз машаққати, заҳмати бўладики, бунга ўша касб соҳиб бешқалардан кўра кўпроқ ҳис этади ва англайди. Бироқ замона шароити ёки бошқа бир оддий баҳона сабаб ўз касбидан воз кечмай, умри сўнгигача унга содиқ қола билиш бу фидойилиқдир. Шу ўринда мен отам билан боғлиқ кўплаб ҳаётий воқеалар, у кишининг салкам ярим асрлик педагогик фаолияти, бошидан кечирган қувонч ва ташвишлари, таълим ва тарбияга бўлган ўта жиддий қарашлари ҳақида кўп ўйлайман. Ҳар биримизнинг ота-онамиз ўз билими, юриш-туриши билан оилада ўзига хос муаллим, мураббий вазифаларини ҳам адо этади.

Бундай тарзда фикрлай бошлагач, кишини беихтиёр хотиралар ўз оғушига чорлайди. Хотира эса босиб ўтилган йўлни, кўрган-кечирган ҳаётни шунчаки қайта эслашнинг ўзигина эмас...

Отам Турдибой Ўролбоев Тошкентдаги 200-мактабда 43 йил тарих ва жамият фанларидан ёшларга сабоқ бердилар. Айни ўша пайтда узоқ йиллар давомида ўқув ишлари бўйича мудирлик қилдилар. Шунча йиллар давомида қанчадан-қанча ўқувчиларга устозлик қилиб, таълим-тарбия бердилар. Шунчаки билим бердиларгина эмас, у киши том маънода ўз касбининг фидойиси эдилар. Бошқа ҳеч бир касбни камситмаган ҳолда ўқитувчиликни улуг, эзгу иш деб билиб, бундан фахрланиб яшадилар. У киши инсоннинг чуқур билимли бўлишининг ўзи етарли эмас, билим яхши ахлоқ билан ҳамроҳанг бўлгандагина жамиятга катта фойдаси тегади, деб ўқитардилар.

Мустақилликка эришган йилларимиз қанчалар хурсанд бўлганлари, унинг асл моҳиятини қайта-қайта ўқитганлари ҳамон ёдимизда. Отам яхшигина расм ҳам чизардилар. Мактаб жамоаси у кишини ўз расмони деб билар эди.

Бутун маҳалла аҳли отамизга «домла» дея мурожаат этар, ўз дарди, қувончини айтиб, йўл-йўриқ, маслаҳат сўрар эди. У кишини таниган, билган барча кишилар, жумладан, собиқ ўқувчилари ҳануз чуқур ҳурмат билан ёдга оладики, бу нарсга отамиз сиймосини ҳар сафар кўз ўнгимизда қайта гавдалантиради. Афсус, отам ҳаётдан ўтдилар. Бироқ шукрим, у кишидан ёрқин хотира, эзгу ишлар, беш фарзанд, кўплаб неваралар, шогирдлар қолгани бизга катта мадад бағишлайди.

Ҳаётхон АҚРОМОВА

ҲАР БИР ЎҚУВЧИ ЭЪТИБОРДА

Ойбек номидаги 8-ўрта мактаб Ша-роф Рашидов туманидаги ибратли таълим масканларидан саналади. 30 нафар ўқитувчи меҳнат қилиб, 319 нафар ўқувчи таҳсил олаётган ушбу мактабда иш замон талабларига мос ҳолда олиб борилмоқда. Муассасада таълим ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

“Ешлар тарбиясига эътиборни кучайтириш, ҳар бир ўқувчи билан шахсан шуғулланишни йўлга қўйиш мақсадида мактабимизнинг ҳар бир ўқитувчисига 10 нафардан ўқувчиларни бириктириб қўйганмиз, — дейди мактаб директори Маҳмуд Зулпанов. — Бу тадбиримиз ўқувчиларнинг ҳулки ва ўзлаштиришига ижобий таъсир эт-

гани ҳолда ўқитувчиларимизнинг ҳам ишга масъулият билан ёндашишига сабаб бўлмоқда.”

Мактабда таълим ишларини яхши йўлга қўйиш баробарида, моддий базани мустаҳкамлашга, қўшимча маблағ ишлаб топишга ҳам ҳаракат қилинмоқда. Ўз ҳисоб рақамига эга бўлган мактаб 10 гектар ер олиб галла экиш тараддудида. “Истиклол” хўжалиги (раҳбари У.Тўхлиев) даргоҳга ҳомийлик ёрдами кўрсатиб келаяпти.

Таълим муассасасида ишнинг яхши ташкил этилишида унинг ёш ва ҳаракатчан раҳбари М.Зулпановнинг саъй-ҳаракатлари катта бўлмоқда.

И.ИСКАНДАРОВ

Кун кеча Маннон Уйғур номидаги Тошкент Давлат Санъат институтида ажойиб тантана бўлиб ўтди. Саҳна нуқти кафедрасининг профессори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Лола Хўжаеванинг 80 йиллиги ана шундай байрам билан нишонланди.

Инсон зоти борки, ҳаёти давомида

ева сабоқларини олганлар. Ўзбекистон халқ артистлари Муҳаммадали Абдуқундузов, Баҳодир Йўлдошев, Бахтиёр Ихтиёров каби бир қатор актёрлар Лола Хўжаевани фахр билан устоз деб аташади.

Жавоҳир ўз қобилигига яшириниб жил-валанганидек, Лола Хўжаева ҳам гўзал фазилатларини камтарлик либоси билан

САНЪАТКОРЛАРНИНГ УСТОЗИ

гўзалликка ва эзгуликка интилиб яшайди. Ўзидан яхши нам қолдиришга ҳаракат қилади. Тинимсиз меҳнатлари самарасини ўзи тарбиялаб камолга етказган шоғирдларининг муваффақиятида кўради.

Бугун халқ ардоғида ва эътиборида бўлган кўпчилик актёрлар Лола Хўжа-

беркитиб, халқим эъозлайдиган санъаткор бўламан, деб интилаётган талабаларга сабоқ бермоқда. Устознинг меҳнатлари муносиб тақдирланиб, “Эл-юрт ҳурмати” ордени билан мукофотланган.

Беҳзод МАҲМУДОВ,
ТДСИнинг санъатшунос-журналист бўлими талабаси

Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ўрта махсус касб-хунар таълими бошқармалари ва Тошкент шаҳри касб-хунар таълими бошқармаси бошлиқлари, академик лицей, касб-хунар коллежлари директорлари

ДИККАТИГА

Низомий номидаги Тошкент Давлат Педагогика Университети ректорати

2001-2002 ўқув йилида битирувчи, бакалавр-педагогларни йўлланмалар асосида ишга тақсим қилишга киришмоқда.

Университетимизда билим олган бакалаврлар замонавий инновацион технологиялар билан кенг таниш бўлиб, улар педагогик фаолиятда фойдаланиш, ёшлар билан ишлаш малакасига ва тажрибасига эга бўлган мутахассислардир.

Умумтаълим фан ўқитувчиларига эҳтиёжи мавжуд бўлган таълим муассасалари талабнома ва сўров хати билан университетимизга мурожаат этишлари мумкин. Талабномангизда, сиз раҳбарлик қилаётган таълим муассасасининг ёш мутахассисларга қандай имтиёзлар (турар жой билан таъминлаш, қўшимча иш ҳақи тўлаш ва бошқалар) яратиб бера олиши мумкинлиги ҳақидаги маълумотларни ҳамда мутахассисни тайёрлашда бўлган Университетнинг харажатларини қисман компенсация қилиш имкониятларини кўрсатган ҳолда, 2002 йил 1 март кунига қадар тақдим этишингизни сўраймиз.

Сизнинг эътиборингизга мутахассисликлар бўйича статистик маълумотларни илова қиламиз.

Низомий номли Тошкент Давлат Педагогика Университетини 2001-2002 ўқув йилида битирувчи бакалаврлар тўғрисида МАЪЛУМОТ

№	Таълим йўналиши	Жаъми битирув- чилар	Шу жумладан вилоят бўйича тақсимот														
			Фар- ғона	Анди- жон	Наман- ган	Тошкент вилоят	Тошкент шаҳри	Сир- дарё	Жиз- зах	Бух- оро	Самар- қанд	Наво- ий	Қашқа- дарё	Сурхон- дарё	Хора- зм	Қорақалпоғ. Респуб.	Бошқа Респуб.
1.	Математика ва информатика	72	1	1	2	16	13	2	1	2	8	3	12	1	9	1	—
2.	Физика ва астрономия	36	1	1	2	11	7	—	2	1	3	2	3	1	2	—	—
3.	Кимё	54	2	1	2	8	10	3	1	2	4	5	15	1	—	—	—
4.	Биология	60	3	—	8	3	3	1	—	4	2	5	21	1	2	7	—
5.	География	47	—	—	1	9	14	1	—	3	6	4	4	2	1	2	—
6.	Қишлоқ хўжалиги	23	—	—	1	2	5	—	—	—	2	—	9	—	3	—	1
7.	Ўзбек тили ва адабиёти	47	—	1	1	2	10	1	—	4	3	2	17	1	3	2	—
8.	Ўзбек тили рус мактабларда	24	—	—	—	3	13	—	—	—	2	1	2	—	2	1	—
9.	Қozoқ тили ва адабиёти	19	—	—	—	9	3	3	3	—	—	—	—	—	—	1	—
10.	Рус тили ва адабиёти	35	—	—	—	6	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11.	Рус тили миллий мактабларда	27	1	—	—	14	8	—	—	—	1	—	2	—	1	—	—
12.	Корейс тили ва адабиёти	44	—	—	—	13	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13.	Мактабгача тарбия	39	—	—	—	5	28	—	1	1	1	—	2	—	—	1	—
14.	Дефектология	65	—	—	—	5	58	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—
15.	Бошланғич таълим	56	1	—	2	9	15	—	2	9	2	2	8	1	4	1	—
16.	Инглиз тили	130	—	—	1	15	83	2	3	5	2	1	4	4	6	4	—
17.	Тарих	113	6	—	5	12	48	1	2	4	7	5	13	4	2	4	—
18.	Касб таълими	79	2	—	2	14	30	1	3	1	5	4	8	3	3	2	1
19.	Музыка таълими	18	1	—	—	5	8	—	—	—	2	—	1	1	—	—	—
20.	Бадий график	27	—	—	—	9	16	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
21.	Чақириқча ҳарбий	149	7	1	4	49	66	2	1	2	3	—	9	2	2	1	—
Жами:		1164	25	5	31	219	498	17	20	38	53	34	133	22	40	27	2

Қўшимча маълумотлар учун телефонлар:
55-50-77, 55-49-53, 55-55-77.
Факс: 54-92-17, 55-50-77.

Ассалому алайкум муҳтарам аёллар, қадрли муаллималар. Мана яна Сиз билан газета саҳифалари орқали дийдорлашиб турибмиз.

Аёл ҳақида, унинг гўзаллиги, латофати, малоҳати, тадбиркору тежамкорлиги тўғрисида, қўйинги, барча фазилатлари ҳақида гапириб адо қилиб бўлмайди. Аёлнинг очилмаган қирралари, кашф этилмаган одатлари, сиру синоатлари бисёр.

«Қирқ жони»нинг барчасини фарзандига фидо қиладиган она, садоқату вафодан сўзламай ҳам турмуш ўртоғига чексиз вафодорлик кўрсатадиган аёл, йўқдан бор қилиб, бор маҳорати ва санъатини ишга солиб дастурхонни мазали таомлар билан тўлдириб таилайдиган пазанда, ўз касбига сидқидилдан муҳаббат қўйиб хизмат қиладиган муаллима.

Аёлни бундан-да улуглаб, бундан-да кўкларга кўтариб ол-қийлашимиз мумкин. Чунки бунга энди имкониятимиз бор. Газетамизнинг шанба кунлари чоп этиладиган сониде муаллима аёллар учун махсус бир саҳифа ажратилган.

Азиз ва муҳтарам аёллар! Тиниб-тинчимас муаллима оналар ва сингиллар! Қувончларингизни бизга ёзинг, қўнглингизни тўлқинлантирган воқеалар ҳақида хабар беринг, қалбингизни ўртаётган дардларингизга шерик эканлигимизни унутманг.

Балки муаммоларингизни биргалашиб ҳал қилармиз. Балки сиз ҳали ҳеч ким татиб кўрмаган, мазасининг тенги йўқ таом тайёрлашни биларсиз? Эҳтимол қайсидир тақинчоқнинг пайдо бўлиши ҳақида қайсидир манбада ўқигандирсиз?

Ҳамма-ҳаммасини бизга ёзинг. Биз билан суҳбатдош бўлинг!

Bo'lg'usi onalar uchun

онасининг севган куйини ажрата олганлиги ва ҳатто шу куйни чалинишини "талаб қилганлиги" аниқланган. Яъни чақалоғи йиғлаб безовта бўлганда, онаси шу куйни чалса, тинчланиб, овунар экан. Кейинчалик шу куйни эшитганда таниш куй эканлигини билиб, қулиб, хушчақчақ бўлиб кетар экан. Бир ёшнинг охирида эса болада мусиқий қобилиятлар кўрина бошлаган.

Америкалик олим доктор Ван де Карр ўз тажрибалари орқали бола ҳомила пайтидаёқ эшитида, ҳис қилади, сезади ва ҳатто кўради, деган хулосага келади.

Ҳомила беш ойлик бўлганда сенсор томонидан етарли даражада ривожланади. У она қорнида ҳаракатлана бошлаши билан ҳомила билан ўйнаш, у билан суҳбатлашиб туриш лозимлигини ўқтиради.

Ҳомиладорликнинг еттинчи ойи энг муҳим вақт бўлиб, махсус педагогик дастур асосида шуғулланилса, яхши самара беришини олим алоҳида таъкидлайди.

Психолог олим доктор Том Верни (АҚШ) мусиқа билан боғлаб ўтказилган илмий тадқиқот натижаларини "Туғилмаган бола ҳаётининг яширин сирлари" номли китобида ҳомила педагогикасининг методларини ёрқин мисоллар билан ёритиб беради. Ҳомила педагогикаси дастлабки илк қадамлар билан ҳаётимизга кириб келмоқда. Бу фан бўлажак онани келажакка, фарзанд тарбиясига, оналик бурчини ҳис этишга тайёрлаш билан бирга, боланинг руҳий, ақлий ривожланишида муҳим роль ўйнайди.

Оналар ва болалар йилида жойларда ҳомиладор аёлларни оналикка тайёрлаш, уларнинг педагогик ва психологик билим ва тажрибаларини ошириш мақсадида "Педагогик ва психологик маслаҳатхоналар" ташкил этилгани ва аёлларга белгиланган вақтда махсус тузилган дастурлар асосида маслаҳатлар бериб борилгани ижобий натижалар берди. Бунинг учун илмий асосланган махсус дастурлар тузилди ва педагог-психологларни шу йўналиш бўйича қайта тайёрлаш курслари ташкил этилди.

Абдулҳамид РАҲМОНОВ,
психология фанлари
номзоди,
Розия МАМАНАЗАРОВА,
катта ўқитувчи

ПАРДОЗ КРЕМ

Оқартирувчи (тоналний) крем асосан пардоз учун ишлатилади. У юздаги майда ҳиссиётлар ва ортиқча нарсаларни беркитиб туриш учун қўлланилади. Бу крем юзни озиқлантириб, юмшатади ва юзга нўшисимон ранг бериб туради.

Энг сифатли ва таниқли пардоз (тоналний) кремлари пластик, юмалоқ, идишларда бўлади ва уни дармоқ, қида олиб ишлатилади.

Уна эса махсус ёстиқчалар билан сойилади. Агарда сиз фақатгина бурнингиз учига уна сўймоқчи бўлсангиз, у ҳолда сиз махсус ёстиқчани уналаб туриб сўришингиз мумкин. Агарда сиз уна эмас, балки кремнинг ўзидан фойдаланмоқчи бўлсангиз, у ҳолда нам ёстиқча ёрдамида уни ишлатишингиз мумкин.

Пардоз (тоналний) кремлари кўчарган ёки кўз ости салқинларига ёрдан бермайди.

Пардоз (тоналний) кремдан фойдаланганда, уни юзга синчковлик билан текис ва чиройли қилиб

Миллатнинг келажиги оналар қўлидадир, деган эди Оноре де Бальзак. Дарҳақиқат, бугунги кунда ўзбек миллатининг дунёга танилиши, жаҳонга юз тутиши, ўзбек фарзандининг ақл-заковати, мустақил юртимизнинг келажиги бўлмиш ёш авлоднинг шахс сифатида шаклланиши, унинг биринчи тарбиячиси бўлмиш мўтабар зот — оналаримизга боғлиқдир.

Бизга маълумки, ҳомиланинг яхши ривожланиши учун она кўпроқ очик ҳавода бўлиши, доимо меъёردаги ҳаракатда бўлиши, витаминларга бой озиқ-овқатлар билан овқатланиши лозим. Шу билан бирга аёлни оналикка руҳан тайёрлаш ҳам аҳамиятга эга.

Яқингача ҳам боланинг туғилгунгача биологик томондан ривожланишига эътибор берилар эди. Эндиликда ҳомиланинг биологик ривожланиши билан бирга унинг руҳий ривожланишига ҳам эътибор бериш зарурлиги унинг дунёга келиб шахс сифатида шаклланишида муҳимдир.

Жуда кўп кузатишларнинг натижасига кўра, фарзанд кутаётган она хурсанд, кўтаринки руҳда бўлса, бу ҳолат ҳомилага ўтиб, унинг руҳий қобилиятлари ривожланар экан, яъни туғилажак ҳомила эшитида, сезади, унинг нерв системаси ривожлана бошлайди. Бола фақат она юрагининг уришинигина эмас, юракнинг уриши шодлиқдан, тинчлик-хотиржамликдан ёки нотинчликдан безовта уришини ажратиб ҳис қилади. Ҳомила онасининг овозини сезади, ташқаридаги товушни, шовқинни, мусиқани ҳис қилиб эшитади.

Москва, АҚШ ва Японияда фандаги энг замонавий илмий текшириш методлари орқали ўтказилган тажрибалардан бола

ҲОМИЛА ПЕДАГОГИКАСИ ҲИМА?

ёхуд у қандай методлар ёрдамида, неча ойликдан бошлаб олиб борилиши лозимлиги хусусида

туғилишининг биринчи куниде мустақил ҳаётда у теварак-атрофдаги баъзи нарсалар ҳақида худди аввалдан тасаввурга эга бўлганга ўхшайди, деган хулосага келинган.

Илмий тадқиқотчиларнинг электрон аппаратуралар билан ўтказган тажрибаларида аниқланишича, бола ҳомила пайтидаёқ ташқи ахборотларни тўплаш ва туғилгандан кейинги ҳаётга тайёрланиш қобилиятига эга экан.

Бир гуруҳ америкалик психолог олимларнинг ўтказган илмий тадқиқот натижаларига кўра, гўдак бола унга туғилгунгача бўлган ҳомила даврида у бир неча марта овоз чиқариб ўқиб берилган эртани эшитиб, таниганлиги аниқланган.

Тадқиқот ўтказишда 16 нафар ҳомиладор аёлга туғилгандан олдин охири олти ярим ҳафта давомида кунига икки марта овоз чиқариб, ҳомилани эшитишга жалб этиб, мушук ҳақидаги шеърни ўқиб бериш топшириқ қилиб берилган. Болалар туғилгандан кейин эртани ажрата олиш қобилиятини текшириш учун магнит тасмасига ёзиб

олинган, унга таниш мушук ҳақидаги ва нотаниш бўлган бошқа шеърни эшиттирилган. Эмаётган болалар мушук ҳақидаги шеър эртани эшитиб, бирданига қийқириб, ҳаракатланиб, эртани таниганлигини билдирадидилар.

Бундан ташқари етти юз нафар ҳомиладор аёлга ҳомила-си билан сўзлашиш топшириғи берилиб, улар турли мавзуларда ўз ҳомилиси билан сўзлашиб турганлар. Бу аёлларнинг фарзандлари туғилгандан кейин кўпчилиги уч-тўрт ойлигида биринчи сўзларни талаффуз қила бошлаганлар. Етти ойлигида юриш, бир ёшда ўқишни, қийин сўзларни эркин талаффуз қилишни бошлаганлар.

Ёш талабалар оиласида олиб борилган кузатишлар натижасида мусиқа факультетининг ҳомиладор талабаси мусикадан имтиҳон топшириш учун астойдил тайёргарлик кўради. Турли мусикаларни чалиб, машқ қилади. Айниқса, ўзининг севган куйини эхтирос билан зақланиб, тез-тез чалади. Унинг фарзанди туғилгандан кейин

Siz maftunkor va go'zalsiz

суриш керак. Акс ҳолда юзингиз ўз табиийлигини йўқотаяди. Юзингиз қанчалик кўчар, ва терингиз юпка бўлса, у ҳолда сиз сўяқроқ, кремдан фойдаланинг, уни қалинроқ қилиб суришингиз мумкин. Юзингиз ёғли бўлса кўчар, кремдан фойдаланиб, кремни юпкароқ қилиб суришингиз керак.

Юзингизга сурилган крем табиийга ўхшаб туришини лозим.

Агар сиз қаттиқ парҳез тутсангиз, нафақат ортиқча ёғларингиздан, балки суяк оғирлигидан ҳам халос бўлишингиз мумкин. Шунинг учун буюрилган парҳезни қондаси билан тутиш лозим. Акс ҳолда сиз суяк оғирлигини йўқотиб қўйишингиз ва бунинг оқибатида касалликка чалинишингиз эҳтимоли бор. Мутахассисларнинг озиш ҳақидаги маслаҳатларидан баъзи бирлари қуйидагича:

Сиз ҳар доим аэробика билан шуғулланинг. Яъни кўпроқ юриш, югуриш ва рақслар ортиқча вазндан халос бўлишга ва суяқларингиз муштақам бўлишига ёрдам беради. Бу машқларни имкон борича ҳафтада 3-4 соат бажаришингиз лозим.

гиз лозим.

Оғир атлетиканинг ҳам ўзига хос хусусиятлари бор, буни ҳам эсдан чиқармаслик керак. Оғир атлетика билан шуғуллансангиз доим бир хил вазнда юришингиз мумкин ва суяқларингиз бақувват бўлади.

Бу машқлар билан шуғулланиш учун сиз ҳафтада 2-3 кун вақт ажратишингиз керак. Булардан ташқари сиз ўз организмнгизда кальций камайиб кетмаслиги учун ҳар кун сут, қатиқ, пишлоқ ва шунга ўхшаш сутли маҳсулотлар билан озиқланиб, организмдаги кальцийлар ўрнини тўлдиришингиз зарур.

«Лиза» журналичан олинди.

АҚЛ БИЛАН ОЗИНГ

“АЛ-ҚОИДА” АЪЗОЛАРИ ТУГАТИЛДИ

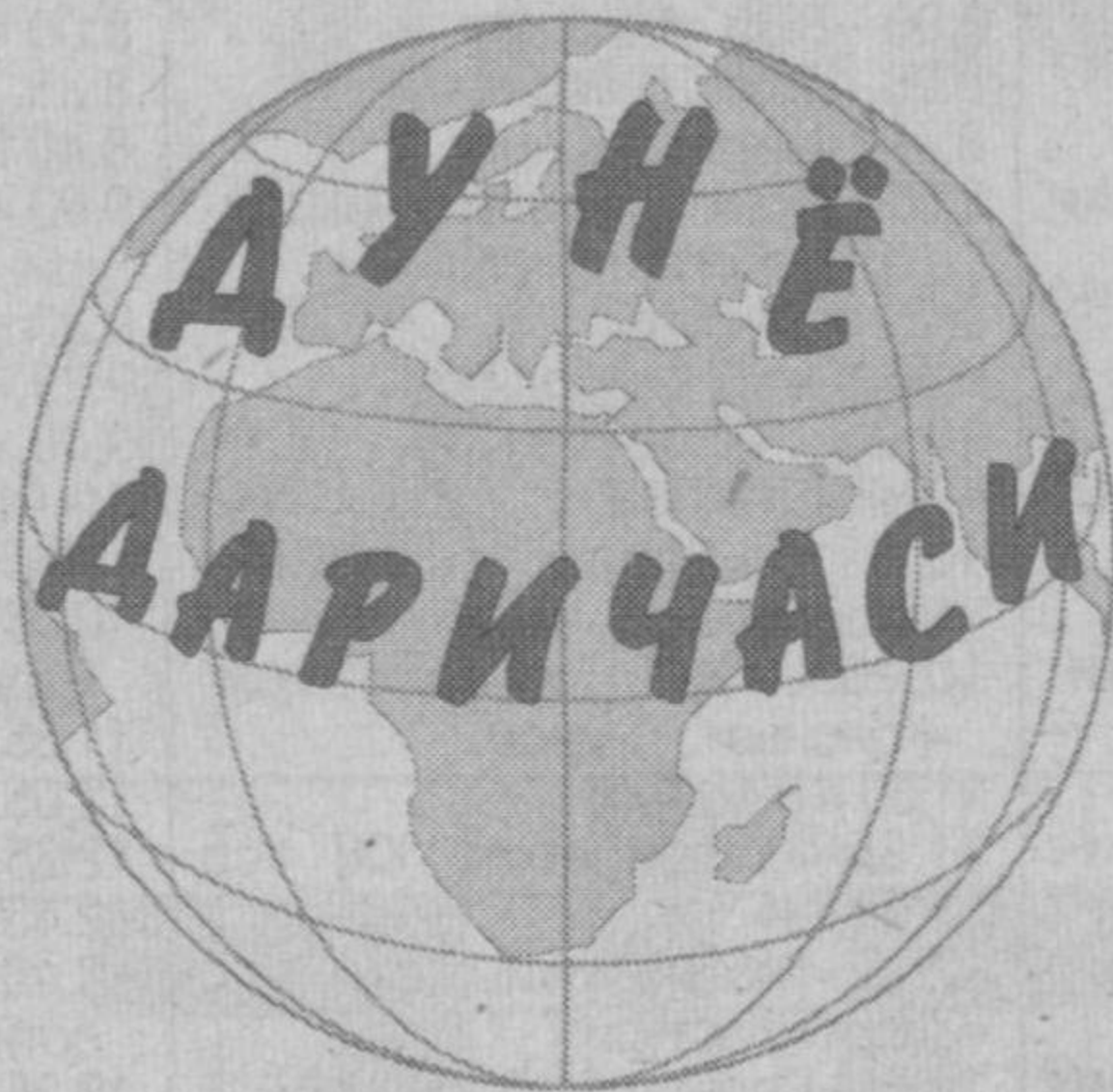
АҚШ махсус кучларининг Қандаҳорда олиб борган операциялари чоғида улар “Ал-Қоида”

ташкilotининг 15 нафар аъзосини ўлдирдилар ва жангарилар яширинган жойдан катта микдордаги қурол-аслаҳа топдилар. Пентагоннинг маълум қилишича, аскарлар толибонларни қидиришга вақтда, қўқисдан жангарилар уларга ҳужум қилганлар, сўнгра икки ўртада отишма юз берган.

Лекин Америка ҳарбийларидан ҳам бир на-

фарӣ оёғидан жароҳатланган. Унинг исми ҳозирча номаълум, дея хабар беради “Рейтер” агентлиги.

ҲАЗОДА РАКЕТА ҲУЖУМИ

Исроил вертолётларининг Ҳазо сектори жанубидаги ракета ҳужумлари натижасида ХАМАС экстремистик гуруҳи-

нинг 4 нафар аъзоси ҳалок бўлди. Гувоҳларнинг айтишларича, гуруҳ аъзоларидан бўлмиш Бакер Хамдон тушган машинага ракеталардан бири келиб портлаган. Исроилликлар Ҳазодаги ўз блокпостларида 4 нафар аскарларининг ўлдириб кетилишида айнан Бакер Хамдондан гумон қилишаётган эди.

Фаластин мухторияти раҳбари Ёсир Арофат эса Яқин Шарқ моҳаросини ҳал этишда жаҳон ҳамжамиятини янада фаолроқ ёндашишга чақирган. Унинг фикрича, Исроил томони жангарӣ дея ҳисобланаётган одамларни йўқ қилишда тўхтовсиз давом этмоқда.

Nobel mukofoti sohiblari

уни тарқатувчи бактерияларнинг ривожланиш аломатлари билан боғлиқлигини ҳам чуқур ўрганди. Бу илмий ишлар асосида олинган натижа ва хулосалар 1876-77-йилларда эълон қилинган илмий мақола ва рисолаларда ёритилди. Шунингдек, касаллик бактерияларини аниқлаш, уларни турларга ажратиш ва группалаш ҳамда микрофотографияга доир у яратган бир қатор ихтиролар ёш олимнинг фан оламида тез доврӯғ қозонишига сабаб бўлди.

1880 йили Роберт Кох Берлиндаги Империя соғлиқни сақлаш бўлими маслаҳатчиси лавозимига тайинланди. 1881 йили эса у ўзининг машҳур “Па-

бўлиб, кейинчалик бу таъмоиллар Кох постулатлари деб атала бошланди.

Кутилмаганда сил касаллигини ўрганиш билан боғлиқ ишлар тўхтаб қолади. Олмония ҳукуматининг топшириғига биноан Р.Кох илмий экспедиция таркибида вабо касаллигининг пайдо бўлиши сабабларини ўрганиш мақсадида Миср ва Ҳиндистонга боради. Ҳиндистонда ишлаш давомида у вабо касаллигини тарқатувчи микробларни аниқлади. Шу каби у яратган кашфиётлар бутун дунё соғлиқни сақлаш ташкилотлари учун янгидан-янги имконият ва йўналишларни яратиб берди.

1885 йили Роберт Кох Берлин университети профессори ва янги очилган гигиена Институти директори бўлди. У яна сил касаллигини ўрганиш ва уни даволаш усулларини яратишга доир илмий изланишларини давом эттирди. Қилинган астойдил меҳнат ўз самарасини берди. 1890 йили сил касаллигини даволаш усули яратилди. Р.Кох туберкулин деб номланган бу сувоқлик касалларни даволашда тўғридан-тўғри фойдаланилмаса-да, сил касали диагностикасида қўлланиши мумкин эди. Бу кашфиёт сил касаллигига қарши кураш учун кенг йул очиб берди ва унинг муаллифи тиббиёт соҳасидаги буюк хизматлари учун 1905 йили Нобел мукофотида сазовор бўлди.

Роберт Кохни яхши билмаганлар буюк олимни камган ва жаҳлдор ҳисоблар эдилар. Унинг яқин дўстлари ва қариндош-уруғларининг фикрича, у жуда меҳрибон ҳамда қўли очик инсон бўлган. У ёшлигидан Гёте асарларини севиб ўқир эди ва шахматга устаси фаранг эди.

Р.Кох 1867 йили Жозефина Франца уйланган ва уларнинг бир қизи бўлган. Ўз илмий мероси билан тиббиёт оламида ўчмас из қолдирган ва бебаҳо фазилатлар соҳиби бўлган буюк олим Роберт Кох 1910 йил 27 май куни юрак хасталигидан оламдан кўз юмди.

Абдужаҳит ТўРАЕВ,
Иброҳим КАРИМОВ,
Ўзбекистон Физика
жамияти хайъати
аъзолари

БРИТАНИЯ ЭЛЧИХОНАСИДА ТЕРРОР ХУРУЖИ

Буюк Британиянинг Покистондаги элчихонасида бомба портлади, дея хабар беради BBC News. Полициянинг тасдиқлашича, элчихонанинг автомобиллар тўхташ жойида турган машинада портловчи модда бўлган. Ҳозирча жабр кўрганлар ҳақида маълумот йўқ. Теракт жавобгарлигини ҳеч ким ўз зиммасига олмаган ҳам. Расмий Исломобод эса фожеани аниқлаб, жиноятчиларни ушлаш мақсадида ҳамда элчихонани қўриқлашни янада кучайтирди.

РАЗВЕДКА ОПЕРАЦИЯ ЎТКАЗМОҚДА

Чехия ташқи ишлар вазири Ян Каван Москвага ташрифи чоғида, “Ал-Қоида” ташкilotининг Чехиядан кимёвий моддалар сотиб олганлиги ҳақидаги хабарни рад этди. Ҳозирда бизнинг номимизга қўйилаётган жиддий айбловни исботлашлари учун ҳеч қандай далил йўқ, — деди у. Айни вақтда Прага разведкаси ушбу хабарни текшириш

учун кенг қўламли операцияни бошлаган.

Ундан аввалроқ эса Афғонистоннинг БМТдаги вакили Ра-ван Фарҳодий “Ал-Қоида” 1996 йил Бирлашган Араб Амирликлари орқали Афғонистонга киритган кимёвий моддаларни Чехиядан олиб келганлиги эҳтимол, дея маълумот тарқатган эди.

Бугунги ҳикоямизда яна бир буюк тиббиётчи олим Генрих Роберт Кохнинг илмий фаолияти ва ибратли ҳаёти билан таништириб ўтмоқчимиз.

Олмониялик бактериолог олим ва тадбиркорликда донг таратган буюк врач Роберт Кох 1843 йил 11 декабрь куни Клаустал-Целлерфельд шаҳрида туғилди. Унинг отаси Герман Кох шахта-кон бошқармасида хизматчи, онаси Генриетта Кох (қизлик фамилияси Бивенд) уй бекаси эди.

Уларнинг оиласида 13 нафар фарзанд бўлиб, Роберт уларнинг учинчиси эди. Унинг бобоси ва амасиси ҳаваскор-натуралист бўлганликлари боис, ёш Робертда ҳам атроф-муҳитга ва табиатга бўлган қизиқиш жуда эрта шаклланди. Табиий фанларга ёшлигидан меҳр қўйган Р.Кох 1848 йили бошланғич мактабга кирганда у ёзишни ҳам, ўқишни ҳам қўйиллатар эди. Шу сабабли ҳам бошланғич мактабни қийинчиликсиз тамомлагач, 1851 йили гимназияда ўқишни давом эттирди ва уни 1862 йили аъло баҳолар билан тамомлайди.

Ўша йилиёқ Геттинген университетида ўқишга кирган Р.Кох аввалига физика ва ботаника каби табиий фанларни ўргангач, кейинчалик тиббиётни кунт билан ўргана бошлади.

Университет йиллари унинг дастлабки устозлари анатомиядан Иаков Генле, физиологиядан Георг Мейсснер ва клиникачи Карл Гасселар эди. Бу атоқли олимлар университетда тез-тез микроблар ва табиатда мавжуд бўлган турли касалликлар тўғрисида дискуссия ҳамда мунозаралар ташкил қилар эдилар.

Ана шу мунозараларда Р.Кох ҳам доим қатнашарди ва унда ана шу муаммолар бўйича илмий ишлар олиб бориш мақсади пайдо бўлди. Айниқса, буюк олим Луи Пастернинг микроблар назариясига бағишланган илмий ишлари билан яқиндан танишгач, унинг ҳаётида туб бурилиш ҳосил бўлди.

1866 йили тиббиёт соҳасида дипломни қўлга киритган Р.Кох Олмониянинг Раквица шаҳрида доимий ишлаш учун жойлашди ва у ерда ўз тиббий тажрибаларини бошлади. Вақт ўтиши билан

Р.Кох бу ерда иқтидорли врач сифатида танила борди.

1870 йилда бошланган Франция-Пруссия урушида Р.Кох ҳарбий дала госпитали врач сифатида фаолият кўрсатди. Бу йиллари у вабо ва ич терлама касалликларини даволаш бўйича изланишларини давом эттирди. Шунингдек, Р.Кох турли катталикларида микробларни микроскоп остида ўрганиш ва микрофотография соҳаларида ҳам етук мутахассис бўлиб етишди.

1872 йили армия сафидан заҳирага бўшатишдан Р.Кох Польшадаги Волинтин шаҳрида уезд санитар врач этиб тайинланди. Маълумки, шу йиллари Европада, жумладан, Польшада ҳам куйдирги (сибир язваси) касаллиги

ИНСОНИЯТ СОҒЛИҒИНИНГ ПОСБОНИ

авж ола бошлаган эди. Бу касаллик одатда йirik шохдор ҳайвонлар ва одамларда учрайди ҳамда куйдирги бацилласи деб аталадиган бактериялар орқали юқади. Унинг асосий аломатларига ичак зарарланиши (ичак формаси), тери зарарланиши (хуппоз формаси) ва ўпка зарарланиши кабилар киради. Инсон организмига касал ҳайвонлардан - ҳайвон ўлигини ёриш, гўштни нимталаш вақтида, шунингдек, сув, тупроқ, чорвачилик маҳсулотлари орқали юқади. Чорва молларига эса одатда яйловдаги бошқа касал ҳайвонлардан юқади.

Роберт Кох микроскоп ёрдамида куйдирги касаллигини кўзгатувчи бактерияларни ўргана бошладди. Изланишлар натижасида ушбу қиргин келтирувчи касаллик куйдирги бацилласи (Bacillus anthracis) бактериялари орқали тарқалиши тўла тасдиқланди. Бундан ташқари Р.Кох бу касалликнинг келиб чиқиш сабаблари, тарқалиш географик ва даврий шартларини

тоген организмларни ўрганиш усуллари” деб номланган асарини чоп эттиради. Бу асарда олим қаттиқ муҳитда турли микробларни тайёрлаш ва ўстириш усуллари тўғрисида сўз юритади. Бу асарда таклиф этилган усуллар тоза ва фойдали бактерияларни яратишга йўл кўрсатувчи биринчи илмий қўлланма ҳисобланар эди. Шунга қарамай ёш олим олиб бораётган илмий йўналишларга тўғаноқ бўладиган номаъқул ва қуруқ сафсатали чиқишлар ҳам бўлиб турар эди. Уларга қарши Р.Кох астойдил курашди ва 1882 йил 24 март куни у ўзининг яна бир муҳим кашфиёти тўғрисида маъруза қилди. Бу маъруза сил касаллигини келтириб чиқарувчи бактерияларнинг аниқлангани ва уларни ажратиш олигани ҳақида эди. Ўша пайтда бу касаллик ўлим келтирувчи асосий бедаво хасталик ҳисобланар эди. Бу борада эълон қилинган рисолаларда шу касалликни ўрганиш ва уни даволаш билан боғлиқ таъмоиллар берилган

АФҒОНДА ЯНА АСКАРЛАР ҚОЛГАНДИ

Ингушетиянинг собиқ президенти Руслан Аушев матбуот анжуманида маълум қилишича, ҳозирга қадар 189 нафар собиқ совет аскарлари афғон тупроғида дом-дараксиз қолмоқда. Унинг айтишича, сўнгги 10 йил ичида бор-йўғи 12 нафар аскар Афғонистондан қайтиб келган бўлиб, Толиблар ҳукумат тепасига келгач, бу борадаги ҳаракатлар тўхтаб қолган эди. Лекин бугунги вазият бундай ишларни давом эттиришга қайта имкон яратди. Шунингдек, эндиликда ҳалок бўлган аскарларнинг қабрларини ҳам топиш мумкин.

ЎҒИРЛАНГАН БОЛАЛАР ТОПИЛДИ

Қўшма Штатларнинг Пенсильвания штатидаги Олей шаҳрида 13 нафар мактаб ўқувчиси ўғирлаб кетилди. Ҳар куни эрталаб ушбу шаҳардаги 6-16 ёш орасидаги ўқувчиларни мактабга олиб борадиган автобус график бўйича ўз вақтида ман-

зилига етиб бормагач, полиция уни ахтаришга тушди. Сўнгра 6 соатлик қидирувдан кейин, болалар тушган автобус Вашингтондан узоқ бўлмаган Лэндовер Хиллз шаҳарчасидаги магазин ёнидан топилди. Ҳайдовчи болаларга шаҳарни томоша қилдириш учун бу ёққа олиб келганлигини айтётган бўлса-да, лекин у ўғриликда айбланмоқда.

«Интернет» хабарлари асосида тайёрланди

Душанба, 28

«Ўзбекистон» телеканали
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!».
8.00-8.45 «Тахлилнома».
8.45, 17.55 ТВ маркет.
8.50 «Камалак».
9.25, 11.35 ТВ метео.
9.30 «Туртинчи ҳокимият».
9.50 «Ўзбектеlevision» намоиши: «Афросиё».
10.00, 12.00, 14.00, 18.00 ЯНГИЛИКЛАР
10.05 «У дунёдан келган қотил».
11.40 «Рангин дунё».
12.05 Ўзбекистон телерадиокомпанияси камер оркестрининг концерти.
12.35 «Ўзбекистон ифтихорлари». Спорт дастури.
12.55 «Кайфият».
13.30 «Ошин». Телесериал.
14.10 «Олтин тоҳ». Телевизион ўйин.
14.35 Кундузги сеанс: «Мети-чара - денгиз хонивори».
16.00 «Бир зумда».
16.10 «Бу ажиб фасл».
16.35 «Ягона оилада».
17.05 «Қалб гавҳари».
17.30 Эстрада тароналари.
18.10 «Миттвойлар оиласи».
18.30 Бир жуфт қўшиқ.
18.45 «Бахтли воқеа». Телелотерей.
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртақлари.
20.15 Биржа ва банк хабарлари.
20.30 «Ахборот».
21.05 «Умумхалқ референдуми - халқ иродасининг ифодаси».
21.25 Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар.
21.45 «Спорт, спорт, спорт».
21.55 2002 йил - Қарияларни қадрлаш йили. «Париси бор уй».
22.25 «Нурли манзиллар».
22.45 «23.5 даражали бурчак остида». Телесериал 62-қисм.
23.10 «Ахборот - дайжест».

«Ёшлар» телеканали
9.00 Давр тонги.
10.00 «Янги авлод» студияси: «Уй вазиаси».
10.20 «Мультмошо».
10.50 Ватан ҳақида қўшиқлар.
11.00 «Давр» ҳафта ичида.
11.35 Жаҳон жугрофияси.
12.25 Мусиқий лаҳзалар.
12.35 Давр-news.
12.55 «Умр дафтери». 3-қисм.
13.20 «Дивнатга хиёнат».
Муқимий номидиги Ўзбек Давлат мусиқий театрининг спектакли. 1-қисм.
14.20 Автосалтанат.
14.35 «Дивнатга хиёнат».
Муқимий номидиги Ўзбек Давлат мусиқий театрининг спектакли. 2-қисм.
15.20 «Қусто командасининг сув ости саргузаштлари».
16.05 «Озод юрт фарзандлари».
16.20 «Олмазор». Бадий фильм.
17.35 Спорт ҳафтанома.
17.55 «Янги авлод» почтаси, «Билагон маслаҳати».
18.20 «Ака-ука Гримм эртақлари». 8-қисм.
18.45 Оқшом навалари.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.30 «Иқтисод news».
20.05 Ёшлар овози.
20.25 Жараён.
21.00 «Ёшлар» телеканалда премьераси: «Эсмералда».
Телесериал.
21.30 Қишлоқдаги тенгдошим.
21.50 Олтин мерос.
22.00 «Давр». Ахборот дастури.
22.35 Тунги тароналар.
22.40 «Мухаббат қавҳаси».
Телесериал.
23.05 «Ёшлар» телеканалда спорт: Интерфутбол.
23.50 «Давр». Ахборот дастури.

«Тошкент» телеканали
17.20 «Жодуланган бола».
18.15 «Халқ саломатлиги йўлида».
18.30, 20.00, 21.25, 22.20 «Пойтахт». Ахборот дастури.
18.45 ТТВда сериал: «Селеста, ҳамиша Селеста».
19.10 «Тап-тортмаслар». 1-қисм.
19.35, 21.10, 22.05 «Экспресс» телегазетаси.
19.50 «Авто-news».
20.20 ТТВда сериал: «Такдир сўмоқлари». 1-қисм.
21.40 «Мусиқий меҳмонхона».
22.40 Кинонигоҳ, «Салом, мен холангизман». 1-қисм.
«Халқаро» телеканал
РЖТ 7.30-9.00
17.05 «Вести».
17.30 «Қалбим чечаги». Сериал.
18.10 «Бугун оламда».
РЖТ
18.25 М. Евдокимов ҳузурида меҳмонда.
19.00 «Мени қутил».
20.00 «Ким миллионер бўлишни истайди?» Телеўйин.
21.00 «Время».
ЎзТВ - IV
21.35 «Қалб қанотлари». Сериал.
22.25 «ТВ-4да Немис тўлкини».
22.45 Кинематограф. «Менинг ёлғизиман».
00.15 «Ахборот» (рус тилида)

Сешанба, 29

«Ўзбекистон» телеканали
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!».
8.00 - 8.35 «Ахборот».
8.35, 17.55 ТВ-маркет.
8.40 Газеталар шарҳи.
8.55 «Ўзбектеlevision» намоиши: «Ўзбекистон жаҳоирлари».
9.10, 10.20 ТВ - метео.
9.15 «Нурли манзиллар».
9.35 «Санъатта бахшида умр».
10.00, 12.00, 14.00, 18.00 ЯНГИЛИКЛАР
10.05 «Муми-тролл ва комета».
10.25 Биржа ва банк хабарлари.
10.45 «Эртақлар тарқ этган дара». Бадий фильм.
12.05 «Париси бор уй».
12.35 «Қишлоқ ҳаёти».
12.55 «23.5 даражали бурчак остида». Телесериал. 62-қисм.
13.20 «Спорт, спорт, спорт».
13.30 «Қўйла, ёшлгим».
14.10 Кундузги сеанс: «Шимол ёғдусини ёқинг».
15.25 «Яккама-якка жанг».
Муайтай.
15.40 «Қина оламида».
16.10 «Янгида бор».
16.35 Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар.
16.55 «Ватанимга хизмат қилман».
18.10 «Аҳдархо ғори». Мультфильм премьераси.
18.25 «Баркамол авлод орзуси».
18.45 «Инсон ва қонун».
19.05 «Мулк».
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртақлари.
20.15 FCN «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида)
20.30 «Ахборот».
21.05 «Парламент вақти».
21.30 «Ўзбекистон» каналда илк маротаба: «Ошин».
Телесериал премьераси.
22.00 «Мувоозанат».
22.25 «Келин-куёв». Телешоу.
23.35 «Ахборот-дайжест».

«Ёшлар» телеканали
9.00 «Давр». Ахборот дастури.
9.15 «Янги авлод» почтаси, «Билагон маслаҳати».
9.40 «Ака-ука Гримм эртақлари». Мультсериал. 8-қисм.
10.05 Кинотақдим.
10.25 «Эсмералда». Телесериал.
10.50 Мусиқий лаҳзалар.
11.00 Ҳуқуқ ва бурч.
11.20 «Ўзбекистон дурдоналари».
11.30 «Пуф ёлғончилар мамлакатига». Мультфильм.
11.55 Интерфутбол.
13.30 «Ғалатепалик авлиё».
Телевизион бадий фильм.
13.55 «Қусто командасининг сув ости саргузаштлари».
14.40 Ёшлар овози.
15.00 «Робинзон Крузонинг ҳаёти ва ажиб-и саргузаштлари». Бадий фильм.
16.35 «Янги авлод» студияси: Имтиҳон.
16.55 «Ака-ука Гримм эртақлари». 9-қисм.
17.20 Солиқ ҳақида сабоқлар.
17.35 Ёшлар қўйлади.
17.50 Ватан манзаралари.
18.10 Минг бир маслаҳат.
18.30 Адиол мезони.
18.45 Оқшом навалари.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.30 «Иқтисод news».
19.35 Давр-интервью.
19.50 Ёшлар навалари.
20.05 Марду-майдон.
20.30 «Эсмералда». Телесериал.
21.00 Ёшлар овози.
21.20 Ўзбек мумтоз шеъриятдан. Алишер Навоий.
21.25 Хандалак.
21.50 Олтин мерос.
22.00 «Давр». Ахборот дастури.
22.35 Олтин мерос.
22.40 «Мухаббат қавҳаси».
23.05 «Ёшлар» телеканалда спорт дастури: 23.45 «Давр». Ахборот дастури.
00.00 «Икки минг йилдан сўнг».

«Тошкент» телеканали
17.20 «Санта-Барбара».
18.00 Болажонлар экрани.
«Денгиз итлари». 8-қисм.
18.25 Мультфильм.
18.30, 20.00, 21.50, 22.20 «Пойтахт». Ахборот дастури.
18.45 ТТВда сериал: «Селеста, ҳамиша Селеста».
19.10 «Тап-тортмаслар». 2-қисм.
19.35, 21.10, 22.05 «Экспресс» телегазетаси.
19.50 «Дурдона».
20.20 ТТВда сериал: «Такдир сўмоқлари». 2-қисм.
20.20 «Интерспорт».
20.20 ТТВда сериал: «Такдир сўмоқлари». 2-қисм.
21.25 «Ибрат».
22.40 Кинонигоҳ, «Салом, мен холангизман». 2-қисм.
«Халқаро» телеканал
РЖТ 7.30-9.00
17.05 «Вести».
17.30 «Қалбим чечаги». Сериал.
18.15 «Бугун оламда».
РЖТ
18.30 Кулги панорамаси.
19.05 «Мухаббат замини».
20.05 «Бўш халқа». Шоу ўйин.
21.00 «Время».
ЎзТВ - IV
21.35 «Қалб қанотлари». Сериал.
22.15 «Мюзик-холл».
22.35 Кинематограф. «Энагалар».
24.00 «Ахборот» (рус тилида)

Чоршанба, 30

«Ўзбекистон» телеканали
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!».
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35, 17.55 ТВ-маркет.
8.40 Газеталар шарҳи.
8.55 «Ўзбектеlevision» намоиши: «Тошкент».
9.05, 10.25 ТВ-метео.
9.10 «Парламент вақти».
9.35 «Соз сеҳри».
10.00, 12.00, 14.00, 18.00 ЯНГИЛИКЛАР
10.05 Алифбо сабоқлари.
10.30 ТВ-1 кинотеатри: «Шерияк». 1-қисм.
12.05 «Мулк».
12.30 «Баркамол авлод орзуси».
12.50 «Ошин». Телесериал.
13.20 «Ўзбекистон - Ватаним мамин».
14.10 ТВ-1 кинотеатри: «Шерияк». 2-серия.
15.35 «Остонаси тиллодан».
16.00 «Қишлоқ ҳақида ўйлар».
16.15 «Ягона оилада».
16.45 «Мувоозанат».
17.10 «Ўзбекистон: XXI аср ёшлари».
17.30 «Қўшиғимиз сизга армуғон».
18.10 «Болаликнинг мовий осмони».
18.30 «Алломиш авлодлари».
Спорт дастури.
18.45 «Давр - менинг тақдиримда».
19.05 «Тафсилот».
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртақлари.
20.15 «Тиббиёт оидмлари».
20.30 «Ахборот».
21.05 «Оқсалиш йўлида».
21.35 Ўзбекистон халқ артистлари.
21.55 «Спорт, спорт, спорт».
22.05 «Ўзбекистон» каналда илк маротаба: «Ошин».
Телесериал премьераси.
22.25 «Олам футбол».
22.55 «ТВ-клуб».
23.20 «Ахборот - дайжест».

«Ёшлар» телеканали
9.00 «Давр». Ахборот дастури.
9.15 «Янги авлод» студияси: Имтиҳон.
9.35 «Ака-ука Гримм эртақлари». Мультсериал. 9-қисм.
10.00 Давр-интервью.
10.15 Мусиқий лаҳзалар.
10.25 «Эсмералда». Телесериал.
10.50 Солиқ ҳақида сабоқлар.
11.05 Ватан ҳақида қўшиқ.
11.15 Ёшлар овози.
11.35 Болалар экрани: «Самсон ва Салли».
12.35 Ватан манзаралари.
12.55 «Ёшлар» телеканалда спорт: Теннис.
13.35 Қадрият.
13.55 «Умрбоқий қўшиқлар».
Мусиқий фильм.
14.25 «Қусто командасининг сув ости саргузаштлари».
15.10 «Чимилди». Бадий фильм.
16.30 «Янги авлод» студияси: Оқ кабутар.
16.50 «Ака-ука Гримм эртақлари». 10-қисм.
17.15 «Мени тушун». Телеўйин.
17.40 Истиклол ўмидлари.
18.00 Далил ва шарҳ.
18.15 Оқшом навалари.
18.25 Рақус.
18.45 Каталог.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.30 Иқтисод news.
19.40 «Давр»-интервью.
19.55 Мусиқий лаҳзалар.
20.05 Ёшлар овози.
20.30 «Эсмералда». Телесериал.
21.00 «Эрта сўнган юлдузлар».
21.30 Мезон.
21.50 Олтин мерос.
22.00 «Давр». Ахборот дастури.
22.35 Олтин мерос.
22.40 «Мухаббат қавҳаси».
23.05 «Ёшлар» телеканалда спорт: Интерфутбол.
23.50 «Давр». Ахборот дастури.

«Тошкент» телеканали
17.20 «Санта-Барбара».
18.00 Мультфильм.
18.15 «Аёл - она, мураббий, раҳбар» телекулиби.
18.30, 20.00, 21.35, 22.45 «Пойтахт». Ахборот дастури.
18.45 ТТВда сериал: «Селеста, ҳамиша Селеста».
19.10 «Тап-тортмаслар». 3-қисм.
19.35, 21.20, 22.30 «Экспресс» телегазетаси.
19.50 «Дурдона».
20.20 ТТВда сериал: «Такдир сўмоқлари». 4-қисм.
21.40 «Сўхбатдош».
21.55 «Эътиқод».
22.45 «Биринчи рицарь». 2-қисм.
«Халқаро» телеканал
РЖТ 7.30-9.00
17.05 «Вести».
17.30 «Қалбим чечаги». Сериал.
18.15 «Бугун оламда».
Ахборот кўрсатуви.
18.25 «Мультмошо».
РЖТ18.35 «Биз анойи эмасмиз».
19.05 «Мухаббат замини».
20.05 «Бўш халқа». Шоу ўйин.
21.00 «Время».
ЎзТВ - IV
21.35 «Қалб қанотлари». Сериал.
22.15 «Соккер клуб».
22.35 Кинематограф. «Ит личан емас, отга ҳам бермас».
Бадий фильм.
00.35 «Ахборот» (рус тилида)

Пайшанба, 31

«Ўзбекистон» телеканали
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!».
8.00 - 8.35 «Ахборот».
8.35, 17.55 ТВ маркет.
8.40 Газеталар шарҳи.
8.55 «Ўзбектеlevision» намоиши: «Ўзбекистон табиати».
9.15 «ТВ-клуб».
9.40 «Олам футбол».
10.00, 12.00, 14.00, 18.00 ЯНГИЛИКЛАР
10.05 «Давр - менинг тақдиримда».
10.25 ТВ-1 кинотеатри: «Колонна». 1-қисм.
11.30 ТВ-метео.
11.35 «Ўзбекистон: XXI аср ёшлари».
12.05 «Тиббиёт оидмлари».
«Спорт» дастури:
12.15 «Спорт, спорт, спорт».
12.25 «Алломиш авлодлари».
12.40 «Театр ва мусиқа».
13.00 «Ошин». Телесериал.
13.30 «Оқсалиш йўлида».
14.10 ТВ-1 кинотеатри: «Колонна». 2-қисм.
15.15 «Болаликнинг мовий осмони».
15.35 «Тафсилот».
15.55 «Экспедиция». 30-қисм.
16.45 Ўзбекистон халқ артистлари.
17.10 «Қўзумнок».
17.30 «Халқаро ҳаёт - шарҳовчилар нигоҳида».
18.10 «Тилга эътибор».
18.30 «Яхши ният».
19.05 «Инсон ва қонун».
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртақлари.
20.15 FCN «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида)
20.30 «Ахборот».
21.05 Эстрада тароналари.
21.25 «Сарҳад билмас дўстлик».
21.45 «Ўзбек спорти оидмлари».
Телесериал премьераси.
22.00 «Бугуннинг гапи».
22.20 «23.5 даражали бурчак остида». 63-қисм.
22.45 «Ахборот-дайжест».

«Ёшлар» телеканали
9.00 «Давр». Ахборот дастури.
9.15 «Янги авлод» студияси: Оқ кабутар.
9.35 «Ака-ука Гримм эртақлари». Мультсериал. 10-қисм.
10.00 Спорт китъаси.
10.30 «Эсмералда». Телесериал.
10.55 Мусиқий лаҳзалар.
11.05 Тафсилот ёлғизлари.
11.20 «Келажакка интилиб».
11.40 Рақус.
12.00 «Мени тушун» телеўйин.
12.25 Интерфутбол.
14.00 «Далил ва шарҳ».
14.15 «Қусто командасининг сув ости саргузаштлари».
15.00 Хандалак.
15.25 Ўзбеким кураши.
15.45 «Ғалати аёл». 1-қисм.
17.05 Кўрсатувлар дастури.
17.10 «Янги авлод» студияси: Катта танаффус.
17.35 «Ака-ука Гримм эртақлари». 11-қисм.
18.00 «Оби ҳаёт». Тележурнал.
18.20 Олтин мерос.
18.25 Табобат оламида.
18.45 Оқшом навалари.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.30 Иқтисод news.
19.40 «Давр»-интервью.
19.55 Мусиқий лаҳзалар.
20.05 Ёшлар овози.
20.30 «Эсмералда». Телесериал.
21.00 «Эрта сўнган юлдузлар».
21.30 Мезон.
21.50 Олтин мерос.
22.00 «Давр». Ахборот дастури.
22.35 Олтин мерос.
22.40 «Мухаббат қавҳаси».
23.05 «Ёшлар» телеканалда спорт: Интерфутбол.
23.50 «Давр». Ахборот дастури.

«Тошкент» телеканали
17.20 ТТВда сериал: «Санта-Барбара».
18.00 Болажонлар экрани.
«Денгиз итлари». 9-қисм.
18.25 Мультфильм.
18.30, 20.00, 21.25, 22.25 «Пойтахт». Ахборот дастури.
18.45 ТТВда сериал: «Селеста, ҳамиша Селеста».
19.10 «Тап-тортмаслар». 4-қисм.
19.35, 21.10, 22.10 «Экспресс» телегазетаси.
19.50 Катталар учун мультфильм.
20.20 ТТВда сериал: «Такдир сўмоқлари». 5-қисм.
21.40 «Ер қураси».
22.45 Кинонигоҳ, «Зоя». 1-қисм.
«Халқаро» телеканал
РЖТ 7.30-9.00
17.05 «Вести».
17.25 «Қалбим чечаги». Сериал.
18.10 «Бугун оламда».
18.20 CF1 тақдим этади: «Бешикчи ўлчов».
18.45 «Кун мавзуси».
РЖТ
19.00 «Мухаббат замини».
20.00 «Мўжизалар майдони».
21.00 «Время».
ЎзТВ - IV
21.35 «Қалб қанотлари». Сериал.
22.15 «Дурдаршан».
22.40 Кинонинг олтин асри: «Килиманжаро қорлари».
Бадий фильм.
00.25 «Ахборот» (рус тилида)

Жума, 1

«Ўзбекистон» телеканали
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!».
8.00 - 8.35 «Ахборот».
8.35, 17.55 ТВ-маркет.
8.40 Газеталар шарҳи.
9.00 «Ўзбектеlevision» намоиши: «Буюк Ипак йўли: Нурота».
9.20 «Олтин мерос».
9.35, 11.30 ТВ метео.
9.40 «Бугуннинг гапи».
10.00, 12.00, 14.00, 18.00 ЯНГИЛИКЛАР
10.05 «Пётербурглик чиновник».
Бадий фильм.
11.35 «Қўзумнок».
12.05 «Инсон ва қонун».
12.25 «Ўзбек спорти оидмлари».
12.45 «Нафосат гулшани».
13.10 «23.5 даражали бурчак остида». 63-қисм.
13.35 «Сарҳад билмас дўстлик».
14.10 Кундузги сеанс: «Икки соҳил». Бадий фильм.
15.20 «Фарзандим-жигарбандим».
15.55 «Озод-юрт одамлари».
16.15 «Сўнги пушаймон».
Теленовелла.
16.40 «Ҳуқуқ сабоқлари».
17.00 «Қизиклари учрашувлар».
17.20 «Озода бўлса шахринг».
17.35 Ўзбекистон бастакорлари.
18.10 «Мулк».
18.25 «Омад қувончи». Телелотерей.
19.05 «Зиё» студияси намоиш этади: «Эътиқод мустаҳкамлиги йўлида».
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртақлари.
20.15 «Бир жуфт қўшиқ».
20.30 «Ахборот».
21.05 Санъат усталарининг концерти.
21.25 «Спорт, спорт, спорт».
21.35 Ўзбекистон каналда илк маротаба: «Ошин».
Телесериал премьераси.
22.05 «Рухият манзаралари».
22.40 «Ифтихор».
23.00 «Олам». Телеальманах.
23.30 «Ахборот-дайжест».

«Ёшлар» телеканали
9.00 «Давр». Ахборот дастури.
9.15 «Янги авлод» студияси: Катта танаффус.
9.40 «Ака-ука Гримм эртақлари». Мультсериал. 11-қисм.
10.05 «Давр»-интервью.
10.20 Мусиқий лаҳзалар.
10.30 «Эсмералда». Сериал.
10.55 Минг бир маслаҳат.
11.15 Жаҳон цирки. «Масси».
12.05 Ёшлар овози.
12.25 Мезон.
12.45 Интерфутбол.
14.20 «Эрта сўнган юлдузлар».
14.50 Олтин мерос.
14.55 «Қусто командасининг сув ости саргузаштлари».
15.40 «Ватан равнақи йўлида».
Видеофильм.
16.00 «Ғалати аёл». 2-қисм.
17.05 Мусиқий лаҳзалар.
17.20 «Янги авлод» студияси: Хамма нарсани билишни истаймэн, Спорт майдончаси.
17.45 «Ака-ука Гримм эртақлари». 12-қисм.
18.10 Одил сўз.
18.25 Автосалтанат.
18.40 Оқшом навалари.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.30 Иқтисод news.
19.40 Азизим.
20.05 Мусиқий лаҳзалар.
20.15 Аср қиёфаси.
20.40 «Эсмералда». Сериал.
21.10 Ёшлар овози:
21.30 Аср мактублари.
21.50 Олтин мерос.
22.00 «Давр». Ахборот дастури.
22.35 «Аёл қалби навалари».
Азиза Ниёзматова.
23.05 «Аҳдархо юраги».

«Тошкент» телеканали
17.20 Болажонлар экрани. «Этик қийган мушук».
18.35 «Хусусийлаштириш: қадам-бақадам».
18.55, 20.25, 22.45 «Экспресс» телегазетаси.
19.10 «Саломатлик маскани».
19.25 «Жаҳон географияси».
20.10 «Мусиқий лаҳзалар».
20.40 ТТВда сериал: «Такдир сўмоқлари». 6-қисм.
21.30 «Мисли гаҳви».
21.45 «Ташир».
22.05 М. Бобоев. «Кўнги қўчалари». 49-қуй.
23.00 Кинонигоҳ, «Зоя». 2-қисм.
«Халқаро» телеканал
9.05 «Дурдаршан».
9.30 «Соккер клуб».
9.50 «Мультмошо».
РЖТ 10.10 Кулги панорамаси.
10.45 «Лаззат».
ЎзТВ - IV
11.05 «CF1 янгиликлари».
11.15 «Инглиз тили Сиз учун».
Болалар учун кўрсатув.
11.40 «Экран зийнати ва қиймати».
12.00 Дўстлик видеоанали: «Немис шарҳи», «Бизнен мирас».
«Ўзбекистон - умумий уйимиз».
13.00-13.30 «Немис тили».
17.35 «Бинафаша».
17.55 «Британия кундалиги».
РЖТ
18.15 «Ҳазил кетидан ҳазил».
18.55 «Ким миллионер бўлишни истаиди?» Телеўйин.
19.55 «Сўнги қаҳрамон».
21.00 «Время».
ЎзТВ - IV
21.30 «Хикоя...».
21.50 «Бугунги Япония».
22.10 «Мюзик холл».
22.35 Кинематограф. «Еввойи».
Бадий фильм.
00.15 «Ахборот» (рус тилида)

Шанба, 2

«Ўзбекистон» телеканали
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!».
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35 ТВ маркет.
8.40 Газеталар шарҳи.
8.55 «Мусиқа бўстони».
9.15, 11.25 ТВ метео.
9.20 «Зиё» студияси намоиш этади: «Эътиқод мустаҳкамлиги йўлида».
9.40 «Простоквашинолик уювлон». Мультфильм.
10.30 «Рухият манзаралари».
11.05 «Бахтимизга омон бўлинг».
11.30 «Спорт, спорт, спорт».
11.40 «Маърифат».
12.05 Телевизион миниатюралар театри.
12.40 «Талабалик йилларим».
13.00 «Санъатта бахшида умр».
13.25 Кундузги сеанс: «Жейн хоним». 1-қисм.
14.45 «Саломат бўлинг».
15.00 «Жейн хоним». 2-қисм.
16.00 «Ватан маҳли».
16.25 «Ягона оилада».
17.00 «Мўжизалар майдончаси». Телевизион ўйин.
18.00 «Бир зумда».
18.10 «Фламинго».
18.30 «Рангин дунё».
18.50 «Мусиқа: кеча ва бугун».
19.10 «Қишлоқ ҳаёти».
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртақлари.
20.15 FCN «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида)
20.30 «Ахборот».
21.05 «Қизлар давраси».
22.35 «Шанба оқшомиди».
23.05 «Ахборот-дайжест».
«Тунги ёғду» дам олиш кинодастури.
23.25 «Бокиралик асри». 1-қисм.

«Ёшлар» телеканали
8.00 «Давр тонги».
9.00 «Янги авлод» студияси: Хамма нарсани билишни истаймэн, Спорт майдончаси.
9.25 «Ака-ука Гримм эртақлари». Мультсериал 12-қисм.
9.50 Табобат оламида.
10.10 Ёшлар овози.
10.30 «Эсмералда». Сериал.
10.55 Аср қиёфаси.
11.15 «Ёшлар» телеканалда спорт: Ринг қироллари.
12.15 Қўйилмаган меҳмон.
12.35 «Орзу драхти».
14.20 Мусиқий дастур.
14.35 Бола тилидан.
15.05 «Ёшлар» телеканалда спорт: Теннис.
15.45 «Рамаяна». Телесериал.
16.25 «Янги авлод» студияси: «Имкон». Телеўйин.
17.05 «Мультмошо».
17.20 Саломатлик сирлари.
17.40 Ёшлар овози.
18.00 Оқшом навалари.
18.15 Бизнес-академия.
18.30 Лаззат.
18.50 Олтин мерос.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.35 Каталог.
19.45 Давр-интервью.
20.00 Футбол плюс.
20.20 Мусиқий лаҳзалар.
20.25 Хайрат.
20.50 «Полиция комиссари».
21.40 Хандалак плюс.
21.50 Олтин мерос.
22.00 «Давр». Ахборот дастури.
22.35 «Аёл қалби навалари».
Азиза Ниёзматова.
23.05 «Аҳдархо юраги».

«Тошкент» телеканали
17.20 Болажонлар экрани. «Этик қийган мушук».
18.35 «Хусусийлаштириш: қадам-бақадам».
18.55, 20.25, 22.45 «Экспресс» телегазет

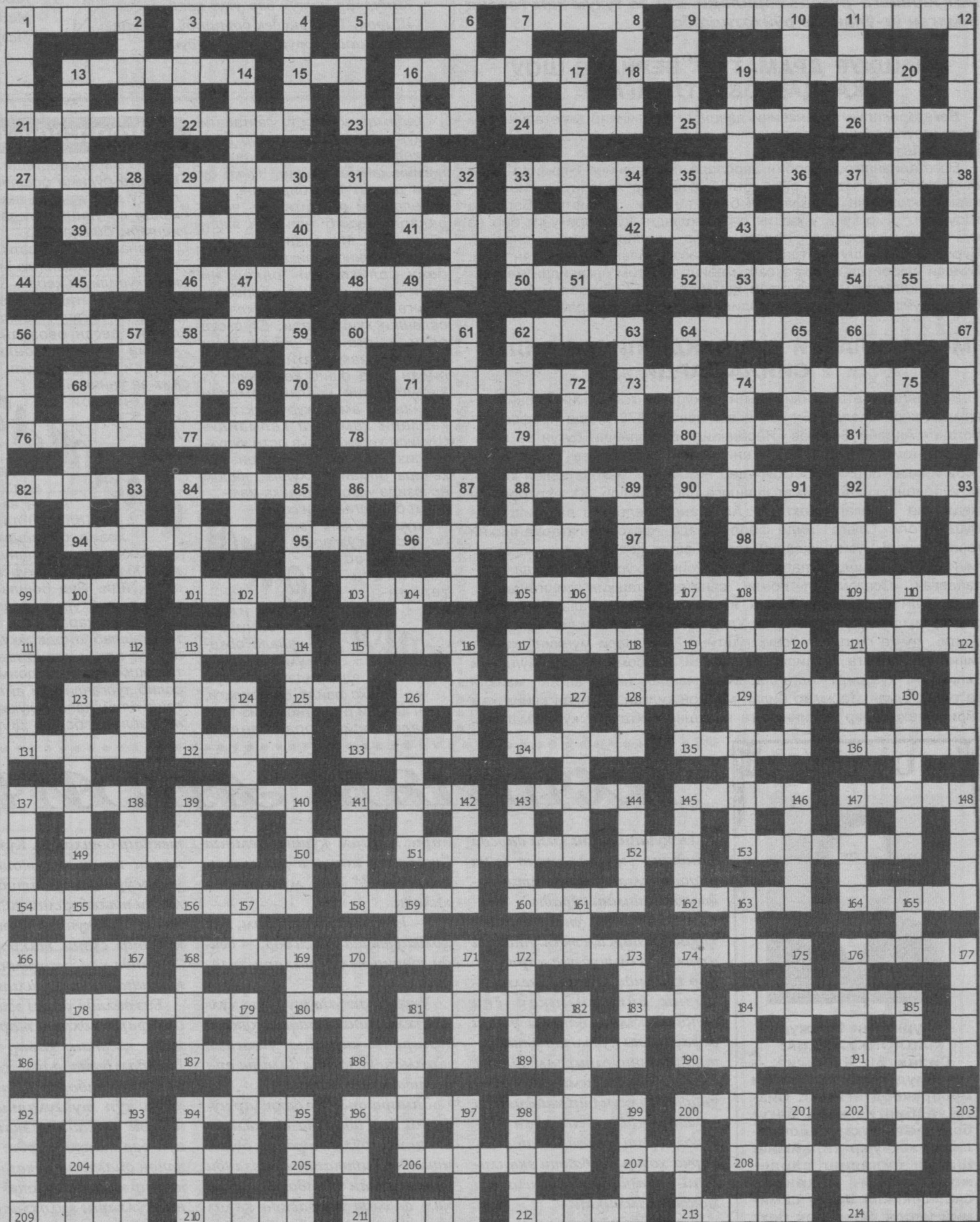
Хурматли кроссворд ишқибозлари!
Эсингизда бўлса, биз 2001 йилда суперкроссворд танловини ўтказган эдик. Ушбу анъанани давом эттирган ҳолда бугунги сонда шу танловнинг 2-босқичини эълон қиламиз. Бу босқич соврини 5000 сўм. Пул ютуғи 1 ой муддат ичида энг тўғри жавоб йўллаган муштарийга берилади.

«ИБРАТ» СОВРИНЛИ СУПЕРКРОССВОРДИ

САВОЛЛАР

БЎЙИГА: 1. «Она тупроқ бағридан зува-ласи...» 2. Балиқ тури. 3. Кураш тури. 4. Миллат. 5. Айлананинг икки нуқтасини туташтирувчи кесма. 6. Гана республикаси пойтахти. 7. Пуфлаб чалинадиган соз (русча). 8. Пул бирлиги. 9. Ирим-... 10. Босмаҳона шрифти. 11. Француз халқининг миллий қахрамони. 12. Тропик мева. 13. Мўъжиза, башорат. 14. Италиядаги шаҳар. 16. Маълум бир жойнинг кўриниши. 17. Фан. 19. Касб тури. 20. Табиат ҳодисаси. 27. Шаҳар; идиш. 28. Шарқ табобатида кенг қўлланиладиган жонивор. 29. Шиддатли бўрон, довул. 30. Чиройли куш. 31. Ливиянинг афсонавий подшоси. 32. Ўзбек шоири. 33. Қўл текизма. 34. канд. 35. Найзали ҳайвон. 36. Қорақалпоғистондаги шаҳар. 37. Ёстиқ. 38. Олма меваси таркибидаги модда. 45. Касаллик тури. 47. Ёнг катта ҳайвон. 49. Ҳайрон. 51. Пат. 53. Саноқ боши. 55. Бириктирувчи тўқима. 56. Қовун тури. 57. Уст-бош, кийим-кечак. 58. А.Қаҳҳор асари. 59. Кураш термини. 60. Анор эмас. 61. Ҳайитдан олдинги кун. 62. Май ичиладиган идиш. 63. Қимматбаҳо қоғоз. 64. Мажруҳлик, майриқлик. 65. Ҳаммом. 66. Африкадаги давлат. 67. Рух. 68. Маърифат богбони. 69. Тинчлик элчиси. 71. Кимё. 72. Рус комик актёри. 74. XIV-XVI-асрларни ўз ичига олган давр. 75. Сурхондарё вилоятидаги нефть кони. 82. Теурий авлодларидан бири. 83. Чўл ҳайвони. 84. Ибора, ҳикматли сўз. 85. Араб алифбосидаги белги. 86. Сериал. 87. Ҳинд кино юлдузи. 88. Каср сонининг қисми. 89. Келин олишда тўлов одати. 90. Ёзувчи, шоир ва жамоат арбоби. 91. Қадимги қалъа-шаҳар (Самарқанд). 92. Йўлсиз жойда бўладиган пойга. 93. Бирор қорхона ихтиёрига тушган маблағ. 100. Рақам. 102. Катта хона. 104. Инкор. 106. Гидроэлектр станцияси. 108. Қурилиш ашёси. 110. Араб ҳарфи. 111. Геометрик жисм. 112. Кумуш тола. 113. Куш аъзоси. 114. Машина юраги. 115. Хулоса, қатъий фикр. 116. Одим. 117. Тўхташ жойи. 118. Озгина вақт, пича, хиёл. 119. Палос, кигиз. 120. Гул ўстириладиган идиш. 121. Муомала, муносабат, боғланиш, борди-келди. 122. Хушрўй, ёқимли, дилбар. 123. Ўз-ўзидан ҳаракатланувчи. 124. Ип олиш. 126. Ўзбек генерали. 127. Митти, жуда кичик одам. 129. Инсоний хислат. 130. Ҳаво кемаси. 137. Катта эмас. 138. Узум тури. 139. Қўл қисми. 140. Гулсиз мева берувчи дарахт. 141. Юлдуз туркуми. 142. Урушқоқ хўроз. 143. Тест жавоби. 144. Ёнг охириги фарзанд. 145. Айрилиқ, жудалиқ. 146. Камалак. 147. Расм. 148. Яхна ичимлик, чалоб. 155. 24 соатга тенг вақт. 157. Рангли металл. 159. Фаросат. 161. Мева. 163. Ранг нозиклиги. 165. Оз. 166. Дақиқа. 167. Аста. 168. Шеърнинг бир қатори. 169. Сарик, нордон, хўшбўй мева. 170. Чайнаш учун тайёрланган маҳсулот. 171. Пўрим, башанг бўлиб юрадиган, олифта. 172. Чироқ. 173. Бир гапда, маслакда, мақсадда мустаҳкам турадиган. 174. Куёш, кун. 175. Европача рақс. 176. Ҳарбий хизматчи. 177. Кема бошқарувчиси, капитан. 178. Кек, адоват, қасд, душманлик. 179. Тиббий аппарат. 181. Ранг-баранг қанотли нозик ҳашорат. 182. Экваторнинг икки томонидаги чўл-биёбонлар. 184. Кескин ўзгариш. 185. Рангсиз. 192. Ҳ.Ҳ.Нийёзий тахаллуси. 193. Яширин, махфий. 194. Бурун ва оғиз бўшлиғининг туташган жойи. 195. Кўз қараш, нигоҳ. 196. Юпқа ипак газлама. 197. Маҳсус қазилган сув йўли. 198. Ноз-неъматнинг сероблиги, маъмур. 199. Томчи. 200. Ҳеч нарсасини аямайдиган, хотам. 201. Гул, гулдаста. 202. Яйлов баҳодири. 203. Машина одам.

ЭНИГА: 1. Ясама соч. 3. Мусиқа асбоби. 5. Дарё (Россия). 7. Хитой тизма тоғлари. 9. Мева шарбати. 11. Горизонтнинг асосий нуқтаси. 13. Эргаш... 15. Шахматдаги ҳолат. 16. Нодира. 18. Зиё. 19. Ҳалокатга учраган улкан кема. 21. Ипак газлама. 22. Тилло, зар. 23. Даромад тури. 24. От-улов. 25. Бирор жой ёки нарсанинг кичрайтириб тайёрланган шакли. 26. Ушаламаган орзу. 27. От ёки туя сүтидан тайёрланадиган ўткир ичимлик. 29. Матн. 31. От тури. 33. Мезозой эрасининг биринчи даври. 35. Шкаф. 37. Санъат тури. 39. Алоқа тури. 40. Авто мотор қисми. 41. Машина ва механизмлар мажмуи. 42. Шароб. 43. Саноқ системаси. 44. Марказий Осиёдаги энг катта ГЭСлардан бири. 46. Нозик, лагиф. 48. Орбитал станция. 50. Электр токи кучи ўлчов бирлиги. 52. Ўғил бола исми. 54. Фарҳоднинг дўсти. 56. Соч ўрими. 58. Яхши ишлар қилувчи. 60. Узун эмас. 62.

Куш тури. 64. Ворисларга қолдириладиган мулк. 66. Техника қисмларини бир-бирига маҳкамлашда ишлатиладиган детал. 68. Газли туман. 70. Тана қисмининг юмшоқ шикастланиши. 71. Ўтхона. 73. Исм (Корейсча). 74. Буюк ўзбек астрономи ва математиги. 76. Кредитнинг бир тури. 77. Осма бог. 78. Далил-исботсиз муҳокама, фикр, қоида. 79. Кичикроқ бадиий аср. 80. Илон тури. 81. Тўй тури. 82. Ўй-рўзгор асбоби. 84. Ўзбегим машинаси. 86. Мева уруғи. 88. Нақш тури. 90. Кўз... 92. Оху. 94. Ёқимли ҳид, хушбўй. 95. Мусиқада йўғон товуш. 96. Ҳарбий унвон. 97. Дудок. 98. Мева. 99. Бозорда бир турдаги мол билан савдо қилувчи дўконлар қатори. 101. Мажбурий нурланиш туфайли ёруғликнинг кучайиши. 103. Буюк ўзбек актёри (исми). 105. Тўппонча. 107. Чармдан ишланган тўқали белбоғ. 109. Кишиларнинг ўзаро сўрашиш ифодаси. 111. Толаси ингичка, майин ва пишiq ўсимлик. 113. Ёзув куроли. 115. Оғирлик ўлчови бирлиги. 117. Чоп этиш, нашр. 119. Дуккакли ўсим-

лик. 121. ... Икромов. 123. Маърифат дарғаси. 125. Энсиз. 126. Илдиз чиқариш белгиси. 128. Он, лаҳза. 129. Кучли босим билан юқорига отилиб турадиган сув. 131. Замонавий алоқа тури. 132. Ҳинд адаби ва драматурги. 133. А.Ориповнинг шеърлар тўплами номи. 134. Истақ, хоҳиш. 135. Конунқоидалар тўплами, низоми. 136. Сир. 137. Қўрга кўмиб пишириладиган нон. 139. Шатакка олиб юриладиган юк кемаси. 141. ...Вургун. 143. Дон чиқиндиси. 145. Само, осмон. 147. Ям-яшил барра ўт, майса. 149. Лев Толстой асари. 150. Занг, қўнғирок. 151. Вакиллик ҳуқуқи. 152. Зиё, ёғду. 153. Машҳур қаҳрамон аёл тўғрисидаги афсона. 154. Пальмадошлар оиласига мансуб доимий яшил дарахт. 156. Кон. 158. Ақлсиз, эси паст. 160. Сандал. 162. Қўй-қўзилар уйи, кўра. 164. Бепул. 166. Математик белги. 168. Математик ифода. 170. Марварид ҳосил қиладиган денгиз жонивори. 172. Ҳийлагарлик, найрангбозлик, кўзбойламачилик. 174. Босма усули. 176. Ўзбекистон халқ ёзувчи-

си, қахрамони (исми) 178. Жудаям содда, камтар. 180. Қимирламай туриш. 181. Тригонометрик функция. 183. Халқаро ташкилот. 184. Курувчи, уста. 186. Устунга кўндаланг қўйиладиган ёғоч. 187. Худди ўзи. 188. Миллий либос. 189. Новда, чивик, симдан тўқилган идиш. 190. Кичик парча, бўлак. 191. Дурадгорлик асбоби. 192. Шарм-ҳаё, ор. 194. Авто русум. 196. Овора, сарсон. 198. Беғубор, тоза, мусаффо. 200. Қатъийлик билан қилинган илтимос, сўров. 202. Мухим хабарни етказувчи. 204. Қардош миллат. 205. Безак учун ишлатиладиган ип. 206. Малака. 207. Ёнгил нафас олиш, дам олиш. 208. Буюк инглиз шоири ва драматурги. 209. Нози бор, ишвали. 210. Чанг-тўзон, гард. 211. Оллоҳнинг вакили, элчиси. 212. Пайванд тури. 213. Тобелик, мутелик. 214. Халос бўлиш, қўтилиш.

Тузувчи: Абдумалик УСАНОВ,
Сурхондарё вилояти, Бандихон туманидаги 18-мактаб математика фани ўқитувчиси

ВЕГЕТАРИАНЛИК ТАРИХИДАН

Тўғри овқатланиш ҳақида кўпгина саволлар бор. Вегетарианликини ёқловчилар (лотинча Vegetabilis - «ўсимликларга оид») гўштсиз овқатланувчилардир.

Ушбу овқатланиш тартибига риоя қилмоқчи бўлганларга, фақат турли-туман ўсимлик маҳсулотларини истеъмол қилишга рухсат берилади. Сут ва тухум ҳам тавсия этилган ўт-ўланлар рўйхатида бор.

МАШХУР ДРАМАТУРГ БЕРНАРД ШОУ ҚАНДАЙ ОВҚАТЛАНГАН?

Вегетарианлик аънасини давом эттирувчилар вегетарианлик билан шуғулланишни саломатлик ва узоқ умр кўриш гарови деб ҳисоблашади.

Вегетарианликка Фарбий Европада XIX асрнинг 1-ярмида асос солинган. Унга қаттиқ риоя қилиб, бир умр ҳайвон гўштини истеъмол қилмаган кишилардан бири таниқли драматург Бернард Шоу эди. Бир кун у қаттиқ оғриб қолади, дўстлари унга бир оз куч йиғиб олиши учун гўшти шўрва ичишни таклиф қилишади. Бернард Шоу шу пайтда гоё фаросат билан ёзиб қўйган экан: Бундай шароитда вафот этсам, менинг тобутим орқасидан мен истеъмол қилмаган ҳайвонлар ҳам боришади. Бу эса мени олиб бориб қўядиган одамлар кўрадиган энг ажойиб жараёндир.

МЕҲМОНЛАРНИ ТУШЛИКДА ПИЧАН БИЛАН СИЙЛАШАРДИ

Россияга вегетарианлик, яъни «ўтхўрлик» гоёси XIX асрнинг 2-ярмида кириб келди. Бу гоёни энг аввал 1878 йилда профессор-ботаник Андрей Бекетов «Инсоннинг овқатланиши бугун ва келажакда» номи мақоласида кенг тарғиб қилди. Лев Толстой эса 1882 йилда «Биринчи босқич» деб номланган мақола эълон қилиб, вегетарианлиكنинг оммалашишига сабаб бўлди. XX аср бошида медицина фанлари доктори Александр Зеленков ва унинг турмуш ўртоғи Ольга жуда фаол тарзда фақат вегетарианликни тарғиб қилиб, ўсимликларни асосий овқат дея тан олиш кераклигини баён қилишди. Улар ҳаттоки «ўсимликхўрлик» асосида ишлайдиган «Соғлом аёл» номи санатория ташкил этишганди.

Таниқли рассом Илья Репин ва унинг хотини Наталья ҳам ашаддий «ўсимликхўр» бўлганлар. Улар ақли расо кишиларнинг мол гўшти, чўчка гўшти ва товуқ гўштини ейишлари мумкин эканлигини хаёлларига сиғдира олишмаган. Рассомнинг умр йўлдоши Репиннинг ҳузурига келганларни пичандан тайёрланган мазали ва турли-туман таомлар билан меҳмон қилган. Шундан кейин ҳам айрим меҳмонлар Репинникига келишни тўхтатиб қўйишмаган.

Ko'ngil bitiklari

ВАТАН

Ватан деб жонингни фидо айлагин,
Тупроғини ўпин, кўзинга суртгин.
Қушлари, сувлари, сўлим ҳавосин
Эъозла, ардоқла, муқаддас билгин!

Боболар сўзига қулоқ сол бир дам,
Қанчалар шуқуҳ бор улуғ қалбларда.
Широқ, Тўмарисдек ботиқ бўл албат,
Ватанинг довруғин тарат дунёга.

Байроғин кўтариб Ўзбекистоннинг,
Қадамлар ташлагин келажак сари.
Юрагинг мадҳия қуйласин сенинг,
Дадил бўл, сеники, барчаси, бари.

Ўув баланд самода учиб бораётган
Мағрур лочин, билсанг, ўша мен.
Ўрқасимон булутни қучиб бораётган
Мағрур лочин, билсанг, ўша мен.

Шиддатли гувранган кучли бўронга,
Қалқон қилса кўксини, менман.
Мадад сўраб тикилмаса ҳар ёнга,
Мағрур тутса кўксини, менман.

Хулқар ХҲЖАМОВА,
лицей талабаси

Zamonaviy ertak

ҳақида хабар берилди. Жиноят қидирув бўлими бошлиғи Кашалот бу жиноятчини тезда топиб келди ва унинг устидан тергов ишлари бошланди.

Мана бугун Сув ости салтанатида улкан аҳамиятга молик суд иши кўрилиши керак. Залга Сув ости салтанатидаги барча фуқаролар йиғилган. «Туринг, суд келяпти» деган овоздан сўнг ҳамма оёққа қалқди. Бош судья Кит ва унинг маслаҳатчилари кириб келишди.

Бундан ташқари прокурор Акула ва адвокат Дельфинлар ҳам ҳозир бўлишди. Соқчи Саккизоёқ судланувчи Филипп Кустони қора курсига ўтқазиб қўйди. Суд бошланди. Гувоҳлар, прокурор, адвокатнинг гапларига қараб Кит тарозига тош ташлаб ўтирди. Акула одам-зот Сув ости салтанатига энг катта душманлиги ва доимий хавф солиб турганлигини айтиб, Кустони олий жазога ҳукм қилишни маслаҳат берди. Дельфин ва

баъзи гувоҳлар Кусто ожизларга ёрдам бераётганлиги, Сув остига қилинадиган қуруқлик таҳдидларининг олдини олишга ҳаракат қилаётганлиги ва бошқалар ҳақида гапирди.

Айниқса, яқинда фуқа-

роликка қабул қилинган сув сигирининг гапи ҳаммани ўйлантириб қўйди. Унинг айтишига кўра, у ёшлигида ўйнаб юриб адашиб қолади ва қандайдир қувурга тушиб кетади. Одамлар уни қутқариб, кичкинагина бўлса ҳам ҳовузча қуриб, ўша ерда боқа бошлашади. Кунларнинг бирида Филипп Кусто уни қўриб қолади ва яна она Ватанига қайтишига ёрдам беради. Шу гаплардан сўнг суд маслаҳатга кириб кетди. Икки соатдан сўнг ҳукм ўқиб эшиттирилди. Унда Филипп Кусто айбсиз деб топилди. Ҳукмда яна «Филипп Кусто бундан буён Сув ости салтанати ҳудудларида эркин ҳаракат қилиши мумкин», деган сўзлар ҳам бор эди.

Гавҳар ҲАЙДАРОВА,
Дилдор ТҮЙЧИЕВА

QUTLOV!

Ҳурматли Мавжуда
МАВЛОНХҲҲАЕВА!

Сизни 50 ёшингиз — таваллуд аёмингиз билан муборакбод этамиз. Сизга қалбингиз каби беғубор ҳаёт, сихат-саломатлик, узоқ-умр тилаймиз. Ширин оиланинг саранжом бекаси, меҳрибон она, севикли ёр ва самимий инсон бўлишдек бахт сизни ҳеч қачон тарк этмасин.

136-мактаб жамоаси

ЯХШИЯМ АНДИША БОР

Ён қўшимининг қизи дарсда «Андиша» ҳақида ишро ёзиш топширилганлигини айтиб ёрдам беришимни сўради.

Андиша... Эҳ, унга нималар ҳақида гапирсам экан. Андиша аталмиш бу туйғуға ҳар кун, ҳар қадамда тўқнаш келишимизни айтсаммикан ёки тўқнаш келган вақтда ундан бефарққина кўз юмиб ўтиб кетишимизни гапирсаммикан? Ёки жамоадошимиздан бири уйдан дилхун бир кайфиятда келганини, биз эса ундан ҳолаҳвол сўраш ўрнига андишасизларча ҳозир иш вақти эканлигини эслатиб қўйганимизни мақтансаммикан?

Кечагина қўшимизнинг келини дазмол сўраб чиққанди. Тушқунгина бир аҳволда. Янгам ундан ҳол сўрайди. Яна ўша қайинсинглисининг инжиқлик-

лари... Янгам қўшни келинга «шартта гапириб ташламадингизми?» дея мулозамат қилади.

— Йўқ, андиша қилдим, ҳар ҳолда ўртада акаси бор, — дейди қўшни келин юзлари қизариб.

Ўқувчи қизчага шу гўзал хулқли келиннинг андишаси ҳақида гапирсам-чи? Яна ўйланиб қоламан. Йўқ, унга Замира опа ҳақида гапирман.

Замира опа бир вақтлар нуфусли бир идорада салкам ўн олти йил бўлим мудури бўлиб ишлади. Биттагина фарзанди билан қолган бу садоқатли аёл ҳам давлат идорасида ҳалол тер тўқди, ҳам ётиб қолган онасига парвона бўлди. Қанчадан-қанча шоғирдлар чиқазган бу аёлнинг ўрни кимгадир керак бўлиб қолади шекилли, текишир-

текишир бошланди. Кўзга кўринарли камчилик тополмагач ундан ўрнини бўшатиб қўйишликни талаб қилишди. Опахон ҳозир ўша кунларни эслаб нуқул бир сўзни такрорлайди. «Ўшанда ҳақ-ҳуқуқимни талаб қилишга андиша қилгандим».

Биз оилада уч қиз эдик. Онам биз фарзандлари тарбиясида жуда қаттиқ қарар эдилар. Волидам бизга шарм, ҳаё, одоб, уят, меҳрибонлик ва бошқа жуда кўп туйғуларнинг бош илдизи андишада эканлигини кўп бор такрорларди. Биз ҳеч қачон онамнинг кўчага ялтир-юлтир қайиниб ясаниб чиқганини, қўллари, қулоқларига тақинчоқлар таққанини кўрмаганмиз. Сабаби, у нарсалар онамда йўқлигидан эмас, балки уни ўзига эп билмаслигидан эди.

— Ўзим бир етимликда ўсган қиз эдим. Энди ясан-тусан қилиб юрсам яхшимас. Қўйинглар андиша қиламан, дердилар.

Андиша ҳақида яна кўп гапириш мумкин. Ҳақиқатан ҳам ҳамма яхшиликларнинг яратувчиси андиша экан. Яхшиямки дунёда ҳали андиша деган туйғу бор. Агар андиша бўлмаганида, қўшимининг келини синглиси билан ади-бадига борарди, бир-бирига таъна тошларини отишарди. Агар шу андиша бўлмаганда Замира опа сингари садоқатли аёллар мансаб учун не-не балоларга гирифторм бўлар эди.

Ана шулар ҳақида ўйлар эканман, қўшимининг қизига ўйлаганларим хусусида гапиришга аҳд қилдим...

Дилфуза МИРОБИДОВА
Паркент тумани

Ma'rifat

ТАЪСИС ЭТУВЧИЛАР:

Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги,
Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий Кўмитаси.

Бош муҳаррир: Ҳалим САИДОВ

Тахрир ҳайъати: Йўлдош АҲМЕДОВ, Жуманазар БЕКНАЗАРОВ, Икром БҮРИБОЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Шуккур ЖОНБОЕВ, Фахриддин КАРИМОВ (масъул котиб), Курбонбой МАТҚУРБОНОВ, Усмонали МУСАЕВ, Абдусамат РАҲИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Хулқар ТҮЙМАНОВА, Нурлан УСМОНОВ, Саъдулла ҲАКИМОВ, Ўткир ҲОШИМОВ

Газета Ўзбекистон Республикаси
Давлат Матбуот Кўмитасида
№ 20 рақам билан 12 июнь
1998 йил рўйхатга олинган.

ИНДЕКС: 149, 150. Г-39.
Тиражи 27539 Г. 1 2 3 4 5 6
Ҳажми 4 босма табок.
Офсет усулида босилган,
қоғоз бичими А-3

Навбатчи муҳаррир:
Аҳмад ОТАБОВЕВ,
Навбатчи:
Қамолддин АЛИОХУНОВ.

«Маърифат»дан материалларни кўчириб босиш тахририят рухсати билан амалга оширилиши шарт.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент,
Матбуотчилар кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: масъул котиб — 136-56-42, хатлар, мактабгача ва мактабдан ташқари таълим янгиликлари бўлими — 136-54-23, умумий ўрта таълим янгиликлари бўлими, касбга йўналтириш ва ўрта махсус таълим янгиликлари бўлими — 136-54-03, олий таълим янгиликлари бўлими, реклама ва тарғибот бўлими — 136-55-58.

Газета материаллари
«Ma'rifat Madadkor» нашриётида
терилди. Pentium компьютерида
Лилия БИНАШЕВА
ва Милоҳат ТОШОВА
саҳифаллади.

«Шарқ» нашриёт-матбаа
акционерлик компанияси
босмаҳонаси.
Корхона манзили: «Буюк Турон»
кўчаси 41-й.

Босишга топшириш вақти—20.00.
Топширилди — 20.00